

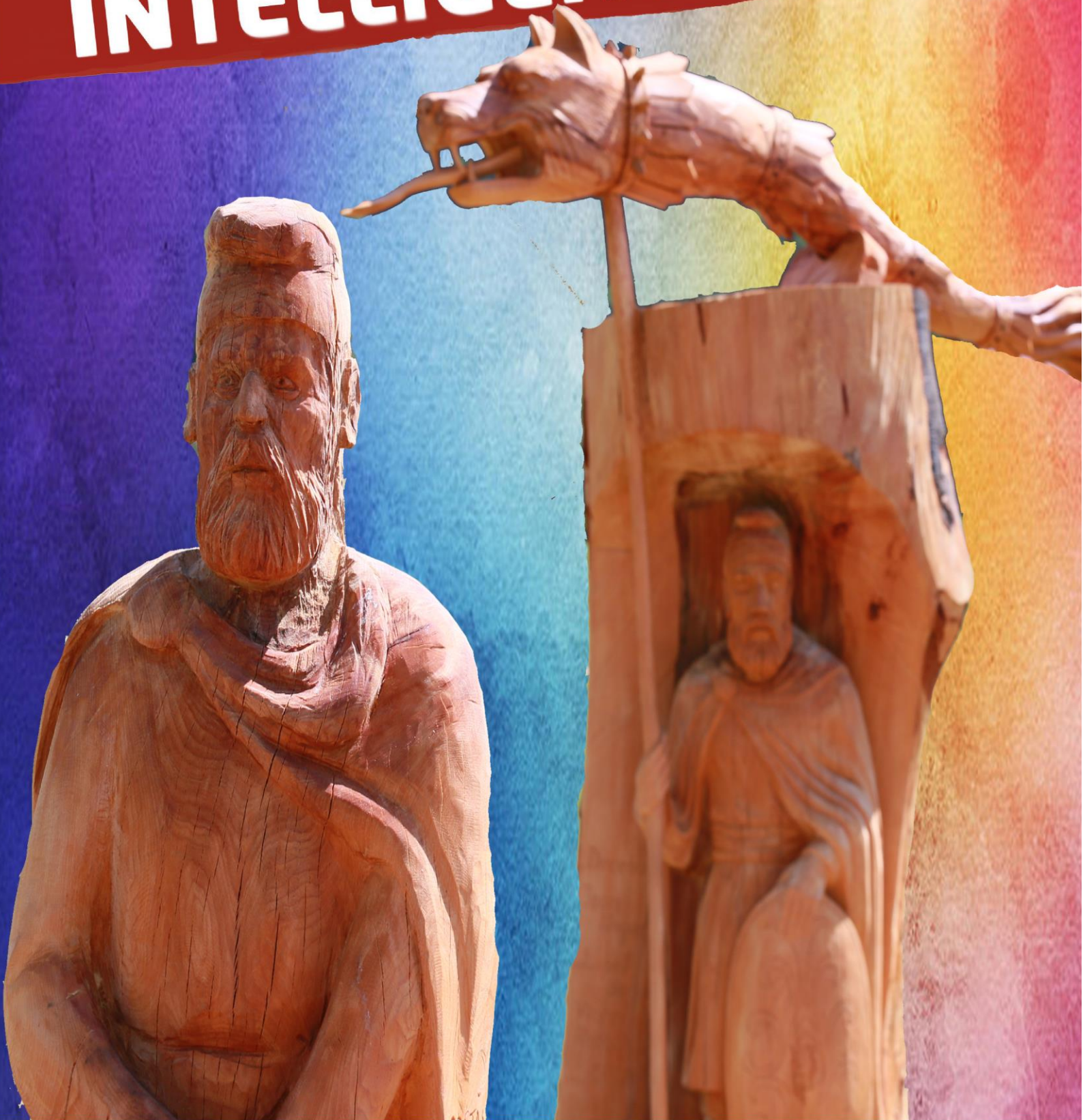
REVISTA CENTRULUI DE STRATEGII APLICATE

DIPLOMACY & INTELLIGENCE

Nr. 11

Septembrie 2018

REVISTĂ DE ȘTIINȚE SOCIALE, DIPLOMAȚIE ȘI STUDII DE SECURITATE

Bordul editorial	
Ion Lucian CATRINA - Conf. univ. dr., Facultatea de Științe ale Comunicării, Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir Laura RITEȘ - Director Direcția Procedură Legislativă, Sinteze și Evaluări la Camera Deputaților Ionuț IFRIM – Conf. Univ. Dr., cercetător științific la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române Adrian CĂMĂRĂȘAN – Lect. Univ. Dr., Șef serviciu Protecția informațiilor clasificate la Autoritatea de Supraveghere Financiară Corina Georgiana ANTONOVICI – Lect. Univ. Dr, Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative Mihai MĂRGĂRIT – Consilier parlamentar la Camera Deputaților Sarmiza ANDRONIC - Lector la Institutul Diplomatic Român Andy Constantin LEOVEANU - Lect. Univ. Dr, Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative Dorin–Marinel EPARU - Lector Universitar, Departamentul Operații Întrunite, Studii Strategice și de Securitate, Facultatea de securitate și apărare, Universitatea Națională de Apărare „Carol I” Florin Marius POPA – Lector Univ. Dr., Facultatea de Administrație Publică, Școala Națională de Studii Politice și Administrative	
Redactor Șef	
Valeriu ANTONOVICI – Cadru Didactic Asociat la Facultatea de Științe Politice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative	
Redactor Șef Adjunct	
Petrică-Mihail MARCOCI - Lect. Univ. Dr. - Academia de Poliție „Al. I. Cuza” Adrian BANTAȘ - drd. - Universitatea Nationala de Aparare și Universitatea „Nicolae Titulescu” din București	
Secretar General Redacție	
Ionuț RITEȘ – Drd. - Universitatea de Vest din Timișoara	
Președinte de onoare	
Ștefan GLĂVAN - Prof. Univ. Dr. Ambasador	
Tehnoredactare	
Cristi-Alexandru FILIP, Mihai SANDU, Adrian BANTAȘ	

Drepturile de autor rămân în proprietatea autorilor.

ISSN 2344 – 3650

CUPRINS

Ionela CUCIUREANU	Instrumente juridice de valorificare a drepturilor în dreptul roman – diplomație juridică sau formalism strategic Legal instruments for the enforcement of rights in the roman law -juridical diplomacy and strategical formalism	6
Mihail PĂDURARU	Prevenirea și Combaterea Terorismului, Extremismului Violent și a Radicalizării care conduc spre Terorism prin intermediul Internetului Preventing and combating terrorism, violent extremism and radicalization that lead to terrorism via the Internet	17
Dragoș – Adrian BANTAȘ	Considerații generale cu privire la apariția și evoluția noțiunii de stat de drept General considerations in respect to the emergence and evolution of the « rule of law» concept	33
Delia – Ioana LENGHEL	Rolul și importanța intelligence-ului în diplomație The role and importance of intelligence in diplomacy	54
Antonio BOLOȚ	O lecție modernă despre comunism: Depeche Mode – Where’s the Revolution A modern lesson about communism: Depeche Mode – Where’s the Revolution	65
Mihail PĂDURARU	Departamente de Intelligence Economic/Competitiv un imperativ național Economic / Competitive Intelligence Departments: a national imperative	76
Delia – Ioana LENGHEL	Asigurarea Ordinii Publice și Siguranței Naționale prin mijloace diplomatice și Cooperare Internațională Ensuring Public Order and National Security through diplomatic means and International	106

	Cooperation	
Ionuț RITEȘ	Contribuții privind îmbunătățirea cadrului legislativ românesc în domeniul protecției informațiilor clasificate	118
	Contributions to the improvement of the Romanian legislative framework in the field of classified information protection	
Mihai-Florin MĂRGĂRIT	Trierea prizonierilor de război în perioada Republicii romane	127
	The Sorting of the Prisoners of War during the Roman Republic	
Ionuț RITEȘ		137
Răzvan POPESCU		140
Emil VOICU	Articole de opinie scrise de membrii Romanian High IQ Society	142
Andrei-Iulian STANCU		144
Sebastian STOICA		146
Alin PETRE		148
Cristian Ionuț NACA		150

Instrumente juridice de valorificare a drepturilor în dreptul roman – diplomație juridică sau formalism strategic

Legal instruments for the enforcement of rights in the roman law -juridical diplomacy and strategical formalism

Ionela Cuciureanu¹

Abstract: Elementele centrale ale dreptului roman la începuturile sale au fost pragmatismul și formalismul. Însă, dacă ținem cont de faptul că el a evoluat sub auspiciile echității și bunei credințe, găsim și cheia de lectură a întregului sistem de drept al romanilor, care combină o anumită diplomație juridică cu un formalism strategic. A încerca să înțelegem procedura romană în afara acestor concepte, ar fi o experiență sortită eșecului *ab initio*.

Cuvinte cheie: drept roman, echitate, formalism, procedură, acțiune.

Abstract: The core elements of Roman law, from its very beginnings have been the pragmatism and the formalism. However, if we are to consider that the roman law has developed under the auspices of equity and good faith, we find the key for the whole law system of the Romans, that combines juridical diplomacy and formal strategy. Trying to understand the roman civil procedure without considering this aspects, would be an experience bound to failure *ab initio*.

Keywords: roman law, equity, formalism, procedure, action.

„[N]ihil est homine nobili dignius quam cognitio[. . .] juris. Primum qui deinceps quod omnes homines hominibus, et gentes gentibus sociat; deinde vero patri[i], cujus partem non exiguum facit jus Romanum a plerisque populis adoptatum, per se quoque supra omnia Civitatum jura dignissimum nosci, ut quod perfectum excultumque sit experimentis tam

¹ Drd.la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj, cu o teză în Drept Roman, care pornește de la traducerea proprie, din limba latină, a unei părți din Digestele împăratului Justinian. Asistent universitar la catedra de Drept Roman și Istoria Dreptului a Universității Nicolae Titulescu, avocat în Baroul București, membru în RFDI – Réseau Francophone du Droit International.

magnitam quediut urni Imperii. . . . Tarn evidens . . . est ejus Juris in plerisque partibus, iis maxime, quae ad contractus aut damnum injuria datum pertinent, aequitas, ut, ad quos populos Romana arma pertingerenunt quam potuerunt, . . . eo leges Romanae sine vi ulla, justitiae suae vi triumphantes, pervenerint."

Hugo Grotius, *Epistolae ad Gallos*, CLVI

(Hamburgi, XVI. Novemb. 1633)²

²(Nu există nimic mai valoros pentru un om nobil decât studiul Dreptului: în primul rând studiul aceluia drept care leagă oamenii între ei și națiunile între ele; apoi, studiul dreptului pământurilor natale. Și nu o mică parte din acesta din urmă constă în drept roman, adoptat de către majoritatea popoarelor, dar și prin el însuși demn de a fi studiat, înaintea tuturor sistemelor naționale, pentru că a fost dezvoltat și perfecționat prin experiența unui imperiu atât de măreț și durabil. Atât de evidentă apare echitatea în anumite părți ale acestui sistem de drept, cu precădere în cele care țin de contracte și de prejudicii, încât a fost adoptată și de acele popoare pe care Romanii nu le-au cucerit niciodată prin forța armelor; ea a prevalat fără folosirea forței, triumfând doar prin puterea justiției sale înăscute), trad.ns.

Căutând esența dreptului, mergând pe firul uneori șerpuitor, alteori drept al gândirii juridice, de la vărsarea ei în haosul modernității și până la izvoarele sale străvechi, nu ne putem opri să nu ne întrebăm de cine este de fapt reprezentată această esență în sistemul dreptului roman, de procedură sau de dreptul substanțial?

Desigur, am putea afirma că tot acest edificiu juridic, atât de sobru și de liniar la o primă vedere, gravitează într-o poetică a imanenței ascunsă într-o aură de non imanență.

Pentru juristul contemporan, întrebarea ar putea părea deopotrivă absurdă și inutilă, dat fiind că e greu de înțeles, în lipsa unei percepții aprofundate a tiparului de gândire antic, cum procedura, „mijlocul”, „instrumentul” poate fi deopotrivă element anterior și factor declanșator al dreptului substanțial, „scopul”. Într-o transpunere mai profană, am putea spune că o strategie conturată doar pentru ea însăși, fără a urmări un scop, pare illogică, pare că își pierde calitatea de a fi o strategie. Se pare totuși, că

celebrul principiu al lui Verlaine, „*l'art pour l'art*”, existase cu mult înainte, și într-un domeniu mult mai tehnic și mai precis decât literatura.

Din perspectivă filosofică, dezvoltarea procedurii înaintea dreptului substanțial consonează cu principiul aristotelic conform căruia existența statului o precede pe cea a individului, dar și cu existențialismul dezvoltat în modernitate, al cărui principiu este că existența precede esența.

Totuși, ar fi o imprecizie și o naivitate juridică dacă am considera că romanii, dezvoltând sistemul lor de drept, au avut în vedere principii filosofice sau considerente artistice. Elementele centrale ale dreptului roman la începuturile sale au fost pragmatismul și formalismul. Însă, dacă ținem cont de faptul că el a evoluat sub auspiciile echității și buneii credințe, găsim și cheia de lectură a întregului sistem de drept al romanilor. A încerca să înțelegem procedura romană în afara acestor

concepte, ar fi o experiență sortită eșecului *ab initio*.

ELEMENTELE ESENȚIALE ALE PROCEDURII CIVILE ROMANE

IURISDICTIO

Iurisdictio (*iusdicere*) reprezintă, în cadrul sferei procedurii civile obișnuite, autoritatea de a decide dacă unui reclamant într-un anumit caz ar trebui să i se permită să își susțină plângerea în fața judecătorului.

Totodată, *iurisdictio* este și prerogativa pretorului de „a spune dreptul” de a arăta care sunt regulile aplicabile într-un litigiu, reguli după care, în faza de *iudicatio*, judecătorul ales de către părți se va ghida.

Pe de altă parte însă, această prerogativă desemnează puterea judiciară doar în materie civilă – sunt extrem de rare cazurile în care el este folosit (și asta *latissimo sensu*) pentru a indica dreptul de a judeca și în cauze penale, în legătură cu care poporul avea o competență rezervată. Rezultă

astfel că magistrații, chiar și cei de cel mai înalt rang, se ocupau de astfel de cauze doar cu titlu de excepție și numai pe baza unei delegații speciale, fie din partea poporului, fie din partea împăratului (Bonjean, 1945, vol. 1, p. 20).

IUDICATIO

Iudicatio (*iudicare*) reprezintă autoritatea de a pronunța hotărârea. Ca regulă, *iurisdictio* și *iudicatio* sunt faze separate- dacă *iurisdictio* este încredințată unui magistrat (de regulă, pretorul), *iudicatio* este în sarcina unui sau mai mulți particulari.

Distincția terminologică *iurisdictio*–*iudicatio* este într-o oarecare măsură artificială, deoarece sensul originar al lui *iusdicere* include orice pronunțare în drept, inclusiv sentința pe care o dă *iudex*; în perioada veche, pretorul îndeplinea și funcțiile de *iudex* și acționa ca judecător, astfel încât *iurisdictio* era un termen propriu pentru a desemna ambele aspecte, termenul cutumiar fiind păstrat chiar și mai târziu, în pofida distincției

dintre magistrat și judecător (Schulz, 1969, p. 13).

Judecătorul (*iudex/ arbiter*) era de cele mai multe ori un particular ales de către ambele părți și autorizat de către magistrat. Denumirea de *arbiter* indica la origine faptul că acestuia i se dăduseră puteri într-o oarecare măsură „discreționare”, dar această distincție s-a estompat în perioada clasică (Schulz, 1969, p.14).

Pentru anumite litigii (ex. *Actio iniuriarum*), „completul” era format din 3-5 judecători – *recuperatores*. Pentru altele, părțile puteau alege să încredințeze litigiul unor *centumviri* (*petitio hereditatis*).

LEX

Unul din caracteristicile dreptului roman a fost formalismul - „atașamentul” față de prescripțiile legii și formele solemne care le însoțeau. Legea (în perioada clasică, în această categorie se includeau și *senatusconsulta* și *constitutiones principis*) era așadar, nu doar izvorul principal de drept, ci și reperul principal pentru magistratul judiciar în

acordarea sau refuzarea lui „*iudicium*”. Astfel, în perioada veche, magistratul era ținut de către lege – procedura pe care o aplica era aceea a legisacțiunilor (acțiuni ale legii), de la care nu se putea abate. Pentru protejarea drepturilor subiective ale cetățenilor, pretorul putea face apel la un adin cele cinci legisacțiuni recunoscute de lege: *sacramentum*, *iudicis arbitrive postulatio*, *condictio*, *manus iniectio* și *pignoris capio* (Molcuț, 2007, p. 60).

Legea celor XII Table, pe care poporul se străduise atât de mult să o obțină, era însă departe de a fi un garant al drepturilor tuturor, patricieni și plebei deopotrivă, fiind mai degrabă, după cum o consideră Louis Bernard Bonjean, un instrument care „respira prin multe din dispozițiile sale toată insolența patriciatului” (Bonjean, p. 50). De exemplu, *pater familias* avea asupra copiilor *iusvitae necisque*, aceștia nu puteau dobândi bunuri proprii, tot ce dobândeau intrând în patrimoniul lui *pater familias*, debitorul insolubil putea fi vândut ca sclav de către creditori, succesiunea *ab intestat* nu era

recunoscută decât rudelor civile, procedura în ansamblul său având mai degrabă înfățișarea unei lupte decât a unei modalități echitabile de soluționare a conflictelor între membrii unei societăți. Aceste legi, create pentru un popor necizelat și încă barbar nu mai puteau satisface exigențele Romei civilizate.

Abia mai târziu, în perioada clasică, pretorul a început să se detașeze de rigoarea legii și să inoveze, trecând în mod subtil de la interpretare la creație.

Edictul – *perpetuum și repentinum*, era de fapt programul care definea circumstanțele în care fiecare nou pretor, la începutul mandatului său, înțelegea să acorde sau să refuze *iudicia* (*iudicium dabo, iudicium non dabo*).

Edictul cuprindea 2 părți: *edictum vetus* (*pars translaticia*), o preluare a edictelor predecesorilor săi și *edictum novum* (*pars nova*) care reprezenta de fapt aportul inovativ al noului magistrat (Molitor, 1851).

FORMULA

În cadrul procedurii ordinare, după ce părțile au căzut de acord cu

privire la judecător și la problema juridică ce avea să îi fie încredințată spre dezlegare, și dacă acest acord a fost aprobat de către magistrat, acesta redactează un document care consemnează toate aceste aspecte și individualizează litigiul – *formula*.

Deși este rezultatul unei cooperări procesuale între reclamant, pârât și magistrat, deoarece reclamantul se prezenta cu o propunere de formulă, pârâtul la rândul său aducea anumite modificări, iar magistratul autoriza propunerile, adaptându-le situației de fapt și circumstanțelor, formula nu prezintă caracteristicile unui contract. Nu suntem în situația unui „contract judiciar”, pentru că nicăieri nu apare exteriorizarea unui consimțământ al părților. Formula este mai degrabă un document administrativ, prin care magistratul se pronunță în sensul lui *dare iudicium* și îi pune în vedere judecătorului să pronunțe o sentință (*iubere iudicare*).

Cu timpul, multe formule au devenit stereotipuri, fiind încorporate în Edict, dar această enumerare a formulelor nu

a fost niciodată privită ca o listă închisă, nici măcar după codificarea edictului, din timpul lui Hadrian.

IUDICIUM

Termenul de *iudicium*, în limbajul juridic al clasicilor, vizează întotdeauna procedura *apud iudicem*, dar niciodată *formula*.

Distincția ce apare cel mai frecvent este cea între *iudicium legitimum* – *iudicium imperium continens* (Gaius, *Institutiones*, 103-9). *Iudicium legitimum* era un litigiu de drept civil, care presupunea îndeplinirea unor condiții stricte: ambele părți să fie cetățeni romani, litigiul să se judece la Roma, în fața unui judecător unic. Romaniștii au considerat că în mod clar a existat o lege care să îl oblige pe pretor la *iudicium*, ori de câte ori aceste condiții erau îndeplinite, însă nu s-a putut stabili în mod clar dacă era vorba de Lex Iulia a lui Octavianus Augustus, Lex Aebutia sau chiar, de ce nu, Codul Decemviral. (Schulz, 1969, p. 18)

În opinia lui Gaius, *iudicia legitima* sunt procesele care se desfășoară la Roma, între cetățenii romani, fiind judecate de

un singur judecător, pe când *iudicia imperium continentes* nu îndeplinesc vreuna din aceste condiții. Astfel, *iudicium imperium continens* se bazează pe *imperium*, fiind organizat de magistrat pe baza puterii pe care o are, pe când *iudicium legitimum* se bazează pe lege, organizat fiind prin aceasta. În ceea ce privește însă legea care organizează aceste procese, autorii nu sunt de acord. Într-o opinie, s-a considerat că *iudicium legitimum* ar fi opus lui *legisactio* și că ar fi o noțiune introdusă de legea Aebutia, care a deschis și drumul procedurii formulare sau, cel mult, de legea Aebutia și de cele două legi Tulliae, care au înlăturat legisacțiunile.

Mommsen combate însă această teorie, susținând că *iudicium legitimum* înseamnă un proces legal, a cărui organizare e bazată pe lege, diferit de *iudicium imperium continens*, a cărui organizare e bazată pe *imperium*. Distinct de *iudicium legitimum*, *iudicium imperium continens* datează de dinainte de Lex Aebutia. Dacă am urma opinia lui Mommsen, am putea afirma că

distincția între cele două existând dinainte de legea Aebutia, în cadrul *iudicium imperium continens*, pretorul avea deja o anumită marjă de apreciere, altfel spus, cel puțin la o primă vedere, am putea crede că el interpreta într-o oarecare măsură legea. Nu trebuie să uităm însă de caracterul strict al legisacțiunilor, care face această teorie să apară ca puțin probabilă.

ACTIO

Termenul de *actio* derivă din verbul „agere” – a acționa, a întreprinde. Este însă esențial de precizat că acțiunea niciodată nu este echivalentă cu formula. Deși pretorul nu putea promite o acțiune fără a da o formulă, iar în mod reciproc, propunând o formulă, el oferea o acțiune, totuși, operăm cu două noțiuni distincte. În termeni de structură a formulei, o înlocuire cu „acțiunea” ar duce la un concept inexistent: discutăm de exemplu de *formula in factum concepta*, dar nu de *actio in factum concepta*.

De asemenea, în limbajul juridic clasic, *actio* niciodată nu echivalează cu pretenția dedusă judecății (Schulz, 1969; p.35).

Deși, pentru rațiuni ce țin de claritate și simplificare, acțiunea mai este uneori echivalată cu pretenția, totuși această echivalență poate da naștere unor erori – de exemplu, se poate trage concluzia că acțiunea presupune întodeauna intervenția statului, or, conceptul de *actio* poate descrie un eveniment pur privat, după cum o arată Macer în Digeste (Corpus Iuris Civilis, D. 48.1.7)., unde *actio* este folosit pentru a descrie o faptă contrară legii, care, în contextul respectiv, îi poate aduce făptuitorului infamia dacă devine subiectul unor anumite proceduri sau dacă prin ea însăși, prezintă un grad de pericol social atât de mare încât atrage, chiar și în cadrul unui „*iudicium privatum*” această sancțiune (Metzger, Actions, p.3).

În general, a avea o acțiune înseamnă că o persoană este îndreptățită să obțină un remediu pentru o vătămare

pe care a suferit-o (Metzger, Actions, p. 9).

Drept subiectiv, acțiune și drept la acțiune – o distincție necesară

Dreptul subiectiv reprezintă prerogativa oferită de lege subiectului activ dintr-un raport juridic, prin care aceasta poate pretinde subiectului pasiv să dea, să facă sau să nu facă ceva, beneficiind atunci când este necesar și de forța coercitivă a statului.

Acțiunea, după cum am arătat anterior, reprezintă mecanismul procesual prin care se deduce în justiție o pretenție privitoare la dreptul subiectiv lezat. Orice acțiune presupune încălcarea, consumată sau iminentă a unui drept: acest lucru i-a determinat pe unii romaniști să considere că toate acțiunile se nasc din delict, pentru că a atenta la dreptul altcuiva reprezintă întotdeauna un delict sau quasi-delict (Bonjean, 1845, p.71).

Acțiunea care are ca obiect pedepsirea celui vinovat este cunoscută sub numele de acțiune penală, *iudicium publicum*, fiind opusă acțiunii civile, care urmărește despăgubirea particularului lezat.

Acțiunile pot fi privite din două puncte de vedere principale: cel al formelor în care trebuie să fie exercitate și cel al drepturilor pe care le protejează. Este esențială realizarea distincției acțiune – drept subiectiv, deoarece, după cum remarcă Bonjean, „nu numai că nu reprezintă același lucru, dar uneori aceasta duce la modificarea, transformarea sau chiar desființarea dreptului subiectiv” (Bonjean, 1845, p. 86).

Dreptul la acțiune trebuie văzut în dimensiunea sa pozitivă, de drept care necesită existența unui mecanism statal – justiția „instituționalizată”, pentru a putea exista. Dreptul la acțiune nu poate fi conceput în exteriorul unui sistem judiciar organizat care să garanteze o protecție a dreptului subiectiv. În accepțiunea sa cea mai largă, cuvântul

„acțiune” include toate drepturile sancționate juridic prin intermediul cărora un particular poate veghea la conservarea drepturilor sale – acțiuni reale sau personale, directe sau utile, chiar și interdicte sau stipulațiuni pretoriene.

Remarcăm însă că romanii nu au avut o „cartă” a drepturilor, în Codul Decemviral nu apare consacrat un „drept de proprietate” la modul declarativ. Nu li se ocrotea cetățenilor romani acest drept? Dimpotrivă. Doar că legea, în loc de a afirma un drept, sancționa o încălcare a acestuia, punând la dispoziția potențialului reclamant o *actio in rei vindicatio*. În procedura formulară, momentul în care acțiunea începe să cunoască o evoluție semnificativă, ea reprezintă un „mijloc procedural pus la îndemâna persoanelor, în scopul valorificării drepturilor subiective” (Molcuț, 2007, p.75). Orientarea spre pragmatism a romanilor, se traduce pe acest plan, prin dezvoltarea cu precădere a remediului, a acțiunii, a modalității efective de ocrotire a dreptului

subiectiv, care se deduce din specificul acțiunii.

Dar, după cum s-a remarcat în doctrină, într-un sistem de drept în care „*dreptul substanțial vorbește în limba procedurii*” (Metzger, 1997, p. 2) și în care procedura nu este văzută ca fiind separată de restul dreptului, acest tip de abstracțiune nu rezultă cu ușurință (Gaius, *Institutiones*)³.

Concluzii

În ceea ce privește forma, există o reticență, o prejudecată a indivizilor referitoare la procedură. Ne putem întreba la ce folosesc niște formalități lente, costisitoare, complicate, când, după exemplul pe care îl dă Bonjean, Ludovic cel Sfânt împărțea dreptatea sub un arbore în pădurea de la Vincennes. Pe aceeași linie de gândire, în spațiul românesc exista o formă asemănătoare de justiție, judecata de sub stejar. Totuși, oricât de tentantă ar fi organizarea juridică ancestrală, încă

³De exemplu: „*si paret illum patronum contra illo liberto, contra edictum illius praetoris, in ius vocatum esse, recuperatores illum libertum illi patrono sestertiumX milia condemnato, si non paret, absolvito*” - Gaius, *Institutiones*, IV, 3.

de la romani, stejarului i-a fost preferată sobrietatea forului, iar înțelepciunii pe care o aducea senectutea, toga magistratului ce avea un oarecare nivel de cunoștințe juridice.

BIBLIOGRAFIE

1. Bonjean, Louis Bernard, „Traité des actions”, Editeurs Villecoq pere et fils, Paris, 1845;
2. Gaius, Institutiones
3. Ihering, von Rudolph, „L'esprit du droit romain dans les diverses phases de son développement”, deuxième édition, A. Marescq Editeur, Paris, 1880 ;
4. Justiniani Digesta vel Pandectae, ediția Mommsen & Krueger, 1870
5. Metzger, Ernest, „Actions”, înE. Metzger, ed., A Companion to Justinian's Institutes, London, Gerald Duckworth and Co., Ltd,

and New York, Cornell University Press, 1997;

6. Molcuț, Emil, „Drept privat roman”, Editura Universul Juridic, București, 2007;
7. Molitor, Jean-Paul, „Le cours de droit romain approfondi”, Librairie Auguste Durand, Paris, 1851;
8. Zimmermann, Reinhard, „The Law of Obligations. Roman Foundations of the Civilian Tradition”, Juta Co. Ltd, Cape Town, 1992

Prevenirea și Combaterea Terorismului, Extremismului Violent și a Radicalizării care conduc spre Terorism prin intermediul Internetului

Preventing and combating terrorism, violent extremism and radicalization that lead to terrorism via the Internet

Mihail PĂDURARU

Abstract

În ultimele decenii, impactul terorismului asupra societății civile a atins noi proporții, amplificându-se de la incidente majoritar locale sau regionale, către un fenomen la scară globală care afectează viețile a mii de oameni anual pe toate continentele. Pe măsură ce tehnologia a evoluat, iar coalițiile internaționale au intensificat lupta împotriva terorismului și a grupărilor radicale, acestea din urmă au fost nevoite să folosească mijloace mai sofisticate pentru a-și extinde sfera de influență și a eluda autoritățile în campaniile de recrutare. Prin urmare, teroriștii și extremiștii au creat din ce în ce mai multe instrumente online care să le sprijine activitățile ilicite, iar astăzi aceste activități constituie una dintre cele mai mari amenințări la pacea și securitatea lumii moderne.

Lucrarea prezintă urmărește să identifice acele mijloace eficiente care ar trebui să fie utilizate în scopul prevenirii și combaterii terorismului, extremismului violent și a radicalizării prin intermediul Internetului.

Cuvinte cheie: *Terorism, extremism violent, radicalizare, Internet, avertizare timpurie, prevenire*

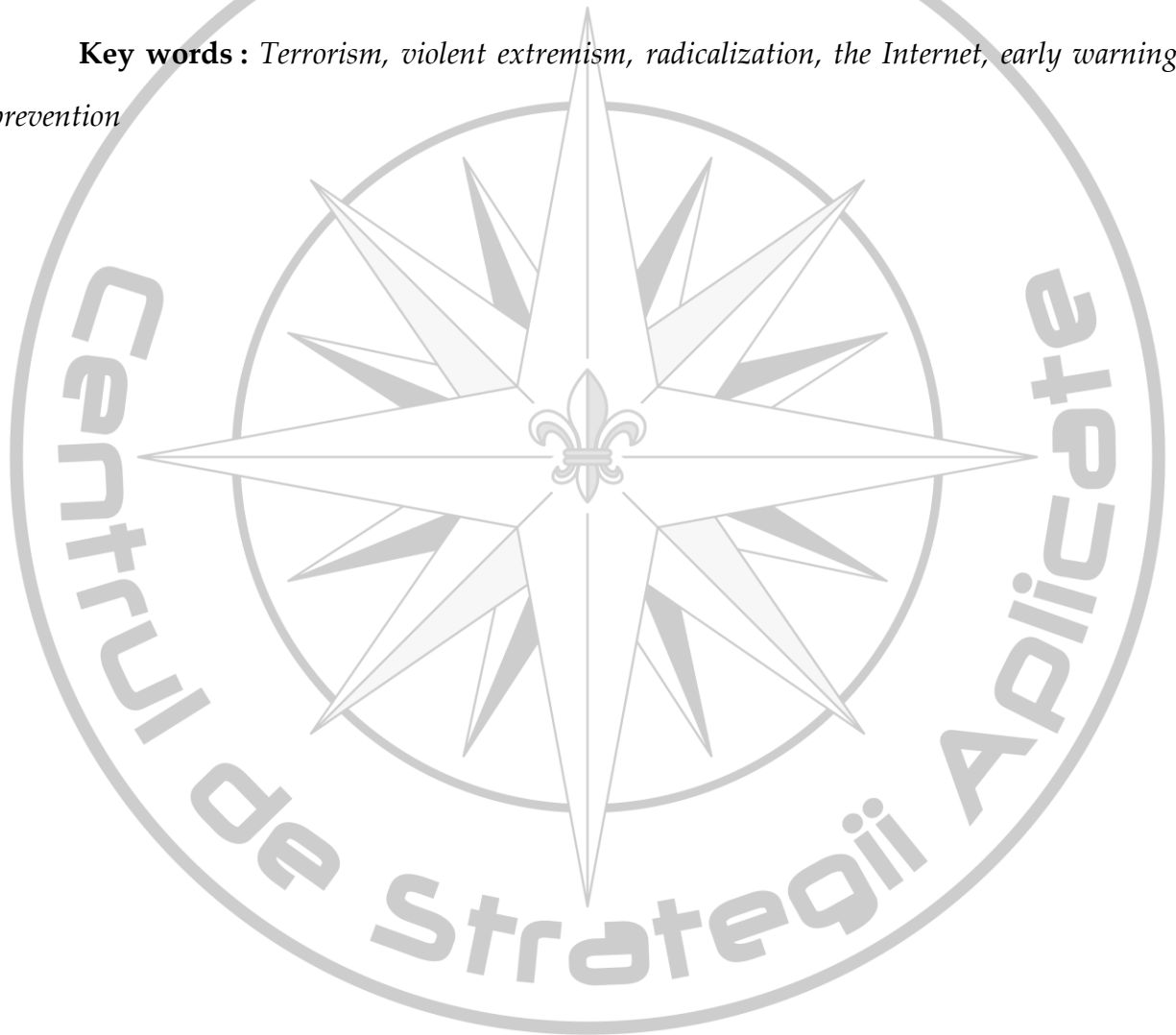
Abstract

In the last decades, the impact of terrorism on civil society has reached new proportions, boosting from major local or regional incidents, to a global phenomenon that affects the lives of thousands of people annually, on all continents. As technology evolved, and international coalitions stepped up the fight against terrorism and radical groups, the latter had to use more

sophisticated means to expand their sphere of influence and evade the authorities in recruitment campaigns. As a result, terrorists and extremists have increasingly created online tools to support their illicit activities, and today these activities are one of the greatest threats to the peace and security of the modern world.

The present paper seeks to identify those effective means that should be used to prevent and combat terrorism, violent extremism and radicalization through the Internet.

Key words : *Terrorism, violent extremism, radicalization, the Internet, early warning, prevention*

Introducere

Această lucrare țintește să devină un potențial model în clădirea și întărirea rezilienței colective prin colaborarea între organizații, serviciile secrete și societatea civilă cu accent pus pe rolul Internetului în normalizarea comportamentelor și atitudinilor care, altfel, pot prezenta un risc de a fi considerate nepotrivite sau inacceptabile în lumea fizică.

Indivizii creează aceste modele și tipare de comportament care numără multiplicarea și replicarea virtuților civice, cetățeni mai buni și reziliență mai productivă.

În primul rând, oportunitățile pentru clădirea rezilienței trebuie să fie disponibile și accesibile persoanelor expuse la risc.

În al doilea rând, acestea trebuie să fie construite în așa fel încât să atragă interesul indivizilor expuși la risc, care trebuie să le perceapă în același timp ca relevante și accesibile sau realizabile.

În al treilea, dar nu în ultimul rând, pentru a genera un comportament proactiv pozitiv, aceste modele ar trebui să își însușească înțelesul corect, deoarece înțelesul este elementul care determină oportunitățile de valori individuale dorite și eficiente.

Din studiile de naratologie, aflăm că înțelesul este cultural creat și încorporat, prin narațiuni, la rândul lor folosite pentru a legitima un comportament normativ.

Necesitatea cunoașterii mediului dinamic de securitate contemporan este caracteristica esențială pentru dezvoltarea culturii de securitate în rândul societății civile și oferă o nouă viziune în selecția și pregătirea personalului din structurile însărcinate cu securitatea națională, adaptată la complexitatea fenomenului terorist și la contracararea acestuia.

Pentru a scoate în evidență rolul jucat de Internet în fenomenul terorist, ar trebui să înțeleagă modul în care teroriștii folosesc resursele online.

Cum este folosit Internetul în procesul individual de radicalizare ?

În ce mod o activitate teroristă sau extremistă online relaționează cu acțiunile offline?

Ce dovezi empirice sunt disponibile în domeniul public despre radicalizare și rolul Internetului?

Ce dovezi empirice sunt disponibile despre teroriști și extremiști care au folosit Internetul în timpul procesului lor de radicalizare?

Culegerea și analiza informațiilor OSINT poate oferi o dimensiune prospectivă asupra mediului de securitate intern și internațional?

Câteva din problemele de actualitate care necesită o deosebită atenție ar fi poziția Rusiei vis-à-vis de ordinea pe glob, instabilitatea din Ucraina și situația incertă a Republicii Moldova.

În plus, migrația refugiaților din zonele de conflict armat către Europa și invers au generat un dezechilibru demografic și de securitate în țările de tranzit.

Astfel au apărut noi modificări în arhitectura instituțiilor și organizațiilor internaționale de securitate sau de integrare politico-economică și anume, trecerea de la funcția de apărare colectivă la cea de securitate colectivă.

Toate acestea sugerează că structura multipolară este caracteristica cea mai importantă a noului sistem de securitate internațional, iar Internetul acționează ca un ecou la toate aceste probleme.

În acest context de război informațional, identitățile etnice sau religioase manipulate politic pot deveni o cauză importantă a conflictelor armate.

Forme de politizare etnică sau religioasă precum naționalismul, extremismul, fundamentalismul religios și xenofobia unor grupuri religioase au în comun idea de a folosi forța și aplicarea principiilor de excludere și de violență asupra unor minorități sau asupra unor grupuri.

Astfel, conflictele armate au tendința de evoluție de la conflicte

interstatale la cele intra-statale și, mai recent, la atacuri în interiorul societății.

Majoritatea riscurilor au un caracter social, cu efecte multiple și pe durată lungă la nivel individual sau de grup.

Interconectarea Terorism-Internet

Așa-numita Revoluție a Informațiilor, alături de creșterea neașteptată a Internetului după anii '90, a fost cauza clară în amplificarea importanței societăților.

Bazată pe o dezvoltare fără precedent a tehnologiilor umane, cantitatea, calitatea și viteza informațiilor generează un flux continuu.

Revoluția Informațiilor este, fără îndoială, al treilea salt calitativ pe care l-a cunoscut vreodată omenirea în structura comunității umane (primele două au fost Revoluțiile Agrară și Industrială).

Prin intermediul resurselor online, teroriștii și extremiștii folosesc aceleași oportunități de comunicare,

colaborare sau de convingere, puse la dispoziție pentru toți utilizatorii.

În același timp, Internetul oferă anonimatul de care este nevoie și un grad ridicat de protecție și de securitate împotriva detectării.

Anonimatul perceput de Internet a fost un factor-cheie și a creat posibilitatea prin care „Internetul(...) permite celor care altfel ar fi speriați să fie văzuți cu oameni nepotriviți, să se implice, și asta face întregul proces mai invizibil autorităților” - după spusele unui fost extremist (Von Behr, Reding, Edwards, Gribbon, 2013).

Datorită potențialului mai mare de anonimat, Internetul permite conectarea între oamenii care pot evita dificultățile de angajare în conversații care ar putea fi percepute ca un risc de securitate.

În același timp, Internetul creează mai multe oportunități de a deveni radicalizat, acționează ca o „cameră cu ecou”, accelerează procesul radicalizării și permite acestuia să apară fără contact fizic.

Nu în ultimul rând, Internetul crește oportunitățile de auto-radicalizare și a ocazionat dispariția unor bariere existente în lumea fizică pentru ca anumite persoane (*lupi singuratici*) sau grupuri de persoane, să se implice în extremism sau terorism.

Există deja cantități semnificative de materiale radicale disponibile online, iar acest volum este în creștere zilnică.

Astfel, putem spune că Internetul acționează în favoarea extremismului violent și a radicalizării ce conduc spre terorism prin următoarele metode:

- Ca o modalitate de a împărtăși informații operaționale și tactice cum ar fi rețete de bombe, întreținerea și utilizarea armelor, fotografiere tactică etc;
- Ca o poartă de acces la site-urile extremiste sau alte informații ce au conținut radical online prin distribuirea pe paginile de grup Facebook și în forumuri de discuții;

- Ca un cuprinzător spațiu media de propagandă teroristă și mesaje ideologice extremiste;
- Ca o multitudine de informații de recunoaștere la distanță pentru identificarea țintelor.

Astăzi, 90% din activitatea teroristă de pe Internet ia amploare din cauza mecanismelor folosite în rețelele sociale. Aceste forumuri acționează ca un *firewall* virtual și ajută la protejarea identităților participanților, le oferă celor înscrși o șansă de a intra în contact direct cu reprezentanții entităților teroriste, de a pune întrebări și chiar ocazia de a contribui și de a ajuta la *cyberjihad*.

„Din motive de securitate și siguranță, accesibilitate și anonimat, teroriștii și extremiștii au schimbat multe dintre activitățile lor din spațiile publice (cum ar fi moschei) la reședințe private, iar acum pe calculatoarele și tabletele personale”, declara Charles Farr, fost Director General al Biroului de Securitate și Combatere a Terorismului din Marea Britanie.

Terorismul și social media

Utilizarea platformelor online de către teroriști nu este o noutate. După evenimentele din 9/11 și campania antiteroristă care a urmat, un număr mare de grupuri teroriste s-a mutat în spațiul virtual, stabilindu-și mii de site-uri care au promovat mesaje și activitățile lor.

Multe site-uri teroriste au fost vizate de serviciile de informații și agențiile de aplicare a legii, serviciile de contra-terorism și activiști care au monitorizat site-urile, au atacat unele dintre ele și au forțat operatorii lor să caute noi alternative online.

A urmat rândul rețelelor sociale. Migrația teroristă la noile resurse online generează noi provocări pentru agențiile de combatere a terorismului, precum și pentru cadrele universitare care cercetează terorismul.

Fulgerătoarea apariție și propagare a rețelelor sociale a îndemnat grupările radicale și teroriștii să își disemineze liber ideile prin mai multe modalități, inclusiv site-uri web,

bloguri, rețele sociale, forumuri și servicii de video sharing.

Chiar dacă agențiile de prevenire și combatere a terorismului urmăresc acerb utilizarea persuasivă a noilor canale de către teroriști, în ciuda dezvoltării cercetării Internetului din ultimii ani, acestea încă nu au furnizat strategii eficiente sau dispozitive fructuoase de contramăsuri sau tactici.

Putem spune că războiul virtual între teroriști și forțele sau agențiile de prevenire și combatere a terorismului este vital, dinamic și feroce.

Teroriștii au motive întemeiate pentru a folosi rețelele *social media*:

- În primul rând, aceste canale sunt de departe cele mai populare pentru publicul lor țintă, care permite organizațiilor teroriste să facă parte din *mainstream*;
- În al doilea rând, rețelele media sociale sunt ușor de utilizat, fiabile și gratuite;
- În cele din urmă, crearea de rețele sociale permite teroriștilor să ajungă la publicul țintă și practic „bat

la ușile lor” — spre deosebire de modelele mai vechi de site-uri web în care teroriștii trebuiau să aștepte ca vizitatorii să vină la ei.

Așa cum tehnologia și Internetul au progresat în țările în curs de dezvoltare, utilizatorii din regiunile în curs de dezvoltare emană un curent ascendent în utilizarea rețelelor sociale.

Numeroase studii au arătat că utilizatorii din țările în curs de dezvoltare petrec o cantitate semnificativă de timp pe rețelele sociale.

În timp ce utilizatorii rețelelor sociale online pot utiliza tehnologia în mod pozitiv pentru schimbul de comunicare și informare, de asemenea, aceeași tehnologie poate fi utilizată în scopuri negative, ca un instrument pentru terorism.

Rețelele sociale online sunt folosite acum de teroriști pentru comunicare, recrutarea de noi membri, propagandă și transmiterea de videoclipuri cu antrenamente sau fabricare de anumite substanțe și materiale.

Prin intermediul rețelelor sociale online utilizatorii pot crea „grupuri” de oameni cu interese comune pentru a distribui informații și comunica în privat.

Principalele scopuri teroriste online sunt propaganda, radicalizarea și recrutarea. Teroriștii pot dezvolta liste de potențiali recruți sau simpatizanți prin grupuri online.

Așa cum companiile de marketing pot vizualiza informațiile membrilor pentru a găsi potențiali clienți și selectează produse pentru a le promova, grupările teroriste pot vizualiza profilurile utilizatorilor pentru a decide pe cine vor recruta și modul de abordare a fiecărui individ.

Site-urile de rețele sociale permit teroriștilor să utilizeze o strategie de direcționare cunoscută ca *narrowcasting*.

Narrowcasting are ca scop livrarea de mesaje către un segment specific de public definit de valori, preferințe, atribute demografice sau diferite abonări.

Paginile web, video, numele chat-ului sau imaginile, apelările web și informațiile sunt adaptate pentru a se potrivi cu profilul unui anumit grup social. Aceste metode permit teroriștilor să țintească în special către tineri.

Cu actualul ritm accelerat de dezvoltare a Tehnologiilor Informaționale și Comunicaționale (TIC), teroriștii utilizează rețelele sociale online în următoarele scopuri:

I - Schimbul de informații

Teroriștii utilizează rețelele sociale pentru a comunica cu publicul din întreaga lume spre deosebire de situația existentă cu un deceniu în urmă. Teroriștii au devenit sofisticăți în utilizarea comunicațiilor anonim/secret, folosind soft-uri de criptare, steganografie și anonimare.

Spre exemplu, membrii Al-Qaeda au folosit soft-ul de criptare „Secretele Mujahedeen 1” și „Secretele Mujahedeen 2” pentru a cripta și securiza comunicațiile lor de e-mail.

II - Recrutare și formare

Un raport al Institutului de Securitate de la Universitatea George Washington (Homeland Security Institute, 2009) scoate în evidență faptul că Internetul a devenit un instrument crucial în mâinile teroriștilor pentru răspândirea mesajelor și recrutarea de noi susținători.

Metodele actuale de recrutare și formare ale noilor teroriști pot fi cu succes oferite prin intermediul rețelelor sociale, ușor și anonim, spre deosebire metodele anterioare care necesitau întâlniri fizice între cursanți și instructori.

Recruții trec printr-o serie de teste, pe site-uri protejate prin parolă și camere de chat restrânse înainte de a fi acceptați să se alăture grupării teroriste (Gerwehr, 2006).

Tacticile folosite includ integrarea de acte teroriste în desene animate și videoclipuri muzicale pentru atragerea minorilor în terorism. De asemenea, sunt create jocuri video care implică acte de terorism precum atacul sinucigaș în masă.

III - Planificarea Atacurilor

Rețelele sociale online sunt folosite de teroriști pentru a planifica un atac datorită comunicațiilor sigure și schimbului rapid de mesaje.

IV - Strângere de fonduri

Prin transfer bancar electronic și adrese e-mail, grupurile sunt capabile să conducă strângeri de fonduri prin intermediul rețelilor sociale online.

V - Cyber-attack

Cyber-attack se referă la utilizarea instrumentelor de *computer networking* pentru a ataca alte rețele de calculatoare sau sisteme naționale de comunicații, transport și energie.

VI - Propagandă

Deși aceste rețele sociale au jucat un rol mare în societate, au fost folosite simultan de către teroriști pentru diseminarea de propagandă. Această propagandă emite mesaje pentru a fi livrate ideologii, clarificări, explicații sau campanii de acțiuni teroriste. Acestea pot implica mesaje, demonstrații, reviste, înregistrări audio și video de acte violente.

Jihadiștilor online li se acordă un statut deosebit în concluziile unui document comprehensiv „Jihadul electronic”, publicat pe 4 ianuarie 2012, pe principalul forum jihadist „Al-Fida și Shumukh Al-Islam”:

"[...] orice musulman care intenționează să facă Jihadul online împotriva inamicului este considerat într-un fel sau altul mujahedin, atâta timp cât el îndeplinește condițiile Jihad-ului, intenția sinceră, cât și țelul de servire și apărare a Islamului, chiar și dacă el este departe de câmpul de luptă. El este astfel participant în Jihad indirect, atâta timp cât curentul context necesită astfel de participări jihadiste care au un impact eficient asupra inamicului."

Statul Islamic, filialele sale și alte organizații teroriste și-au mutat prezența online pe YouTube, Twitter, Facebook, V Kontakte (în rusă ВКОНТАКТЕ), Instagram, și alte rețele sociale

Printre grupurile care lupta împotriva regimului sirian al lui

Bashar El Assad, persoane conexe cu activitățile teroriste sau mișcarea globală jihadistă au apelat la rețelele sociale pentru propagandă, război psihologic și tutoriale pentru fabricarea armelor.

Abu Mohammed al-Golani, șeful unei ramuri Al-Qaeda în Siria, numită Al-Nusra Front, utilizează Facebook și alte rețele sociale pe scară largă.

Cea mai recentă tendință în conflictul sirian pe Facebook și, adesea, pe site-ul Flickr foto-sharing, este postarea de elogii pentru jehadiștii uciși („martirizați”). Aceste elogii prezintă luptătorii ca modele demne de urmat pentru musulmani și îi immortalizează, lucru foarte atrăgător pentru musulmanii radicali care se simt marginalizați în societățile din care provin. Iar una dintre principalele provocări ale zilelor curente este „afișarea postată” generată de extremismul religios, cu care multe țări ale lumii a intrat deja în contact.

- Twitter este semnificativ criticat pentru găzduirea de *terror feeds*.

Pe de o parte, Twitter menține o abordare riguroasă a libertății de exprimare și a refuzat în mod repetat să șteargă conținut ofensator antisemit, anti-islamic sau de sorginte radical extremistă.

- Youtube. Grupările teroriste au realizat potențialul acestei platforme ușor accesibile pentru a disemina videoclipuri de propagandă și radicalizare.

YouTube, ca și alți lideri de site-uri sociale, interzice orice conținut care ar fi considerat o incitare la violență și a răspuns, de asemenea, la numeroase cereri guvernamentale pentru a elimina postări video ale grupărilor radicale în ciuda eforturilor lor, au apărut din ce în ce mai multe site-uri agregat și numeroase videoclipuri rămân disponibile.

Vizionarea acestor videoclipuri zilnic și accesul constant și imediat la comunicații a accelerat procesul de radicalizare pentru oricare din indivizii expuși.

- Instagram și Flickr au reputația ca fiind cele mai populare și obișnuite metode de răspândire a fotografiilor între prieteni și străini, iar teroriștii au adoptat, de asemenea, aceste servicii de *foto-sharing*.

Jihadiștii online au umplut Instagram-ul de propagandă radicală, glorificând mințile teroriste luminate precum Osama bin Laden și Abu Bakr al-Bagdadi, precum și un careu de lideri mai puțin cunoscuți ai Al-Qaeda sau ai Statului Islamic, care au fost „martirizați” în timp ce luptau împotriva Statelor Unite și a Occidentului.

Al-Lami explică faptul că, în principal, auto-radicalizarea consistă în indivizi **familiarizați cu și influențați de** ideologiile radicale fără ca măcar să interacționeze cu grupările radicale, extremiști, personal sau virtual. Pentru alții, procesele sunt diferite.

Ce distinge auto-radicalizarea de radicalizarea prin intermediul Internetului este faptul că auto-radicalizarea are loc în izolare și implică un proces individual unde nu

are loc un contact cu alți teroriști sau extremiști personal sau virtual.

În analiza indicatorilor care relevă înclinațiile unui individ către ideologiile extremiste trebuie luate în considerare următoarele aspecte:

- trecutul individual și contextul în care au folosit Internetul
- vârstă aproximativă la care individul a început utilizarea Internetului
- arena socială preferată de individ atunci când petrece timp online
- scopul timpului petrecut de individ pe Internet și dacă au primit îndrumări *offline* cu privire la ce ar trebui să facă *online*
- dacă individul a avut pauze substanțiale la navigarea *online*
- relația dintre Internet și factorii *offline* în procesul individual de radicalizare
- rolul Internetului în diferitele etape ale procesului de radicalizare individuală

- consolidarea mecanismului de Internet

De asemenea, specialiștii au datorita de a radiografia Internetul pentru anticiparea reacțiilor opiniei publice cu privire la anumite aspecte, cu accentul pe site-urile web și pe rețelele sociale teroriste și extremiste, cu o serie de studii precum:

- De ce folosesc grupurile Internetul?
- Descrierea a ceea ce este postat pe Internet, prin analizarea datelor sau videoclipurilor de pe forumuri, care au fost încărcate de grupările teroriste pe Internet;
- Accentul pus preponderent pe modul în care persoanele dezvoltă idei extremiste care conduc către violență sau alte activități ilegale;
- Examinarea modului cum extremiștii violenți și teroriștii întreprind cercetări operaționale, planifică și pregătesc atacurile lor online.

După elaborarea acestor studii vom putea înțelege cele mai adecvate abordări pentru:

- adresarea condițiilor favorabile/propice terorismului;
- Angajarea/ Rezonarea/ Empatizarea cu persoanele atrase de extremismul violent și a radicalizării care conduc la terorism online;
- înțelegerea interesului indivizilor pentru extremismul și radicalizarea online;
- drepturile omului și a libertăților fundamentale în special în procesul de prevenire al terorismului și al combaterii extremismului și radicalizării;
- drepturile omului și a libertăților fundamentale în lupta împotriva terorismului;
- libertatea de exprimare;
- libertatea mass-media;
- libertatea de gândire, conștiința, religioasă sau convingeri;
- respectarea vieții private și a celei de familie;
- dreptul la întrunire pașnică și

libertatea de asociere;

- egalitatea și nediscriminarea;
- abordări bazate pe comunitate pentru combaterea terorismului, concepte cheie;
- siguranța comunității și paradigma securității;
- abordarea scopului comunității sau orientării comunității față de combaterea terorismului;
- beneficiile înțelegerii/colaborării/cooperării cu autoritățile din perspectiva comunității;
- minimizarea riscurilor în aplicarea acțiunilor autorităților pentru prevenirea terorismului;
- Implementarea/Punerea în aplicare a ideilor/inițiativelor autorităților pentru prevenirea și combaterea terorismului și a radicalizării online;
- transparența și responsabilitatea operațiunilor;
- colaborarea cu societatea civilă / comunitățile, pentru prevenirea terorismului și combaterea extremismului violent și a radicalizării care conduc la terorism

în mediul online;

- implicarea tinerilor, a femeilor, organizații religioase și a liderilor religioși, a minorităților etnice și a organizațiilor din societatea civilă în prevenirea terorismului, extremismului violent și a radicalizării care conduce la acțiuni violente.

Concluzii

În prezent, structura multipolară este caracteristica esențială a mediului de securitate internațional. Probabilitatea unor noi confruntări armate și apariția terorismului internațional, a crimei organizate și a diferitor tipuri de riscuri economice au încetat să mai fie probleme de țară și au dobândit un caracter global, iar Internetul acționează ca un ecou la toate aceste probleme.

Atentatele din Boston din 2013, Charlie Hebdo și Paris din 2015, Bruxelles, Nisa și Istanbul din 2016, au reamintit liderilor mondiali și publicului că amenințarea terorismului este reală, în curs de desfășurare și

trebuie subliniată importanța unor acțiuni de cercetare și schimbări de politică în domeniul radicalizării pe Internet.

În prezent putem spune că propaganda teroristă postată în mod constant pe Internet și rețelele sociale conexe crește exponențial.

Astăzi mai mult ca niciodată, identitatea individuală își pierde din valențele sale monolitice, fiind într-o construcție constantă, iar individul, ca parte integrantă, este remodelat și nuanțat în funcție de caracteristicile fiecărei comunități.

Autoritățile au datoria de a coopera mai strâns cu societatea civilă și sectorul privat pentru a aborda provocările cu care se confruntă *online*.

Educația și schimbul de mesaje sunt domenii-cheie pentru a ajuta tinerii să gândească critic despre opiniile și discursurile extremiste și a expune defectele unei astfel de propagande. Astfel se dorește încurajarea gândirii

critice printre tineri, ca răspuns la mesajele extremiste și consolidarea unei reziliențe colective din ce în ce mai productivă.

Bibliografie

1. Iancu, C., Rat, T. (2013). *The Impact of Social and Technological Developments on the Information Flow* în Iancu, N., Dumitru, I., (Eds), *Intelligence in the Knowledge Society* (pp. 251-262), București:Editura ANIMV.
2. Ivan, C. (2013). *Resilience-The X Factor of the Organizational Endurance* în Iancu, N., Dumitru, I., (Eds), *Intelligence in the Knowledge Society* (pp. 161-172), București:Editura ANIMV.
3. Malikov, S. (2013). *The Activity of the Special Services of the Republic of Azerbaijan on the Counteraction to the Youth Recruitment into the Religious Extremist Organizations* în Iancu, N., Dumitru, I., (Eds), *Intelligence in the Knowledge Society* (pp. 217-224), București:Editura ANIMV.
4. Von Behr I. , Reding A.,

Edwards C., Gribbon L.
(2013).Radicalisation in the
digital era. The use of the
internet in 15 cases of terrorism
and extremism, RAND
Corporation. Disponibil la

[http://www.rand.org/content/da
m/rand/pubs/research_reports/
RR400/RR453/RAND_RR453.pdf](http://www.rand.org/content/da
m/rand/pubs/research_reports/
RR400/RR453/RAND_RR453.pdf)

5. Weimann, G. (2006). Terror on
the Internet: *The New Arena, the
New Challenges*. Washington,
D.C.: United States Institute of
Peace Press.

Considerații generale cu privire la apariția și evoluția noțiunii de stat de drept
General considerations in respect to the emergence and evolution of the « rule of law» concept

drd. Dragoș - Adrian BANTAȘ⁴

Abstract: *In demersul de fata vom analiza, pe scurt, conceptul de stat de drept, pornind de la radacinile istorice ale acestuia, continuand cu dezvoltarea sa si prezentand diversele sensuri si continuturi pe care le-a imbracat in diversele perioade de existenta, explicand, ulterior, modul in care acesta este inteles astazi si implicatiile sociale, politice si juridice ale acestuia. In acest sens, incepem prin a prezenta notiunea abordata in acceptiunea ei anglo-saxona, americana, germana si franceza, pentru a incheia prin cateva consideratii referitoare la statul de drept in contextul internationalizarii si europenizarii acestei notiuni, intr-o abordare sintetica a acesteia.*

Cuvinte cheie : *stat de drept, common law, stat-națiune, stat politienesc, sistem, anglo-saxon, continental, francez, german.*

Abstract: *In the following endeavor we will briefly analyze the concept of rule of law beginning with its historical roots, continuing with its development by presenting the various meanings and contents that it has embraced in its various periods of existence and subsequently explaining the way in which it is understood today along with its social, political and legal implications. As such, we begin by presenting the notion in its Anglo-Saxon, American, German and French sense, upon which we shall close the argument by offering, in a brief approach, some personal reflexions regarding the rule of law in the context on the internationalization and the Europeanization of said notion.*

Key words: *rule of law, common law, nation state, police state, law system, anglo-saxon, continental, french, german.*

⁴ Autorul este absolvent al Facultatilor de Drept și Științe politice, master în Dreptul Uniunii Europene și Managementul Crizelor și Prevenirea Conflictelor și, în prezent, doctorand în Informații și Securitate Națională și Dreptul Uniunii Europene.

În cele ce urmează ne propunem să abordăm o temă care ocupă un loc central în debaterile contemporane legate de procesul de definire democratică, în special în statele cu trecut totalitar, și care și-a câștigat, de-a lungul timpului, un loc central în arhitectura noțiunii largi de democrație, anume statul de drept. Totuși, în ciuda importanței și prezenței acesteia în spațiul public, abordările care o însoțesc nu sunt întotdeauna caracterizate de rigoare științifică, ci se prezintă, mai mult, sub o formă încărcată de semnificații proprii fiecărui vorbitor. În demersul de față, scopul nostru este de a prezenta acest concept într-o formă cât mai apropiată de echidistantă specifică unui demers științific, păstrând, totodată, fluenta articolului. De asemenea, nu avem pretenția de a afirma că cercetarea noastră are un caracter exhaustiv, ci o vedem, mai degrabă, ca pe o scurtă sinteză a abordărilor noțiunii în cauză, cu un potențial semnificativ de dezvoltare. Astfel, departe de a dori să epuizăm

subiectul, ne-am bucura ca acesta să reprezinte doar un umil punct de plecare pentru analize viitoare mai profunde și mai elaborate, în care elementele omise aici, din considerente care țin (în principal) de spațiu să fie dezvoltate în alte cercetări ulterioare.

În plus, o altă dificultate specifică acestui demers este legată, însă, tocmai de faptul că statul de drept nu beneficiază de o definiție unanim acceptată, acest concept fiind înțeles diferit în timpuri diferite, dar și în spații diferite sau de către specialiști diferiți. De aceea, vom începe prin a prezenta câteva noțiuni legate de evoluția acestui concept și de variatele sale accepțiuni, pentru a identifica, în final, trăsăturile despre care majoritatea abordărilor sugerează că l-ar caracteriza astăzi.

În primul rând, așa cum explică specialiștii domeniului, acest concept a evoluat, în paralel, în spațiul anglo-saxon, prin noțiunea de domnie a legii (rule of law), și în spațiul continental, cu diferențe între înțelegerea sa în Franța și Germania pentru ca, într-un

final, cele două concepte să pară a fuziona într-unul singur. Pentru a reconstitui acest traseu trebuie, însă, să identificăm rădăcinile ambelor accepțiuni, ceea ce vom încerca în continuare.

Poate prima sursă în care putem identifica elemente ale domniei legii este reprezentată de documentul intitulat Magna Charta Libertatum.

Istoria acestui document spune, pe scurt, faptul că, în 1215, Regele Ioan al Angliei (cunoscut și ca Ioan Fără de Țară) a semnat, la presiunea nobililor care au fost de acord să susțină domnia sa în schimbul acestui act, un document care să consacre expres drepturile de care beneficiază aceștia. Spre exemplu, în articolul 39 al Magnae Chartae se prevede faptul că viața, libertatea și proprietatea subiecților liberi supuși autorității regale nu pot suferi atingeri arbitrare și, pentru aceasta, trebuie urmată calea judecății, conform legii țării. În esență, documentul consacră faptul că soarta unei persoane sau a proprietăților acesteia nu se poate afla la dispoziția voinței unui singur individ, în acest

caz, Regele, iar judecata faptelor potrivnice legii pe care aceasta le-ar fi săvârșit mi se poate efectua decât pe baza legii. De asemenea, Magna Charta pune bazele unui concept înțeles și astăzi ca o componentă a statului de drept, și anume dreptul la un proces echitabil. (American Bar Association)

În mod complementar, drepturile subiecților englezi erau apărate și de procedură numită Habeas Corpus. Conform acesteia, orice supus al Coroanei privat de libertate se putea adresa, în mod ierarhic, până la cea mai apropiată instanță de judecată, pentru ca aceasta să hotărască dacă măsura privativă de libertate care i s-a aplicat este conformă cu legea ținutului. Procedura Habeas Corpus va fi amendată în 1679, ca replică la faptul că regimul utiliza, uneori, unități de detenție aflate în locuri izolate, pentru a le răpi deținuților posibilitatea de a se adresa unei instanțe sau pentru a pretexta incompetența acestora. (Kevin Lindgren)

Aceasta avea să fie, însă, doar prima etapă în evoluția relațiilor sociale, politice și juridice care astăzi

alcătuiesc statul de drept. Următoarea etapă pe care o menționăm se va petrece tot în spațiul anglo-saxon și va implica, de asemenea, conflictul între autoritatea regală și dorința supușilor acesteia de a obține drepturi care să le confere o mai mare siguranță în fața sa.

Astfel, secolul al XVII-lea se caracterizează, în istoria engleză, ca o perioadă în care monarhul își sprijinea pretențiile sale de guvernare absolută pe dreptul său divin și pe faptul că răspunderea pentru faptele sale are loc doar în fața lui Dumnezeu. Membrii Parlamentului și nobilii pretindeau, însă, faptul că relația guvernat-guvernănt trebuia să se desfășoare în limitele stabilite de Magna Charta, iar Regele era, la rândul său, supus prevederilor documentului în cauză. Din această cauză, în anul 1628, o serie de membri ai Parlamentului îi prezintă Regelui Carol (Charles) I un memoriu intitulat *Petition of Right*, prin care îl acuză pe acesta, între altele, de privarea de libertate, judecarea și executarea unor subieci fără efectuarea procedurilor legale. De altfel, acest conflict va rezulta în ceea

ce va rămâne în istorie ca Războiul Civil Englez și decapitarea Regelui, în 1649. Totuși, Republica instaurată va fi de scurtă durată, fiul regelui Carol restaurând monarhia în 1660. Totuși, nici acest act nu va pune capăt conflictului dintre Rege și nobili, monarhul fiind acuzat de continuarea practicilor abuzive ale tatălui său, astfel că, în 1688, un grup de nobili adresează o invitație prințului Wilhelm de Orania, căsătorit cu Prințesa Maria, fiica Regelui englez, de a prelua tronul de la Regele James al II-lea. Cum Regele din acel moment nu a fost de acord cu detronarea sa, el a suspendat Parlamentul și a încercat să abroge câteva legi fără consimțământul acestuia, ceea ce a dus la debarcarea Prințului de Orania în Anglia, însoțit de o forță de 15.000 combatanți, cu ajutorul cărora a preluat tronul, profitând de primirea călduroasă de care a beneficiat din partea nobilimii engleze. Și acestuia, însă, Parlamentul îi prezintă un document care va rămâne în istorie sub denumirea de *Bill of Rights* (Act Declaring the Rights and Liberties of the Subject), prin care

se stabilește, între altele, ca puterea legislativă ultimă aparține Parlamentului, și prin care se reafirma unele drepturi și libertăți, printre care dreptul de a adresa petiții Regelui și Guvernului sau, dreptul la liberă exprimare și la dezbateră oricărui subiect în Parlament, dreptul subiecților de a deține arme pentru autoapărare, dreptul acestora de a fi judecați în mod legal și echitabil de către Curțile cu Juri sau interdicția stabilirii de cauțiuni, amenzi și pedepse excesive, crude sau ieșite din comun. Toate aceste evenimente au rămas cunoscute sub numele de Glorious Revolution, deși se poate spune că, fără să aducă modificări radicale, ele sunt, mai degrabă, o reafirmare și o detaliere suplimentară a prevederilor stabilite prin Magna Charta. (American Bar Association)

Următoarea etapă esențială în evoluția Statului de Drept este reprezentată de Revoluția Americană. Aceasta, de altfel, are multiple conexiuni cu evenimentele amintite din Anglia, întrucât pornește tot de la chestiunea respectării anumitor

drepturi, după cum vom detalia în cele ce urmează.

Astfel, anterior Revoluției, se poate spune că locuitorii coloniilor britanice de pe continentul american se considerau supuși ai Coroanei britanice și doreau, în consecință, să beneficieze de aceleași drepturi și libertăți de care aveau parte supușii britanici din metropolă, stabilite prin actele de mai sus și alte documente subsecvente. Totuși, aspirațiile acestea veneau în contradicție cu politica britanică, prin care locuitorilor coloniilor americane li se rețineau în sarcina taxe mai mari decât cele plătite la nivelul metropolei, cum ar fi Taxa de Timbru, care privea asupra documentelor întocmite în Colonii. În plus, nemulțumirile coloniștilor americani mai erau legate și de faptul că aceștia puteau fi judecați conform unei proceduri mai simple și potențial arbitrare, în loc de a beneficia de Curțile cu Juri care funcționau la nivel central. (American Bar Association)

Toate acestea, alături de altele, pot fi reținute drept cauze ale Revoluției Americane, deși nu este

scopul nostru să analizăm acest subiect aici. Ce ne interesează în acest moment este ansamblul de concepte și instituții juridice pe care Revoluția îl aduce în prim plan, legate indisolubil de noțiunea de stat de drept.

Astfel, deși noua Constituție americană pornește de la regimul, drepturile și libertățile consacrate deja în spațiul britanic, prin cele două documente deja analizate, fapt deloc surprinzător, ea adăugă la acestea câteva noi și esențiale inovații. Una dintre acestea este consacrarea separației puterilor în stat, concept teoretizat de Montesquieu, și conceperea unui mecanism de contrabalansare sau echilibrare reciprocă a puterilor acestora. În plus, simțindu-se dorința consacrării drepturilor cetățenilor americani, asemenea mecanismului din Bill of Rights, în noua Constituție și în Amendamentele aduse acesteia sunt introduse prevederi legate de drepturile și libertățile fundamentale, pe care puterea statală nu le putea atinge, fapt indispensabil ratificării Constituției de către toate statele

componente ale viitoarei Federații. De asemenea, amintitnd de caracterul federal al noii construcții, nu este lipsit de interes să menționăm un alt aspect văzut că o garanție a drepturilor cetățenilor, anume o repartizare inovatoare a competențelor între nivelul federal și cel al entităților federale (statele componente). (American Bar Association)

Aceste desfășurări nu vor rămâne fără ecou în Europa, ceea ce, de altfel, reprezintă un argument pentru susținerile noastre anterioare, conform cărora circulația ideilor joacă un rol fundamental în evoluția mecanismelor statale.

Astfel, următoarea arie în care vor fi preluate ideile americane va fi Europa, unde, în Franța, chiar în anul în care o nouă Bill of Rights, după modelul britanic, era creionată în America, avea să înceapă cunoscută Revoluție care va schimba modul în care privim astăzi statul. Aceasta avea să aducă după sine semnarea Declarației Drepturilor Omului și ale Cetățeanului, ale cărei prevederi vor sta la temelia viitoarelor construcții

constituționale franceze și nu numai, și care vor recunoaște, între altele, în mod implicit, dreptul cetățenilor de a se revolta în cazul în care puterea statală nu asigură respectarea drepturilor fundamentale ale omului, în cadrul conceptului mai larg de domnie a legii sau, conform exprimării continentale, a statului de drept. (American Bar Association)

Dacă până în acest moment ne-am referit la dezvoltări verticale ale noțiunii de domnie a legii, vom face, în continuare, câteva scurte referiri la extinderea pe orizontală a acestui concept, prin cuprinderea de noi subiecți în sfera protecției sale.

Astfel, după cum se cunoaște, în momentul edictării Constituției americane, în ciuda caracterului cu adevărat avangardist al acestui document, în cadrul Uniunii existau state care acceptau și în care se practica sclavia, iar noua Constituție va consacra această stare de fapt. Conform prevederilor sale și jurisprudenței instanțelor americane, spre exemplu, deși statele erau libere să stabilească dacă acceptau sau nu

sclavia, toate statele erau obligate să consacre dreptul proprietarilor de sclavi de a-și urmări și recupera sclavii evadați pe tot teritoriul Uniunii, existând, în plus, sancțiuni stabilite pentru adăpostirea sclavilor fugari, chiar în statele care nu permiteau sclavia. Mai mult, instanțele au acceptat, în general, dreptul de proprietate absolut al stăpânilor de sclavi asupra acestora și puterile nelimitate ale acestora, inclusiv de a administra sclavilor orice pedepse sau tratamente doresc, pe considerentul imposibilității statului de a interveni în relația dintre proprietar și bunul asupra căruia planează dreptul său. Cu alte cuvinte, sclavii nu erau subiecți ai domniei legii, în calitatea lor de bunuri. Această situație va lua sfârșit odată cu victoria Nordului aboliționist în Războiul Civil care l-a opus pe acesta Sudului sclavagist, moment care marchează, teoretic, extinderea completă pe orizontală a prevederilor conceptului de care vorbim. Acest fapt se va produce, în realitate, mult mai târziu, mai exact, în a doua jumătate a secolului XX, când vor fi eliminate,

progresiv, toate dispozițiile segregacioniste, care îi privau de unele drepturi pe cetățenii americani de culoare. (American Bar Association)

Pe continentul european, însă, conceptul de stat de drept a parcurs un traseu diferit, marcat, bineînțeles, de condițiile sociale, istorice și politice specifice fiecărui spațiu. Aceste evoluții vor fi detaliate în continuare.

Astfel, după Revoluția Franceză, la care ne-am oprit în expunerea noastră de până acum, în acea țară, ca și în restul Europei occidentale, și cu precădere în spațiul german, s-a răspândit teoria statului de drept înțeles într-un sens foarte apropiat de noțiunea britanică de rule of law, anume „un stat al cărui sfera de acțiune este limitată de drepturile naturale ale indivizilor” (Jaques Chevalier, 2012, pp. 14-15) , iar atribuțiile sale principale țin de apărarea acestora, garantarea siguranței persoanelor și bunurilor, precum și a libertății activității economice. Cu alte cuvinte, în momentul răspândirii sale în Europa, statul de drept este văzut ca intim legat

de valorile specifice liberalismului, curent care beneficia de o aderență semnificativă în secolul XIX.

Totuși, putem spune astăzi, această concepție, deși adaptată perfect aspirațiilor artizanilor Revoluției Franceze, nu corespundea întru totul cu ideile dominante din spațiul german al secolului XIX. Mai exact, în acele momente, spiritul german era caracterizat de dorința de unificare națională, de crearea unui stat puternic și centralizat, asemănător altor state europene, precum Franța, iar această concepție se va reflecta în modul în care gânditorii germani își vor reprezenta ideea de stat de drept.

Astfel, în spațiul german, doctrina se va axa mai puțin pe aptitudinea conceptului menționat de limitare a acțiunii statului și vor insista pe faptul că statul de drept reprezintă modalitatea de organizare a puterii statale, de realizare efectivă a scopurilor statului și, de asemenea, cadrul legal specific funcționării administrației statale. Sub aceste influențe, noțiunea de stat de drept capătă un caracter din ce în ce mai

formal, iar acceptul cade pe dreptul pozitiv, văzut ca singurul existent, în detrimentul dreptului natural susținut de juriștii francezi. (Jaques Chevalier, 2012, p. 16)

Totuși, deși noțiunea de stat de drept se circumscrie ideii de stat atotputernic, ea nu se confundă cu cea de stat polițienesc, folosită în aceeași perioadă de către juriștii germani. Astfel, conform doctrinarilor vremii, statul polițienesc reprezintă acel stat în care, deși există norme de drept care reglementează funcționarea administrației, ele nu reprezintă decât un paravan al voinței principelui, care rămână suverană și nelimitată. În statul de drept, însă, administrația se supune unor reguli stricte, fiecare act emis de aceasta fiind ținut să respecte normele izvorâte din actele cu forță juridică superioară. Cu alte cuvinte, administrația nu acționează niciodată *contra legem*, ci este obligată să acționeze mereu *secundum legem*. (Jaques Chevalier, 2012, pp. 16-17)

Din aceasta va rezultă faptul că statul este, la urma urmei, atotputernic, având posibilitatea de a reglementa

toate aspectele care țin de viața cetățenilor săi. Mai exact, doctrina germană, reprezentată, în acest caz, de Georg Jellinek, va considera că însuși actul guvernării înseamnă a lua orice decizie dorește guvernantul și abilitatea de a impune ascultarea comenzii date. Cu toate acestea, nici doctrina germană nu consideră că sfera de acțiune a statului trebuie să fie nelimitată, numai că, potrivit acesteia, limitarea nu putea proveni decât de la stat, fiind, cu alte cuvinte, o autolimitare. Mai exact, statul va decide când acțiunea sa nu este oportună și va avea înțelepciunea de a nu acționa dincolo de această limită. (Jaques Chevalier, 2012, pp. 20-21)

Ajunși în acest punct, ne oprim pentru a constata diferența frapantă existentă între conceptul britanic de rule of law și cel de stat de drept, astfel cum era înțeles acesta de juriștii germani ai secolului XIX. Practic, această înțelegere implică ori încredere deosebită în stat, în autolimitarea acestuia și în imposibilitatea acestuia de a comite abuzuri, ori o acceptare deosebit de disciplinată a acestei

posibilități. Totuși, faptul este oarecum explicabil, având în vedere lipsa de experiență statală a societății germane din secolul XIX. Această lipsă este, de altfel, oarecum firească, având în vedere organizarea politică a spațiului german din acel moment. După cum bine se cunoaște, aceasta era caracterizată de existența unui mare număr de entități conduse de principii de diferite grade și purtând diferite titluri, între care persistau relații mai apropiate de cele specifice epocii feudale, decât cele dominante în secolul XIX. Cu alte cuvinte, germanii resimțeau, în acel moment, o puternică dorință de organizare statală și percepeau, din experiență proprie, doar modalitățile de exercitare (nelimitată și, eventual, defectuoasă) a puterii principilor, prin comparație cu care organizarea statală apărea ca o posibilă soluție. De asemenea, nu trebuie să neglijăm, în acest moment, aspirațiile de unitate națională, specifice secolului XIX, și credința că destinul istoric al unei națiuni se atinge în formă de organizare statală.

În ceea ce privește Franța, nu este de mirare și aproape că nu mai trebuie menționat faptul că înțelegerea conceptului de stat de drept a fost puternic influențată de ideile Revoluției, sub imperiul cărora a apărut și s-a dezvoltat. Dar o parte din elementele care stau la baza acesteia existau dinaintea evenimentului menționat, după cum vom arăta în cele ce urmează.

Astfel, Franța beneficiază, în primul rând, de o îndelungată tradiție a luptei împotriva absolutismului monarhic, și tocmai preocuparea constantă de a limita puterea regală a dus la cristalizarea concepției cu privire la necesitatea existenței unei ierarhii a normelor. În acest fenomen identificăm rădăcinile ideii de Națiune ca element aflat deasupra normelor și autorității existente, cu alte cuvinte, și deasupra autorității regale, și reprezentând izvorul acestora, paradigma în care Statul reprezintă un instrument de exprimare al Națiunii, și nu invers, ca în spațiul german. (Jaques Chevalier, 2012, p.24)

De asemenea, în Franța, încă din perioada medievală, a mai existat un element de limitare a autorității regale. Astfel, deși, în mod teoretic și, uneori, și practic, puterea Regelui era absolută, de multe ori acesta accepta să fie limitat în exercițiul ei de varietatea foarte bogată de cutume existente în diversele regiuni ale Franței și, totodată, de sistemul extins și complicat de privilegii, monopoluri, francize ale castelor, comunităților, orașelor și a altor asemenea categorii. Sigur, Regele putea, dacă dorea, să învingă aceste limite teoretice, însă de puține ori era înțelept să procedeze astfel, întrucât stârnirea nemulțumirilor unei categorii de cetățeni putea avea consecințe nefaste asupra stabilității regatului și, în ultimă instanță, asupra puterii și chiar existenței sale (în această calitate). (Jaques Chevalier, 2012, p. 24)

Putem, de altfel, înțelege foarte bine acest aspect dacă ne amintim faptul că Franța, deși s-a cristalizat ca stat relativ repede și a început procesul de centralizare din perioada medievală, a reprezentat, până târziu

în istoria sa, un adevărat teatru al unei confruntări tacite între autoritatea centrală și cele locale sau ale diverselor categorii socio-profesionale care încercau să își mențină propriile privilegii, iar la absolutismul unor regi precum Ludovic XIV s-a ajuns doar printr-un proces lent și anevoios de câștigare a puterii în favoarea centrului cu fiecare mică oportunitate în parte.

Totuși, în mod formal, ierarhia normelor este produsul Revoluției. Astfel, construcția juridică privitoare la stat pe care protagoniștii Revoluției o propun se bazează pe ceea ce Kelsen va numi, mai târziu, ierarhia normelor. În vârful piramidei imaginare care reprezintă grafic acest concept se află „drepturile naturale, inalienabile și sacre ale omului”, consacrate în documentul care va purta numele de *Declarația drepturilor omului și cetățeanului*, văzută ca lege fundamentală a Națiunii. Abia sub această Declarație se găsește Constituția, care are rolul de a garanta efectivitatea acestor drepturi și a le transforma în veritabile drepturi civile, la care se adaugă organizarea relațiilor

privitoare la dobândirea și exercițiul puterii în stat. După aceasta urmează legea, ca act al Adunării Naționale, dar care nu poate aduce atingere drepturilor și libertăților consacrate de Constituție, fiind doar o transpunere suplimentară a acestora în registrul concretului. La baza piramidei se găsesc actele Executivului, edictate în aplicarea legii și neputând-o contrazice sau completa pe aceasta. (Jaques Chevalier, 2012, p. 25)

Oricât ar fi de reușită formal, această creație prezintă, însă, și o deloc neglijabilă vulnerabilitate, reprezentată de lipsa garanțiilor unui control efectiv al respectării ei. Astfel, în ceea ce privește respectarea supremației drepturilor naturale ale omului, Declarația și doctrina acceptă, tacit, dreptul Națiunii de a se revolta și de a răsturna orice ordine statală care le încălca pe acestea (spre deosebire de concepția germană) însă acest mecanism este departe de a avea caracter juridic, constant și previzibil. Cât despre Constituție, nici pentru verificarea respectării acesteia nu există vreun organism special destinat,

conformitatea legilor cu actul fundamental rămânând o chestiune pentru care Adunarea trebuie să beneficieze de încredere. Mai mult, nici în ceea ce privește ierarhia normelor în sistemul administrativ nu exista un sistem jurisdicțional care să o garanteze, fie acesta distinct sau în cadrul sistemului jurisdicțional comun. Se poate aminti faptul că, inițial, au fost înființate, în cadrul administrației, organisme destinate controlului respectării legalității, însă acestea nu funcționau în mod independent⁵, ceea ce nu ne poate face să afirmăm că ar fi existat un control eficient. Despre un astfel de mecanism vom putea discuta abia după înființarea Consiliului de Stat, aspecte pe care le vom detalia pe parcursul acestei cercetări.

Acest fapt este cu atât mai important cu cât unii doctrinari subliniază faptul că, în perioada analizată (sub imperiul legislației de la 1875), autoritatea Adunării Naționale din Franța era aproape nelimitată, ea nefiind cenzurată de aproape nimic,

intrucant confirmitatea legilor produse de ea cu Legea fundamentală nu putea fi verificată, iar Adunarea juca și rolul de putere constituantă, întrucât doar la inițiativa să putea fi revizuită Constituția. Această situație și nu numai îl va îndemna pe eminentul jurist Carre de Malberg să afirme că, în opinia sa, „Franța nu s-a ridicat niciodată la înălțimea statului de drept.” (Jaques Chevalier, 2012, pp. 27-28)

Menționăm, însă, că aceste constatări sunt reprezentative pentru starea de fapt existentă în secolul XIX. Pentru desfășurările ulterioare vom oferi, în cele ce urmează, detalii care vor ilustra depășirea acestui impas de către Franța și nu numai.

Controlul despre care vorbim va cunoaște însă o spectaculoasă dezvoltare în țara vecină, Germania unde verificarea, de către judecătorul de drept administrativ, a respectării ierarhiei normelor este mecanismul care va contribui decisiv la garantarea respectării drepturilor administrațiilor. (Jaques Chevalier, 2012, p. 31)

Următoarea etapă decisivă în evoluția statului de drept își va afla rădăcinile tot în spațiul german, și i se va datora eminentului jurisconsult Hâns Kelsen. Acesta, deși, în lumina celor analizate mai sus, putem spune că nu e inventat neapărat teoria ierarhiei izvoarelor dreptului, este totuși cel care plasează această concepție în prim-planul ideilor cu privire la statul de drept.

Conform acestuia, statul (de drept) „se prezintă ca un edificiu format din niveluri suprapuse și subordonate unele altora: o normă nu este validă decât dacă satisface, prin condițiile sale de emitere și/sau în conținutul său, determinațiile înscrise în alte norme de nivel superior, și sunt prevăzute mecanisme de reglare de natură jurisdicțională, pentru a verifica această conformitate și, eventual, pentru a retrage din ordonanțarea juridică normele ilegite stabilite.” (Jaques Chevalier, 2012, p. 31)

Tot Kelsen este cel care afirmă identitatea absolută a statului și dreptului care constituie o singură ordine de constrângere.” (Jaques

Chevalier, 2012, p. 45) Cu alte cuvinte, el respinge, în bună tradiție germană, ideea unui drept natural, situați deasupra statului, sau orice alt izvor de drept care nu și-ar afla rădăcinile în stat.

Indiferent, însă, dacă acceptăm sau nu existența unor norme superioare celor statale, doctrina ulterioară pare să fie de acord cu faptul că există anumite limite pe care acțiunea statală nu poate să le încalce, indiferent de sursă din care provin acestea. Mai mult, puterea statală este limitată pentru că este supusă unor reguli, iar guvernanții, asemenea cetățenilor, sunt ținuti de normele juridice în vigoare. Aceștia „nu sunt plasați deasupra legilor, ci exercită o funcție complet încadrată și guvernată de drept.” (Jaques Chevalier, 2012, p. 58 și 59-60).

Această concepție, foarte atractivă de altfel, a produs o adevărată revoluție în modul cum este văzută guvernarea și relația acesteia cu dreptul. Astfel, în primul rând, asistăm la o revenire treptată la formalismul doctrinei germane despre statul de

drept și, corelativ, la o idealizare a normei juridice, devenită cauza, efectul și răspunsul pentru orice acțiune sau problemă a guvernării. În consecință, dacă norma este absolută, agenții puterii sunt servitorii acesteia și, alături de funcționarii din administrație, o aplică automat situațiilor concrete. Practic, puterea de stat nu are decât rolul de a transpune imperativele rațiunii, din care provin normele, în legi care aparțin concretului. Pentru verificarea respectării acestei paradigme, judecătorul devine un personaj central în stat, iar juriștii, care dețin înțelegerea mecanismelor legale, alcătuiesc un fel de guvern al înțelepților, în accepțiunea filosofilor clasici greci, întrucât ei pot oferi consiliere aleșilor nespecialiști în domeniul dreptului și care nu îi înțeleg esența. Această stare de fapt stârnește îngrijorarea cu privire la apariția unui guvernământ al judecătorilor, însă tot doctrina ne oferă răspunsul, în sensul că acest lucru nu se poate întâmpla, pentru că judecătorii aplică dreptul tot în mod automat, fiind simpli agenți ai

acestui, așadar nu pot exercita mai multă putere de cât le conferă prerogativele lor. (Jaques Chevalier, 2012, p. 60-68).

În perioada sfârșitului de secol XIX, în timp ce pe continent se desfășurau procesele la care am făcut referire, în lumea anglo-saxonă tradiția începută prin Magna Charta continuă să influențeze modul cum este văzută domnia legii. Astfel, în 1885, profesorul Albert Venn Dicey a publicat o amplă lucrare intitulată *Introduction to the Study of the Law of the Constitution*, în care reiterează o parte dintre principiile acesteia. Astfel în opinia sa, supremația sau domnia legii înseamnă faptul că nici o persoană nu poate fi pedepsită sau nu poate suferi o diminuare a integrității sale fizice sau patrimoniale cu excepția unei încălcări manifeste a legilor în vigoare, constatată de instanțele ordinare ale țării sale. În acest sens, domnia legii contrastează cu exercitarea discreționară sau arbitrară a puterii, de către guvernamintele autoritare. Opiniile profesorului Dicey pot fi văzute, însă, ca o continuare a

celor exprimate de Thomas Fuller, în 1733, pentru care domnia legii se poate rezuma în adagiul pe cât de contondent, pe atât de simplu: „oricât de suspus ai fi, legea este deasupra ta.”

Profesorul Dicey își continuă, însă, expunerea, afirmând că domnia legii mai desemnează și situația în care nici o persoană nu este mai presus de lege. Cu alte cuvinte, indiferent de poziția ocupată de un subiect de drept în societate, conduita acestuia poate face obiectul judecății instanțelor ordinare ale ținutului sau. Altfel spus, continuă acesta, constituirea de instanțe care să judece doar spețele în care sunt implicate persoane având o calitate anume ar fi contrară domniei legii, în opinia profesorului Dicey. Mai mult, pentru acesta, domnia legii se leagă indisolubil de extragerea prevederilor care o alcătuiesc din hotărârile pronunțate de instanțe, după sistemul de drept anglo-saxon, și nu din activitatea corpurilor legislative, ca în

sistemul continental.⁶ (Kevin Lindgren p. 3 si urm.)

În opinia noastră, viziunea profesorului Dicey, deși foarte bine fundamentată conform concepției britanice, păcătuiește printr-o idealizare excesivă a acesteia, neținând cont de dezvoltările continentale și de eficiența observabilă a acestora, în societățile lor. Cu alte cuvinte, opiniile profesorului Dicey își păstrează aplicabilitatea practică doar în spațiul de cultură juridică anglo-saxonă, deși contribuția lor teoretică la edificarea conceptului rămâne de prim ordin.

Statul de drept va trece, însă, printr-o criză fundamentală în perioada regimurilor totalitare care a precedat și a marcat cel de-al Doilea Război Mondial. Astfel, în anii 20-40, cu absolutismul lor specific, fie că mecanismele statului de drept sunt văzute ca elemente specifice democrațiilor clasice, care trebuie, deci, combătute, întrucât sunt incompatibile cu noul model de stat, care cultivă nu

dreptul, ci forța, fie că acestea fac obiectul unor încercări de recuperare și adaptare la concepțiile regimurilor autoritare, ele sunt, în orice caz, puse la încercare de această turnură, într-un mod pe care îl vom explica în continuare. Astfel, comunitatea științifică și politică realizează că doctrina formalistă a statului de drept nu este, de una singură, suficientă, întrucât, potrivit acesteia, și statele fasciste sau comuniste sunt state de drept, ceea ce este corect din punct de vedere strict științific, dar nu aduce o utilitate reală societăților umane și nici nu atinge finalitățile dorite ale dezvoltării acestei concepții. Aceste motive vor determina cercetătorii de pe continentul european să depășească vechiul lor formalism și să își apropie concepțiile despre statul de drept de teoria britanică a domniei legii (rule of law). Dar, până acolo, urmează o serie de evoluții pe care le vom descrie în cele ce urmează.

În primul rând, statul de drept va trece printr-un proces de contitutionalizare, prin menționarea sa în Legile fundamentale ale numeroase

⁶ The Hon Kevin Lindgren AM QC, The Rule of Law: its State of Health in Australia, p. 3 si urm.

state europene, prima dintre acestea fiind cea a Republicii Federale Germania, în 1949.(Jaques Chevalier,op.cit., p. 69) În plus, este consacrat din ce în ce mai clar controlul respectării principiilor statului de drept. conturându-se trei mari modele în acest sens. Mai exact, ne referim la modelul anglo-saxon (practicat în Marea Britanie sau SUA), în care controlul respectării ierarhiei normelor în dreptul administrativ este lăsat judecătorului ordinar, modelul francez, în care există un organism specializat – contenciosului administrativ, dar separat atât de administrație, cât și de sistemul instanțelor ordinare, și modelul german, în care, în cadrul organizării judiciare generale, există un sistem de instanțe specializate în contencios administrativ. (Jaques Chevalier, 2012, pp. 71-72)

Din acest punct de vedere, actualmente, România se situează mai aproape de acest al treilea model, în cadrul organizării judiciare din țara noastră existând, în momentul în care scriem aceste rânduri, instanțe

specializate în judecarea cauzelor privitoare la relația dintre administrați și administrație (instanțele de contencios administrativ).

Aceste evoluții, coroborate cu desăvârșirea independenței acordate judecătorilor, duc la creșterea exponențială a rolului acestora în consolidarea statului de drept, în general, și în funcționarea administrației, în particular. Spre exemplu, în Franța, tehnicile de control se perfecționează în permanență, la verificarea strictă a legalității adăugându-se elemente precum verificarea economiei de mijloace (a necesității și proporționalității măsurilor luate de administrație), atingerea adusă drepturilor și libertăților individuale, evitarea erorilor administrației cu privire la stabilirea justă a situației de fapt, adecvarea măsurilor la acestea etc. (Jaques Chevalier, 2012, p. 78)

La toate acestea se adăugă dezvoltarea controlului de constituționalitate, devenit o realitate indispensabilă unui stat care se dorește de drept. Și aici se conturează, ca în

situația precedentă, două mari modele. Unul dintre acestea se aplică în special în spațiul anglo-saxon (Marea Britanie și SUA), dar și în state precum Japonia, și permite verificarea respectării normelor constituționale de către judecătorul ordinar, iar celălalt, încetățenit în principal pe continent, presupune înființarea unui organism extraordinar, distinct de organizarea judiciară, care are în sarcina sa exclusivă efectuarea controlului de constituționalitate, în condițiile stabilite de Constituțiile și legile statelor în care funcționează. (Jaques Chevalier, 2012, pp. 80-81).

România, și de această dată, se aliniază, în mod firesc, modelului continental, organismul însărcinat cu efectuarea controlului de constituționalitate, și care nu face parte din puterea judecătorească, ci are un statut distinct, fiind, după cum bine se cunoaște, Curtea Constituțională, formată dintr-un număr de nouă membri, numiți în funcție după un mecanism diferit de cel aplicabil magistraților ordinari, de către

Președinte, Senat și Camera Deputaților.

Mai mult, peste Constituțiile statelor membre se suprapune un etaj normativ suplimentar, format din normele substanțiale adoptate prin acorduri internaționale sau chiar de către instituții supranaționale, care se înserează, automat sau nu, în ordinile juridice interne, producând efecte pentru acestea. (Jaques Chevalier, 2012, pp.81-90).

Mai mult, în situația statelor membre ale Uniunii Europene, elementul inovator numit supranaționalitate este de natură să aducă după sine o reinterpretare semnificativă a noțiunii de ierarhie a normelor, cu implicații asupra întregului sistem de drept, aici avându-se în vedere inclusiv componența sa constituțională.

În acest sens sunt și concluziile doamnei profesor Augustina Dumitrascu, care, în lucrarea sa, intitulată „Dreptul Uniunii Europene și specificitatea acestuia”, exprimă opinia, la care ne raliem, conform căreia „procesul de integrare

europăană (...) a impus necesitatea creării unei noi ordini juridice, care ar fi fost imposibil de realizat dacă nu i s-ar fi recunoscut acestei ordini juridice anumite particularități în aplicare” (Mihaela-Augustina Dumitrascu, 2012, p. 10).

Această ordine juridică aduce după sine anumite particularități, între care caracterul autonom, distinct atât față de dreptul internațional, cât și față de dreptul intern al statelor membre, sau aspecte precum aplicabilitatea imediată, prioritară sau directă a actelor Uniunii.

Din aceste motive, în aceeași lucrare întâlnim opinia conform căreia Uniunea înseamnă mai mult decât o confederație, deși nu întrunește, încă, elementele care să ne îndreptățească să o considerăm federație, deși se pot identifica „o serie de elemente specifice organizării federale” (Mihaela-Augustina Dumitrascu, 2012, p. 10).

Elementele de mai sus sunt, astfel, de natură să ridice întrebări asupra actualității noțiunii de stat de drept în accepțiunea sa germană inițială, dar, pe de altă parte, relevă, în

mod suplimentar, adaptabilitatea acestuia în funcție de evoluțiile sociale, politice sau chiar filosofice caracteristice fiecărei perioade istorice.

Toate acestea aduc în peisajul noțiunii de stat de drept câteva elemente noi sau o clarificare suplimentară a celor existente. Unul dintre acestea este reprezentat de noțiunea de securitate juridică, care presupune, o dată, că dreptul existent să poată fi cunoscut și înțeles de către destinatarul sau, cu alte cuvinte, implică cerințele de accesibilitate și inteligibilitate a dreptului, întrucât egalitatea în fața legii și garanția drepturilor existente sunt puse sub semnul întrebării dacă cetățenii cărora li se adresează nu dispun de o cunoaștere suficientă a normelor aplicabile, precum și cerința că formularea textelor să fie suficient de clară și precisă încât să se elimine obscuritatea, contradicția și eventualele abuzuri pe care le-ar putea genera o formulare neclară a lor. (Jaques Chevalier, 2012, p. 101) În plus, securitatea juridică mai înseamnă și că indivizii să dispună de garanții

suficiente împotriva modificărilor dreptului în vigoare. În acestea intră, spre exemplu, principiul neretroactivității, care spune că legea nu se aplică situațiilor desfășurate înaintea intrării ei în vigoare, și prezintă o importanță deosebită în materie penală, dar și principiul încrederii legitime, care se referă la faptul că indivizii trebuie să fie protejați împotriva modificării imprevizibile a textelor în vigoare, care ar antrena o deteriorare a situației lor. (Jaques Chevalier, 2012, p. 103)

Și aceste noțiuni au beneficiat, după părerea noastră, de aportul activității instanțelor și instituțiilor internaționale, care au vegheat la aplicarea lor riguroasă și le-au întărit ca elemente esențiale ale peisajului legislativ intern, în ciuda unei flexibilizări a acestei poziții sub efectul crizei economico-financiare, care a dus la unele reculuri în materia respectării principiilor menționate, dovedind că statul de drept încă nu a depășit dependența, fie și redusă, de imperativele concretului.

Un al doilea element de referință pentru înțelegerea modernă a statului de drept este reprezentat de consacrarea drepturilor fundamentale ale ființelor umane. Aceasta este, poate, sferă care a beneficiat cel mai mult că urmarea a fenomenului de internaționalizare, fiind consacrată atât în Carta Națiunilor Unite, cât și, mai clar, în Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a ONU în 1948, cât și de alte instrumente adoptate la nivel regional, precum Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Carta Socială Europeană și nu numai. (Jaques Chevalier, 2012, p. 106-107)

În acest domeniu, putem menționa și contribuția Uniunii Europene care, prin adoptarea Cartei Drepturilor Fundamentale, menținerea ei în vigoare cu valoare similară cu a principiilor de drept recunoscute de statele membre, deci cu o poziție foarte importantă în ierarhia izvoarelor unionale de drept și, apoi, consacrarea ei ca având aceeași valoare ca a Tratatelor, prin Tratatul de la Lisabona, face din drepturile

recunoscute prin Cartă un element esențial al ordinii ei juridice.

În continuare, ca efect al acestor desfășurări, Statul de drept se mondializează, iar înțelegerea acestei noțiuni se universalizează, astfel încât diferențele dintre abordarea anglo-saxonă și cea continentală se estompează până la nivelul la care diferențele rămân fie de nuanță, fie legate de specificul sistemelor de drept diferite. În plus, astăzi, statul de drept este o realitatea aproape unenim recunoscută, pe care nici o societate nu o mai contestă deschis. În afara unor grupări care se plasează, în mod evident, în afara sistemului, toți ceilalți actori se raportează, într-un fel, la aceasta. Desigur, de aici nu deducem și nu este în intenția noastră să susținem faptul că exigențele statului de drept sunt și respectate de către toți actorii, ci doar faptul că aceștia pretind acest lucru, în încercarea lor de legitimare. Oricum ar fi, însă, acest fapt reprezintă

un argument suplimentar pentru sublinierea importanței acestei idei, statul de drept/domnia legii devenind una dintre forțele motrice, dar și unul dintre elementele de stabilitate ale configurației mondiale contemporane.

Bibliografie:

1. American Bar Association, Rule of Law Dialogues, Part II – The Rule of Law in History, extras de pe www.americanbar.org, accesat 01.05.2017.
2. Chevalier, Jaques, 2012, *Statul de drept*, Universul Juridic/Editura Universitaria Craiova, Bucuresti/Craiova.
3. Dumitrașcu, Mihaela-Augustina, 2012, *Dreptul Uniunii Europene și specificitatea acestuia*, Universul Juridic, București.
4. Lindgren, Kevin, *The Rule of Law: its State of Health in Australia*, disponibil pe www.ruleoflaw.org.au, 01.05.2017.

Rolul și importanța intelligence-ului în diplomatie

The role and importance of intelligence in diplomacy

LENGHEL V. Delia Ioana⁷

Abstract

We can state that today's military power has lost the traditional importance in international politics. So the question that needs to be asked regards the need of re-examination of the way in which national security is conceived. The first justification would be that after 1990 the circumstances have changed, the second resulting from the collective failure of the schools of international relations to anticipate the final moment of this war. If we take into account only these considerations we can conclude that the problem of the need of a new perspective and a wider uptake of national security becomes progressively stronger.

The reconceptualization of national security framed in an international context resulted in the possibility of broadening the concept of security by including in it the threat that belongs to non-military areas, and on the other hand the possibility of deepening the concept of security, whose „subject and object of reference is no longer the state, but the human”.

If 'knowledge is power' it can also be deduced that intelligence is a form of power itself. Intelligence can be a powerful tool for public diplomacy. It adds an element of objectivity to a government's public appeals, legitimizing its decisions by evidence rather than by ideology or instinct. One of the most enduring definitions of intelligence is that it is a special form of information that allows policy makers, or operational commanders, to make more effective decisions.

Intelligence agencies themselves have frequently advanced the claim that their ability to lend a general transparency to the international system improves stability. Also, these agencies not only gather intelligence on world affairs but also seek to intervene covertly to

⁷ Drd în cadrul ACADEMIAEI DE POLIȚIE "ALEXANDRU IOAN CUZA" BUCUREȘTI, ȘCOALA DOCTORALĂ, DOMENIUL: ORDINE PUBLICĂȘI SIGURANȚĂ NAȚIONALĂ

change the course of events. Another controversial aspect of intelligence involves the cooperation between intelligence and security services.

In the post Cold War era, two major trends illustrate the evolution of the international security environment: the spread of democracies and the emergence of asymmetric threats. The former focuses on freedom, the latter on security. New democracies must pay close attention to fundamental values and norms that stand at their core, such as respect for human rights and civil liberties, rule of law, and civilian and democratic control. At the same time, they need effective and efficient intelligence to fight the new threats.

Key words: *human, intelligence, diplomatic, security, reconceptualization, international context.*

Abstract

Putem afirma că astăzi puterea militară și-a pierdut importanța tradițională în politica internațională. Astfel se pune problema nevoii reexaminării modului în care securitatea națională este gândită . După 1990 circumstanțele s-au schimbat , asta ar fi o primă justificare, cea de a doua rezultând din prisma eșecului colectiv al școlilor relațiilor internaționale de a anticipa momentul final al acestui război. Dacă luăm în calcul numai aceste considerente putem concluziona că problema nevoii unei noi perspective mai largi a securității naționale se simte din ce în ce mai pregnant.

Reconceptualizarea securității naționale încadrată în context internațional a avut drept rezultat posibilitatea lărgirii conceptului de securitate prin includerea de amenințări ce aparțin de domeniile nemilitare, iar pe de altă parte de posibilitatea aprofundării conceptului de securitate, al cărui „subiect și obiect de referință nu mai este statul ci omul”.

Cuvinte cheie : *omul, intelligence, diplomatic, securitate, reconceptualizare, context international*

O întrebare simplă la care putem da cel puțin trei răspunsuri: De ce Intelligence?

Un prim răspuns ar fi acela — în vederea asigurării competitivității, securității și bunăstării populației. Al doilea — „statul trebuie să posede un anumit tip de cunoaștere cu privire la alte state în scopul asigurării că lipsa acestuia nu se va constitui într-o cauză, nu va afecta sau va duce la eșecuri datorită factorilor de decizie politici și militari care au acționat și planificat — la nivel național — sub imperiul ignoranței”. Al treilea ar fi acela că — Intelligence-ul este o instituție (organizație). Este o organizație specifică în care lucrează „oameni ce urmaresc un tip special de cunoaștere.”

„Intelligence-ul este activitatea prin care se produc cunoștințele - cuvântul intelligence nu este folosit pentru a desemna doar diferite tipuri de cunoștințe, ci și pentru organizația ce produce aceste cunoștințe, care este, de asemenea, folosită ca sinonim pentru activitatea pe care organizația o indeplinește.” (Kent, 1966, pp. 3-10)

Dezvoltarea tehnologiei după anii '90 a dus la o serie de schimbări semnificative. De la actorul statal rațional, constrâns de anumite norme internaționale, se trece la cel nonstatal, rațional, lipsit de constrângeri, rezultatul fiind redefinirea modului de acțiune în domeniul Intelligence-ului. Aceste evenimente le-am denumi generic „reconceptualizarea inamicului” (Grubler, 1998, pp. 28-33).

Rezultatul a fost acela că, structurile de informații au trebuit să devină mai adaptabile, să își restructureze modul de organizare, să-și reconsidere tacticile, misiunile, modul de conducere și acțiune și nu în ultimul rând — să fie capabile de răspunsuri rapide la noile forme de amenințare. În prezent asistăm la „emergența unor forme multiple de asimetrie în conflictele actuale” și nu numai, ci la asimetrie ca rezultat al diferențierii războiului convențional și noile forme de conflict (Wilkinson, 2006, pp. 238-248).

Exemplificând — campania împotriva terorismului, criminalitate

organizată transfrontalieră, traficul de persoane, de droguri, armament, migrație ilegală ș.a. Astfel interdependența dintre aceste riscuri și dinamica extrem de puternică a formelor lor de manifestare au determinat o abordare nouă, reflectată în încercarea de dezvoltare a unor „rețele de răspuns la rețele de risc”, aceasta presupunând consolidarea cooperării între agenții atât la nivel național cât și în plan internațional dar și tranziția de la principiul „need to know” la „ need to share”. (AFCEA Intelligence Community 2007). De la actorul statal rațional, constrâns de anumite norme internaționale se trece la cel nonstatal, irațional, lipsit de constrângeri ceea ce a dus la redefinirea modului de acțiune în domeniul Intelligence-ului (Treverton, 2009, pp. 21–25). Noul tip de Intelligence fiind caracterizat de anumiți factori care influențează decisiv obținerea unui avantaj în raport cu alți competitori. Dacă ar fi să enumerăm ne putem referi la:

- micșorarea timpului de reacție — prelucrarea datelor — astfel încât produsul informativ să fie disponibil la timp actorilor decizionali pentru a fi util în fundamentarea unor politici și strategii;
- integrarea datelor cu accent pe multisursa. Astfel se poate face o abordare multidisciplinară a problemelor strategice.
- utilizarea de metode și tehnici în diverse situații (formă și metodologie adecvată situației astfel încât implicarea subiectivității analiștilor care iau parte la proces să fie eliminată).

Dar să nu uităm, caracteristica de baza a Intelligence-ului modern este — „ eliminarea incertitudinii”. În traducere, aceasta ar însemna : avertizare timpurie cu privire la tendințele de manifestare a unor riscuri și amenințări la adresa securității naționale / internaționale în vederea „ reducerii efectelor surpriză” sau mai simplu „ eliminarea stării de incertitudine” (Friedman &Zeckhauser, 2012, pp. 824-847).

Oare cum am putea defini „eliminarea stării de incertitudine”? Un raspuns ar fi acela „de a sprijini fundamentarea unor decizii, politici și strategii preventive sau de actiune post-factum”.

Modalitatea de realizare a acestora reprezentând cel mai important „indicator în evaluarea serviciilor de informații” fiind egal cu realizarea de analize și avertizări predictive. Până în jurul anilor 2013-2014, România s-a conformat unor hărți mentale dominate de conservatorism și ignoranță.

Dupa 2014 s-au pus bazele unei „strategii nationale de Intelligence”. Serviciile au început să nu mai fie atât de reticente, atât în ceea ce privește conceptul dar și în ceea ce privește modul de funcționare a acestuia.

Dacă vechiul model al amenințărilor avea o doctrina proprie de tip statal, explicând afirmația aceasta s-ar traduce prin : „declarațiile politice și strategiile includeau și un grad de așteptare al inamicului față de un anumit curs de acțiune în viitor”,

astăzi noul model al amenințărilor este dificil de cuantificat și prognozat, fiind susținut de o diversitate de entități. Dacă facem referire la persoane, am putea enumera: criminali, traficanți, teroriști, persoane corupte , extremiști etc.

Astfel, în era actuală caracterizată prin incertitudini și probabilități, gravitatea impactului diferitelor fenomene sau evenimente trebuie să fie făcută corect și rapid de către instituțiile de securitate.

Începutul secolului XX a adus astfel cu sine probleme aparținând dimensiunilor nonmilitare ale securității: globalizarea, un nou mediu internațional de securitate, mărirea spațiului euro-atlantic dar și al UE, noi roluri ale NATO și UE prin mărirea numărului de membri, lupta împotriva terorismului --deziderat al instituțiilor și organizațiilor internaționale, limitarea capacităților militare în zonele vechi de acțiune cu redirectionarea lor etc. Față de aceste procese un loc important îl dețin și problemele de securitate în relațiile

internaționale. Astfel, nu putem discuta numai de terorism, temele de abordat fiind mult mai ample, riscurile și amenințările având o conotație nonmilitară: sărăcia, crima organizată, migrație ilegală, o luptă îndârjită pentru resursele naturale, catastrofele naturale, inexistența resurselor de apă sau hrană etc, ocupând și acestea un loc important (The World Bank. 2013). Comparativ cu amenințările militare tradiționale în care cunoaștem adversarul, noile pericole sunt mult mai dificil de contracarat, chiar dacă luăm în calcul creșterea cheltuielilor militare, deplasări de trupe sau închiderea granițelor. Din aceste considerente rezultă și necesitatea de cooperare internațională, în cea mai mare parte noile amenințări neavând o rezolvare în cadrul tradițional al securității naționale.

Spre exemplu, globalizarea a avut drept rezultat transformarea întregii lumi, racordând statele între ele economic, cultural dar și din punct de vedere al riscurilor și al amenințărilor de securitate ce pot lua

naștere ca rezultat al tulburărilor de ordin intern, proprii fiecărei țări.

Astăzi conceptul de securitate nu mai este definit în sens tradițional, individul fiind acum pionul principal și nu statul. Analiza securității făcându-se în aceste condiții nu numai din punct de vedere militar ci și economic, politic ecologic, social etc -- securitatea umană. Securitatea umană este un concept folosit frecvent în analizele de securitate cu referire la dimensiunile nonmilitare. Ea reprezintă starea caracterizată prin inexistența riscurilor, pericolelor și amenințărilor cu privire la existența, valorile și interesele individului uman — indiferent de forma de alcătuire (Williams 2014).

Ne putem pune întrebarea, de ce securitatea umană? Răspunsul este simplu: pentru că omul ca individ nu poate exista decât în interiorul sistemului global și în acest sens analiza de securitate nu poate să nu ia în calcul elementele acestuia și anume: cultura (care înglobează sentimentele, modul de a judeca, nivelul de

cunoaștere, acestea acordând ansamblului valoare, sens și direcție), actorii și resursele lor(cu ajutorul cărora pot fi concretizate scopurile fixate), relațiile de colaborare sau divergențe (actorii își pot realiza interesele pe termen lung dar și scurt), împrejurările istorice sau structurale care precizează circumstanțele și condițiile de bază.

Securitatea umană permite omului să își decidă proprii dar și posibilitatea de a se dezvolta conform propriilor doleanțe.

Din acest punct de vedere , securitatea umana are în componență două dimensiuni principale : prima - Libertatea față de frică (freedom from fear), cea de a doua - Libertatea față de lipsuri (freedom from want) (UNDP, 1994).

Guvernul canadian spre exemplu, consideră această definiție mult prea generală și vine cu propria propunere definind securitatea umană ca fiind libertatea raportată la amenințările totale cu privire la drepturile, siguranța și viața

individului (Freedom from Fear) , explicitand: securitatea umană pune accentul pe ocrotirea omului față de violențe și structurarea agendei internaționale având ca bază acest obiectiv.

Această semnificație o regăsim și în Raportul Securității Umane 2005 , care are ca idee de bază „responsabilitatea de a proteja” omul . Acest lucru are o însemnătate deosebită în reconfirmarea schimbării referentului securității.

Securitatea umană este componentă a dezvoltării umane dar se găsește la extremitatea dezvoltării umane .

Explicarea și lămurirea conceptului de securitatea umană ,ca temă de bază în contextul discuțiilor ce au avut ca rezultat reconstrucția gândirii spațiului politic și social sunt importante din mai multe puncte de vedere :

1.Securitatea umană reprezintă oportunitatea prin care pot fi puse întrebări în legătură cu consecințele procesului de globalizare

2. Securitatea umană poate fi folosită drept concept integrator . Idee generală ce poate accelera agenda securității contemporane.

3. Securitatea umană ar putea fi concretizată în proiect normativ , din acest punct de vedere este notabilă glisarea spre OM — axul central al preocupărilor de Securitate.

Putem afirma că securitatea umană trebuie luată în considerare nu numai ca scop, dar foarte important, "ea reprezintă modalitatea de îndeplinire a scopului". În acest context „subiectul și obiectul de referință îl constituie OMUL” orice formă de organizare socială având ca punct esențial OMUL. Securitatea umană dar și dezvoltarea umană sunt centrate pe nevoile OMULUI, dar și a comunității recomandând un nou mod de a trata problemele, respectiv acum incluzând sărăcia și conflictul ca deosebit de importante pentru pacea mondială.

Contextul politic actual a transformat zona , foarte importantă din punct de vedere militar, în care se găsește România, într-un incontestabil

spațiu temporar de trecere dar și de concretizare a multor activități infracționale deosebit de periculoase, ce constau într-o succintă enumerare în: spălarea banilor, trafic de droguri, oameni, arme s.a. Multe țări din această regiune sunt puse în față cu variate evenimente periculoase . Având în vedere apartenența în comunitatea europeană și euroatlantică, dar și extinderea tipologiei riscurilor și amenințărilor (comparativ cu amenințările tradiționale militare în care adversarul este cunoscut, noile pericole sunt mult mai greu de contracarat , din acest considerent rezultând și necesitatea de cooperare internațională) dar și accentuarea incertitudinii în era informațională, România reprezentând un contributor activ la securitatea internațională și regională , această realizându-se prin intermediul relațiilor diplomatice. (Zrínyi, 2008, pp. 385–390).

Extinderea cooperării între serviciile de intelligence externe ale diferitelor țări reprezintă cea mai

importantă schimbare din domeniul activității diplomatice. Totodată , cooperarea regională în domeniul securității/diplomației realizată prin intermediul unui număr mare de organizații de profil, specializate pe diferite arii de competență, oferă o viziune comună asupra identificării mecanismelor de evaluare a mediului strategic și în vederea utilizării instrumentelor adecvate gestionării crizelor, potrivit unei agende diplomatice comune de lucru. (Lander, 2004, pp. 481-489.

Concluzie

Atât dezvoltarea cât și securitatea umană în contextul transformărilor globale actuale reprezintă baza structurii de rezistență a unui sistem complicat, caracteristic unei lumi interdependente, individul reprezentând punctul central.

Putem afirma că dimensiunea militară se află la întrepatrunderea apărării intereselor statului cu cele ale individului , sectorul militar fiind o piesă importantă a securității.

În plan intern, actuala Strategie de Securitate Națională a României (SSNR) dezvoltă problematica asigurării securității naționale prin eforturi proprii și prin cooperare cu aliații și partenerii, în conformitate cu prevederile programelor naționale ale strategiei de securitate a Uniunii Europene și ale conceptelor strategice ale Alianței. Aceasta (SSNR) vizează armonizarea eforturilor naționale cu angajamentele internaționale și identificarea modalităților de lucru apte să prevină și să contracareze oportun amenințările (Administrația Prezidențială. 2015).

Strategia are ca scop atât prevenirea și contracararea pericolelor generate de mediul internațional, cât și garantarea stării de securitate interne în ansamblul său, a siguranței personale și securității comunităților. Ca urmare, strategia de securitate națională integrează atât activitatea de politică externă, diplomatică și de colaborare internațională, cât și pe cea a instituției militare și a forțelor de ordine publică, activitatea structurilor

de intelligence, precum și pe cea a altor agenții guvernamentale cu responsabilități în domeniu. Integrarea și armonizarea eforturilor de intelligence și diplomatice vizează atât cadrul național, cât și dinamica relațiilor în spațiul comun de securitate și apărare european, precum și în spațiul euroatlantic.

În cadrul eforturilor vizând protejarea, apărarea și promovarea intereselor sale legitime, România respectă principiile și normele dreptului internațional, participând activ la dezvoltarea dialogului și cooperării cu organizațiile și cu Statele interesate în realizarea securității internaționale. Totodată, România este direct interesată să joace un rol activ și constructiv în plan european și regional, să fie o punte de legătură între civilizații, interese economice și culturale diferite, având ca interes final stabilitatea și prosperitatea întregii Europe.

Astăzi, serviciile de intelligence și diplomația se transformă, devenind furnizoare de cunoaștere, aceasta

fiind furnizată în interiorul unei rețele interdisciplinare, cu beneficiari și furnizori din sfera relațiilor diplomatice având roluri complementare, intersarjabile perpetuu.

Bibliografie

- Administrația Prezidențială. 2015. Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019. O Românie puternică în Europa și în lume, București;
- AFCEA Intelligence Community 2007, The Need to Share: The U.S. Intelligence Community and Law Enforcement;
- Friedman, Jeffry A. & Zeckhauser, Richard 2012, Assessing Uncertainty in Intelligence, Intelligence and National Security, 27:6, 824-847;
- Grubler, Arnulf 1998. Technology and Global Change. Cambridge, UK, Cambridge University Press, pp. 28-33;
- Kent, Sherman 1966. Strategic Intelligence for American World

Policy. New Jersey: Princeton University Press, pp. 3-10;

Wilkinson, Paul 2006. *Terrorism Versus Democracy: The Liberal State Response*, London: Routledge

Sir Lander, Stephen 2004. International intelligence cooperation: an inside perspective, *Cambridge Review of International Affairs*, 17:3, 481-49;

The World Bank. 2013. "Shape of Violence Today." In *International Politics: Enduring Concepts and Contemporary Issues*, 11th Edition, edited by Robert Art and Robert Jervis, New York: Pearson;

Treverton, Gregory 2009. *Intelligence for an Age of Terror*, UK, Cambridge: Cambridge University Press, , pp. 161–162, and Johnston, Rob 2005 "Analytic Culture in the U.S. Intelligence Community: An Ethnographic Study," Center for the Study of Intelligence, pp. 21–25.

United Nations Development Programme (UNDP) 1994, *Human Development Report 1994* /24, New York: Oxford University Press;

Williams, Phill 2014. "Transnational Organized Crime and the State." In *The Emergence of Private Authority in Global Governance*. 1st edition, edited by Rodney Bruce Hall and Thomas J Biersteker. Cambridge: Cambridge University Press;

Zrínyi, Miklós 2008. The Romanian paradigm of regional security, *Academic and Applied Research in Military and Public Management Science*, Budapest: i National Defence University, Vol. 7, No. 2 (2008) 385–390;

O lecție modernă despre comunism: Depeche Mode – *Where's the Revolution*

A modern lesson about communism: Depeche Mode – *Where's the Revolution*

de Antonio BOLOȚ⁸

Abstract: *In this article that includes a broad bibliography, we present a modern educational approach, in an attempt to help students have a better understanding in the historical and ideological context in which the Romanian literature from the post-war period was written. So that we interpreted the message and the symbols we had found in the video of Depeche Mode - Where's the Revolution. We mention the fact that we have issued opinions on the history of communism from a Christian perspective and not a political one. However we think that the interdisciplinary approaches of school themes provided in the curriculum for the national examinations may motivate students, raise the critical spirit in judging different aspects concerning the world of ideas and the visible reality, to determine the students to form an independent way of finding the needed information and also to come out of the rigor of mediocrity that media frequently promotes nowadays.*

Key words: *Christianity, communism, exegesis, interdisciplinarity, didactics, Depeche Mode*

Rezumat: *În acest articol, însoțit de o cuprinzătoare bibliografie, ne propunem să prezentăm o abordare didactică modernă a unei lecții în încercarea de a ajuta elevii să înțeleagă mai bine contextul istoric și ideologic în care a fost scrisă literatura română din perioada postbelică. Astfel că am recurs la interpretarea mesajelor și a simbolurilor regăsite în videoclipul Depeche Mode – Where's the Revolution. Menționăm faptul că am făcut aprecieri în legătură cu istoria comunismului dintr-o perspectivă creștină, nu politică. Credem însă că abordările interdisciplinare ale temelor școlare prevăzute în programa pentru examenele naționale pot să motiveze mai mult elevii, să le cultive spiritul critic în judecarea diverselor aspecte ce țin de lumea ideilor sau de cea a realității palpabile, să-i determine a-și forma un*

⁸ Profesor de limba și literatura română la liceu.

mod autonom de lucru în căutarea informațiilor necesare și a ieși din conformismul mediocrității pe care frecvent îl promovează în zilele noastre mass-media.

Cuvinte-cheie: creștinism, comunism, exegeză, interdisciplinaritate, didactică, Depeche Mode

Ca profesori de limba și literatura română, la clasa a XII-a, potrivit programei școlare, trebuie să predăm elevilor din/despre literatura perioadei postbelice, mai exact din timpul regimului comunist. De obicei sunt studiate două romane care reflectă aspecte ce țin de influența în societate a comunismului, când *„timpul nu mai avea răbdare”*, *Moromeții* și *Cel mai iubit dintre pământeni* de Marin Preda. Fiind un scriitor canonic, proza lui Marin Preda se cuvine a fi prezentată cu multă grijă, astfel încât elevii să înțeleagă bine epoca respectivă.

Am considerat că doar explicația, prezentarea strict discursivă a aspectelor ce țin de comunism, nu ar fi suficient de lămuritoare pentru tinerele generații de elevi în a ști de fapt ce a fost acel sistem ideologic, despre care Arhimandritul Justin Pârvu opina: *„Comunismul nu este*

altceva decât cea mai mare erezie și cea mai mare aberație a normalului din viața lumii”. Alte caracterizări ale comunismului care merită să fie citate: „Regim abuziv prin excelență, comunismul urmărea, în chip aparte, mistificarea originilor. Tot ce ținea de trecut li se părea ideologilor săi suspect, întrucât risca a-i da în vileag lipsa de inserție organică în evoluția omenirii, altfel spus legitimitatea. Când nu putea fi falsificat în atelierele propagandistice, producătoare de rudimentare răstălmăciri pe bandă rulantă, trecutul mai apropiat ori mai îndepărtat era pur și simplu așezat între parantezele unei tăceri obligatorii. Se urmărea astfel nu doar instaurarea unei amnezii colective, ci și tăierea rădăcinilor vieții spirituale. Cufundarea într-o beznă a conștiinței din care puteau fi modelați cu ușurință roboții orwellieni, purtând funesta etichetă a «omului nou»,

dezumanizat.” (Ivănescu, 2000, p. V), „Pentru comuniști, dreptul este mijlocul machiavelic, infernal, prin care o minoritate de derbedei (în majoritate neșcoliți) își impune, prin arbitrar și violență, lăturile doctrinei ei falimentare din fașă, legea celui mai tare...” (Scutăreanu, s.a., p. 139), „Particularitatea extremă a sistemului comunist, pe care nimeni nu a mai reușit să o mai manifeste până în prezent și pe care sper că nimeni nu o va mai manifesta mai târziu este că aceste regimuri au dus un război civil permanent împotriva propriilor lor popoare. Asta este comunismul. Niciun alt sistem nu a mai acționat astfel până acum... Aceasta este particularitatea esențială a comunismului.” (Thierry Wolton) Desigur, tinerii vor fi aflat deja lucruri utile și din lecțiile de istorie. Poate că au auzit discuții între adulți, au văzut filme și documentare istorice, au bănueli sau își imaginează într-un anumit fel conjunctural cum a fost atunci. Totuși, elevii actuali nu au trăit acele vremuri, din fericire.

Ținând cont de toate aceste aspecte observate în anii de activitate didactică, am găsit inspirat și util să propun elevilor o lecție despre comunism mai deosebită, vizionând și comentând videoclipul melodiei *Where's the Revolution*, creație muzicală a formației Depeche Mode. Dorim să menționăm faptul că lansarea acestui videoclip acum la TV și pe internet nu este întâmplătoare, în 2017 s-au împlinit 100 de ani de la începutul Revoluției bolșevice. Am interpretat videoclipul și apariția sa ca pe un remember (dar nu ca pe o apologie a ideologiei atee), să zicem, didactic, încercând să prezinte pe scurt tinerilor, dar și celor familiarizați, un sistem totalitar al secolului al XX-lea, comunismul. În mod cert imaginile, muzica electronică din fundal și exercițiul exegetic pe marginea videoclipului vor antrena și, poate, entuziasma elevii să se implice activ în a învăța și a înțelege mai bine istoria. Mijloace de învățământ necesare: laptop, videoproiector, boxe, conexiune la internet.

Dintre metodele didactice stimulative ale gândirii critice, potrivite a fi utilizate la lecție, ne-am gândit la: 6/3/5, *brainstormingul*, *cadranlele*, *controversa academică*, *cubul*, *întrebările* și *linia valorii* (Ilie, 2008; Scheau, 2004). Celor interesați le vor fi indicate filme românești și străine care tratează tema comunismului în România: *Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii* (2006), regizat de Cătălin Mitulescu, *Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu* (2010), documentar de Andrei Ujică, *Kapitalism – Rețeta noastră secretă* (2010), regizat de Alexandru Solomon, filmele documentare *Fericiți cei prizonieri. Părintele Justin Pârvu – Mărturisitor al temnițelor comuniste* (2012), în regia lui Andrei Bărbos, *7 Cuvinte. Povestea unui biruitor*. Gheorghe Calciu (2015), regizat de Andrei Negoită Zagorodnâi, și *Beyond Torture – The Gulag of Pitesti, Romania* (2007, disponibil cu subtitrare în limba română pe You Tube), realizat de jurnalistul american Alan Hartwick. Pentru profesori, o sursă de documentare poate fi și bibliografia acestui articol.

Interpretarea simbolurilor identificate în videoclip va fi făcută dintr-o perspectivă creștină, nu politică, astfel încât elevii vor putea să se folosească de cunoștințele dobândite la disciplina Religie. Ideile rezultate în urma discuțiilor vor fi scrise schematic pe tablă și în caiete, pentru orele ulterioare elevii având ca temă realizarea unui eseu în care să-și exprime liber propria opinie în legătură cu ceea ce au aflat/înțeles despre comunism.

În paginile de mai jos vom oferi interpretarea noastră pentru videoclipul amintit.

Revoluție spirituală, începută acum 2000 de ani de Mântuitorul Hristos, mereu mai buni decât răi, nu revoluție neomarxistă!

Piesa muzicală *Where's the Revolution* este de pe albumul intitulat *Spirit*, pe care trupa britanică Depeche Mode l-a lansat oficial în data de 17 martie 2017. Regizorul videoclipului e olandezul Anton Corbijn, un „tătic” în

domeniu, creator al unor filme de succes.

Videoclipul pe care îl vom analiza în continuare este realizat aproape în întregime alb-negru, aspect ce conferă mesajului transmis o notă gravă, o aură de apriorică clasicitate, dar și suport pentru ca muzica să poată fi inteligent „gustată” cu ajutorul imaginilor.

Artiștii cu bărbii lungi, care apar la începutul și la sfârșitul videoclipului, sunt imaginea stereotipă a corifeilor comunismului-ateu Marx, Engels și Lenin, cei care au împins lumea precum o ladă de gunoi spre distrugere.

La minutul 1:11, dar și în alte câteva cadre, se observă pe zid crucifixul în dreapta lui Dave, sus, adică sub o fereastră, loc prin care intră lumina în întunericul gol al clădirii ce seamănă cu un siloz comunist păraginit. Reflectarea falimentului comunismului pe care încă mai încearcă unii să îl reînvie sub alte înfățișări prin „revoluții” (de fapt manipulări prin care omului i se

confiscă libertatea) roșii sau de diferite culori curcubeice... De aceea Dave Gahan zice ironic și hotărât în refren, fără să-i mai întrebe pe militanți, *Where's the Revolution...* Acest videoclip poate fi interpretat și ca o parodie a filmului sovietic *Crucișătorul Potemkin* (1925), regizat de Serghei Eisenstein.

Dave Gahan se prezintă cu mâinile întinse, imitând ipostaza Mântuitorului Iisus Hristos răstignit pe cruce, transmițând astfel un mesaj creștin. Există două căi pe care le putem urma în viață, cea a asumării crucii, a vieții și a învățaturii Mântuitorului, cale ce redă omului reala libertate și demnitatea de persoană cu suflet veșnic, și calea revoluțiilor și a ideologiilor seculare de tot felul, care manipulează mulțimile, depersonalizând omul și folosindu-l, exploatându-l precum un animal de către societatea comunistă sau consumeristă, două fețe ale aceleiași perspective materialiste asupra vieții. Omul devine un obiect la îndemâna păpușarilor din umbră care-l

transformă, degradându-l, din *cineva* în *ceva* de unică folosință.

Grupul de bărbați îmbrăcați la fel, purtând bască proletară și defilând militărește la începutul clipului, apoi având o coregrafie ce schițează un joc al dezordinii organizate, am putea să-l interpretăm ca făcând referire la anii cruzi, sângeroși ai bolșevismului în Rusia și în Europa de Est. Un timp istoric caracterizat prin teroare, foame și oameni uciși pentru că refuzau ateismul, nedorind să se lepede de valorile tradiționale creștine.

Spre deosebire de această perioadă a „virilității” criminale, a dogmatismului absurd, grupul de femei cu steaguri exprimă un alt tip de abordare a „revoluției”, de data aceasta în Occident, în lumea liberă de comunism. Însăși vestimentația tinerelor cu chipiu și veston spune multe despre noua propagandă. Faptul că sunt îmbrăcate sumar, indecent de la brâu în jos trimite la așa-zisa „revoluție sexuală”, la promovarea hedonismului „eliberator”, tot în scopul de a înrobi cumva oamenii,

îndepărtându-i prin metode „soft” de biserică, de Dumnezeu și de mântuire. O imagine a femeii în totală contradicție cu felul cum este ea reprezentată, iconizată în biserică, – chipul evlavios și cuviincios al femeilor sfinte ortodoxe. Se pervertește imaginea curată, creștină a femeii-mamă, decăzând-o prin influența mass-media în starea de obiect-stimulator al plăcerilor neînfrânate. Să nu mai vorbim despre „corectitudinea politică” (Dîrlău, 2016) și neomarxismul (Bazon, 2016) ce doresc să-și întindă tentaculele peste tot prin susținătorii lor, promovând nefirescul.

Deși videoclipul este alb-negru, regizorul lasă totuși să fie vizibilă de câteva ori o culoare, – roșul. Ea apare pe pânzele steagurilor purtate de femei, semn al ideologiei patimașe comuniste, al idolatriei, al nebuniei și al aprinderii iraționale a dictatorilor exterminatori, dar aceeași culoare se mai află și pe sacoul lui Dave Gahan. Roșul ciclamen capătă aici un alt sens, fiind acompaniat discret de crucea așezată pe perete. Haina roșie este un

simbol arhetipal, amintind de haina „cu care a fost acoperit Mântuitorul Hristos, în semn de batjocură, în timpul pătimirilor, și pentru care ostașii romani au aruncat sorți.” (Pelin) În definitiv, roșul mai poate semnifica sângele martirilor vărsat pentru apărarea și mărturisirea adevăratei credințe. Un îndemn la asumarea crucii și a muceniei, de orice fel ar fi ea.

Versurile „*Who's making your decisions? / You or your religion*” e firesc să provoace ridicări dezaprobatore de sprânceană omului credincios, creștinului practicant. Nu putem concepe ca fiind un adevăr ceea ce prima strofă a melodiei sugerează, că omul e ținut jos și mințit deoarece în deciziile sale acceptă preceptele religioase. Într-un mod nediscriminator și greșit autorii versurilor pun pe același plan credința religioasă a omului cu influențele guvernului, ale țărilor și ale patriotarșilor în societate. Pentru noi Ortodoxia este religia libertății adevărate, a iubirii și a unității, iar

asumarea sa corect aduce doar bine, daruri neprețuite de la Dumnezeu. „*Dumnezeu este o libertate realizată, omul este o libertate pe cale de a se realiza, pe cale de a se împlini.*” (Nikolai Berdiaev *apud* Dautais, 2009, p. 75) Așadar, ideea acestor versuri nu concordă cu simbolurile creștine din videoclip pe care am încercat să le explicăm în prima jumătate a analizei noastre.

Pe de altă parte, în viziunea noastră, aceleași versuri ar putea fi interpretate și în răspăr (ca o critică a noilor forme de religie actuale de sorginte New Age), adică în sensul simbolurilor creștine identificate până acum în clip, deși nu suntem siguri că am fi pe placul textierilor. Chiar dacă Dave Gahan a cântat melodii ca *Personal Jesus* și *Policy of Truth*, după ani botezându-se creștin-ortodox, nu trebuie să cădem în eroarea de a considera că formația Depeche Mode este una religioasă. Pot fi găsite clipuri sau frânturi de versuri cu simbolistică creștină, sau care pot fi interpretate în acest registru, dar nu totdeauna. Astfel că versurile primei strofe ne pot

dezvălui tendința vremurilor actuale, când omul se autodivinizează, autoidolatrizându-se și considerându-se măsura tuturor lucrurilor, arogându-și dreptul, nu și responsabilitatea, de a dispune de libertatea totală pe care i-o poate oferi viața – destul de scurtă, totuși. Cultul eului poate deveni propria religie, cu urmări nefaste pentru cel care uită de biserică și de Dumnezeu.

Totul se încheie cu cei trei bărboși care se descotorosesc de steaguri, trântindu-le jos, simbol al eșecului oricărei ideologii și revoluții fără de Dumnezeu. „*Uită-te la țările în care au avut loc revoluții: a reușit vreuna? Niciuna!*” (Ieromonahul Simeon Grigoriatul)

Bibliografie:

1. Andronescu, Șerban C. 2001. Eseuri. Anchete. Deceniul '80. Aspecte văzute din exil prin paginile revistei New York Spectator, București, Editura Bucureștilor.
2. Bazon, Irina 2016. Distrugerea culturii ancorate în Adevăr (I), în revista „Familia Ortodoxă”, nr. 89 (iunie), <http://www.familiaortodoxa.ro/2016/05/26/distrugerea-culturii-ancorate-in-adevar-i/> (accesat la data de 16 aprilie 2017).
3. Bazon, Irina 2016. Distrugerea culturii ancorate în Adevăr (II), în revista „Familia Ortodoxă”, nr. 90 (iulie), <http://www.familiaortodoxa.ro/2016/07/08/distrugerea-culturii-ancorate-in-adevar-ii/> (accesat la data de 16 aprilie 2017).
4. Bazon, Irina 2016. Originile neomarxiste ale limbajului „corect politic”, în revista „Familia Ortodoxă”, nr. 88 (mai), <http://www.familiaortodoxa.ro/2016/05/12/originile-neomarxiste-ale-limbajului-corect-politic/> (accesat la data de 16 aprilie 2017).
5. Calciu, Preot Gheorghe 2012. „Fiți jertfelnici!” De la cuvintele către tineri la mărturiile testamentare. Ediție îngrijită, prefată și note de Răzvan

Codrescu. Cu o postfață de Lucian D. Popescu, București, Editura Christiana.

6. Calciu Dumitreasa, Părintele Gheorghe 2008. Suferința ca binecuvântare. Ediția a doua. Ediție îngrijită de Ieromonah Savatie Baștovoi, București, Editura Cathisma.

7. Dautais, Philippe 2009. Le chemin de l'homme selon la Bible. Essai d'anthropologie judéo-chrétienne, Paris, Éditions Desclée Brouwer.

8. Deletant, Dennis 2006. România sub regimul comunist (decembrie 1947 – decembrie 1989), în Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodeor, Pompiliu, Istoria României. Ediție revăzută și adăugită, București, Editura Corint.

9. Dîrlău, Andrei 2014. Corectitudinea Politică – metastază a Marxismului Cultural, în revista „Familia Ortodoxă”, nr. 62 (martie), <http://www.familiaortodoxa.ro/2014/04/02/corectitudinea-politica-metastaza-a-marxismului-cultural/> (accesat la data de 16 aprilie 2017).

10. Dîrlău, Andrei 2014. HUXLEY + ORWELL = LUNACEK, în revista „Familia Ortodoxă”, nr. 62 (martie), <http://www.familiaortodoxa.ro/2014/03/02/huxley-orwell-lunacek/> (accesat la data de 16 aprilie 2017).

11. Dîrlău, Andrei 2016. Ideologia corectitudinii politice – avatar al marxismului cultural, în revista „Familia Ortodoxă”, nr. 87 (aprilie), <http://www.familiaortodoxa.ro/2016/03/29/ideologia-corectitudinii-politice-avatar-al-marxismului-cultural/> (accesat la data de 16 aprilie 2017).

12. Este comunismul mort și îngropat? Un dialog între filozoful Gabriel Liiceanu și scriitorul Thierry Wolton 2018. <http://www.contributors.ro/cultura/este-comunismul-mort-%C8%99i-ingropat-undialog-intre-filozoful-gabriel-liiceanu-si-scriitorul-thierry-wolton/> (accesat la data de 11 martie 2018).

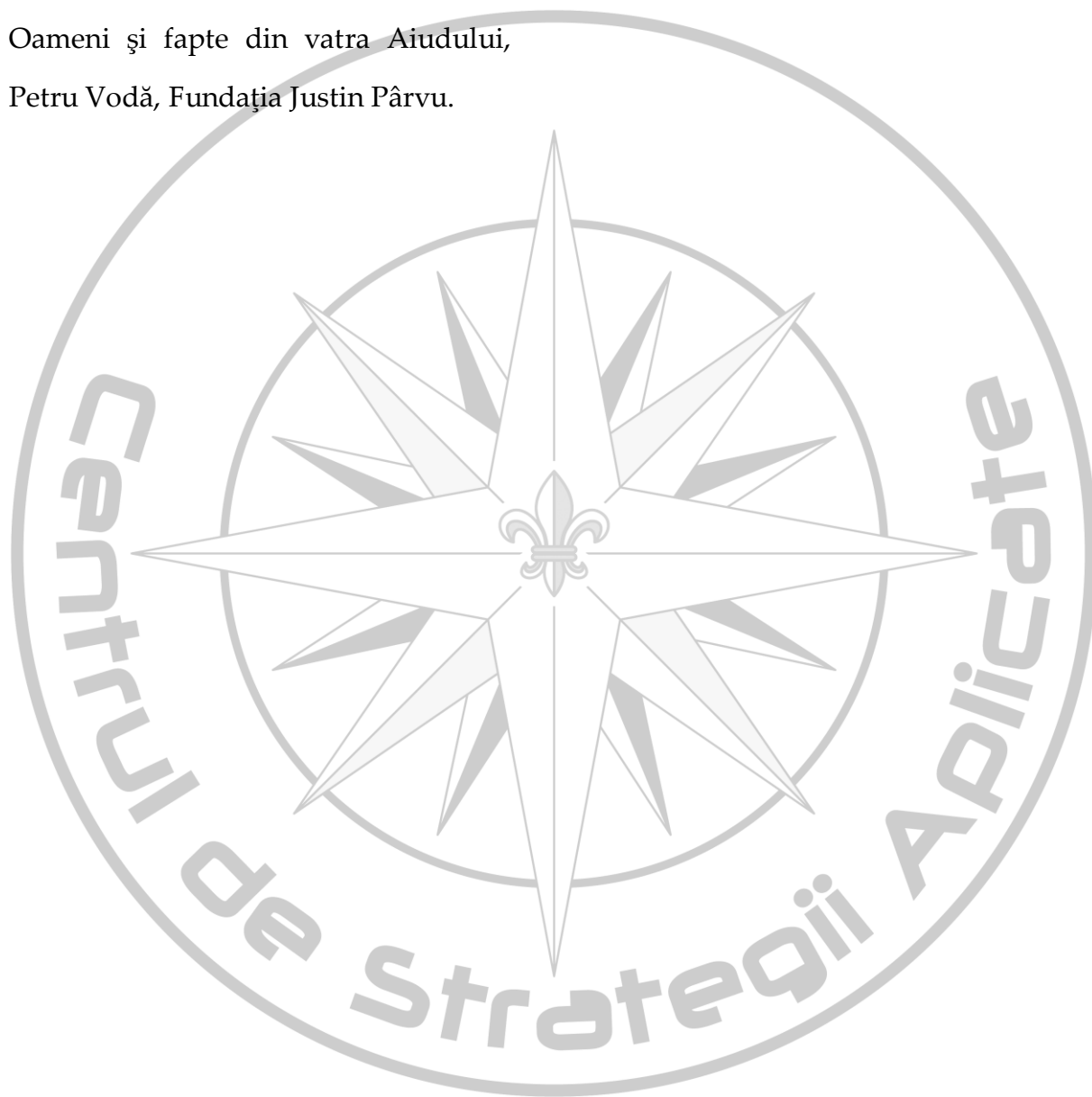
13. Ianolide, Ioan 2009. Deținutul profet. Ediție îngrijită la Mănăstirea Diaconești, București, Editura Bonifaciu.

14. Ieromonahul Simeon Grigoriatul – Un interviu neconvențional, <https://sfantulantoniecelmare.wordpress.com/2013/05/24/ieromonahul-simeon-grigoriatul-un-interviu-neconventional/> (accesat la data de 12 februarie 2017).
15. Ilie, Emanuela 2008. Didactica literaturii române. Fundamente teoretico-aplicative. Ediția a II-a revăzută și adăugită, Iași, Editura Polirom.
16. Ivănescu, Cezar 2000. Efebul de la Marathon. Poeme, București, Editura Minerva.
17. Lucinescu, Dan 2008. Jertfa (Transfigurări). Ediția a 3-a, București, Editura Saja.
18. Mărculescu, Radu 2010, Pătimiri și iluminări din captivitatea sovietică, București, Editura Humanitas.
19. Ne vorbește Părintele Justin 2011. Petru Vodă, Fundația Justin Pârvu.
20. Ne vorbește Părintele Justin. Volumul al III-lea 2015. Petru Vodă, Editat de Fundația Justin Pârvu.
21. Pelin, Pr. asist. univ. drd. Cezar, Care sunt și ce semnificație au veșmintele slujitorilor sfintelor altare, (interviu realizat de Nicoleta Olaru) 2012. <https://doxologia.ro/viata-bisericii/interviu/care-sunt-ce-semnificatie-au-vesmintele-slujitorilor-sfintelor-altare> (accesat la data de 22 februarie 2017).
22. Preda, Radu 2009. Comunismul. O modernitate eșuată, Cluj-Napoca, Editura Eikon.
23. Să nu ne răzbunați. Mărturii despre suferințele românilor din Basarabia adunate de monahul Moise 2012. Alba Iulia, Editura Reîntregirea.
24. Scheau, Ioan (Coord.) 2004. Gândirea critică. Metode active de predare-învățare, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
25. Rădulescu-Motru, Constantin 1998. Revizui și adăugiri 1947. Volum îngrijit de Rodica Bichis, București, Editura Floarea Darurilor.
26. Scutăreanu, Vasile s.a. Prin gulagul valah, București, Editura Mica Valahie.

27. Steinhardt, N. 2005. Jurnalul fericirii. Postfață și repere bibliografice de Virgil Bulat, Rohia, Editura Mănăstirii Rohia.

28. Ștefănescu, Părintele Atanasie 2012. Oameni și fapte din vatra Aiudului, Petru Vodă, Fundația Justin Pârvu.

29. Vlăduță, Ioan 2012. Pagini din Istoria Neamului românesc. Prezentare în lumina Adevărului Ortodox, Suceava, Fundația Justin Pârvu.

Departamente de Intelligence Economic/Competitiv
un imperativ național
Economic / Competitive Intelligence Departments:
a national imperative

Mihail PĂDURARU

Abstract

Odată cu accelerarea procesului de globalizare și a ridicării barierelor comerciale, a apărut nevoia amplificată din partea organizațiilor de a fi din ce în ce mai competitive pe o piață dinamică și interconectată. În acest context, rolul intelligence-ului economic este de a asigura un flux constant de informații cu caracter endogen sau exogen, care, puse la dispoziția factorilor decizionali, să contribuie la adoptarea unor decizii mai eficiente, pe baza cărora se poate obține un avantaj competitiv.

Companiile mari și puternice au fost primele care au înțeles potențialul informațiilor pentru a crește valoarea factorilor de producție, mai târziu, prin integrarea mecanismelor în strategii naționale, statele cu economii avansate au reușit să atingă și să mențină un avantaj competitiv.

La momentul prezent, se poate aprecia faptul că în configurația competitivă actuală care definește mediul internațional de afaceri, nevoia autorităților de a elabora și implementa un sistem de intelligence economic național, bazat pe departamente de intelligence, este imperativă.

Dezvoltarea unui parteneriat public-privat are menirea de a crea o armonie între interesele agenților economici privați și interesele naționale, pentru utilizarea optimă a resurselor, iar sistemul de intelligence economic are scopul de a spori competitivitatea prin informații.

Mediul competitiv al acestui secol a generat nevoie acută de cunoaștere din partea publicului larg, față de conceptul de intelligence economic și inerentă pentru factorii decizionali aflați pe poziții strategice în instituțiile publice sau private.

Cuvinte Cheie: competitivitate, Intelligence economic, Intelligence competitiv, standardizare, organizații

Abstract.

With the acceleration of globalization process and the lifting of trade barriers there has been an increased need for organizations to become more competitive on a dynamic and interconnected market. In this context, the role of economic intelligence is to ensure a steady flow of endogenous and exogenous informations, which, at the disposal of decision-makers, contributes to the adoption of more effective decisions, based on which, a competitive advantage can be obtained.

Big and powerful companies were the first to understand the potential of information to increase the value of production factors. Later, by integrating mechanisms into national strategies, countries with advanced economies, managed to achieve and maintain competitive advantages.

Presently, it can be appreciated that in the current competitive configuration that defines the international business environment, the need of authorities to develop and implement a national intelligence system based on intelligence departments, is imperative.

The development of a public-private partnership aims to create a harmony between the interests of private economic operators and national interests, for the optimal use of resources, and the economic intelligence system has the sole purpose to increase competitiveness through intelligence.

The competitive environment of this century has generated an acute need for knowledge from the public side, over the concept of economic intelligence, and an inherent need for knowledge over this concept, for decision makers from strategic positions in public or private institutions.

Key words: Competitiveness, Economic Intelligence, Competitive Intelligence, Standardization, Organizations

Motto: "...acțiunea și reusita noastră se datorează parte ocaziei, dar în aceeași măsură, liberei noastre inițiative. Dacă lumea, sau natura ne oferă ocazia, ele ne cer în schimb participarea la rândul nostru prin hotărârea acțiunii potrivite ocaziei ce s-a ivit." Niccolo Machiavelli, Principele

Cadrul General

Evoluțiile de pe piața globală din ultimele decenii au evidențiat importanța semnificativă a operatorilor economici în competiția internațională, iar pentru a face față provocărilor, fiecare actor implicat apelează la metode specifice de intelligence economic.

Termenul de *intelligence* a fost și este abordat diferit în funcție de cultură, evoluție istorică și preocupările cercetării științifice în domeniu.

Cea mai simplă definiție ar fi aceea că intelligence-ul reprezintă capacitatea de a obține informații relevante pentru înțelegerea și rezolvarea unei probleme.

Intelligence-ul mai poate fi definit ca totalitatea proceselor ce produc cunoaștere cu scopul de a ajuta un beneficiar să facă alegerile potrivite

în cadrul acțiunilor pe care le desfășoară.

Cunoașterea operațională nu este un concept de sine statător, ci un ciclu sistemic, care însumează culegerea de date, sintetizarea, analizarea și reactualizarea lor constantă, într-o sinergie ce urmărește să identifice cele mai bune soluții care converg către înțelegerea și rezolvarea unei probleme.

De obicei, anumite dinamici generate de factori precum mediul, situația economică, politică, sau schimbarea accentului în problema dezbătută, sunt cele care influențează colectarea și analizarea datelor, iar rezultanta acestor factori conduce către ideea că niciodată nu există suficiente informații pentru a oferi un punct de vedere exhaustiv și a dobândi cunoașterea absolută.

În acest context, *Intelligence-ul economic* este un concept relativ nou în debaterile domeniului și urmărește dezvoltarea concurenței loiale împreună cu crearea de sinergii între interesele private și cele de stat, cu ținta către o eficiență sporită în competiția globală pentru resurse și piețe.

Informațiile au potențialul de a contribui semnificativ la creșterea și consolidarea economiilor naționale, iar conceptul de *Intelligence economic* cuprinde un set de etape stabilite într-un parteneriat public-privat pentru a căuta, colecta, procesa și disemina informații folositoare operatorilor economici cu scopul de a ajuta pe aceștia să-și implementeze strategiile.

În principal *intelligence-ul economic* poate asigura avantaje competitive pentru un sector economic sau pentru economia națională, iar prin înțelegerea conceptului și adoptarea unei atitudini proactive se vor reduce incertitudinea și intervalul de timp necesar proceselor decizionale. (Ivan, Moraru, 2016, p. 81)

Pentru o înțelegere aprofundată a conceptului, acesta poate fi împărțit în subcategorii precum:

Intelligence-ul strategic vizează problematicile pe termen lung. Este folosit pentru crearea strategiei și politici naționale. La nivelul corporațiilor, de obicei, sprijină planificarea strategică și presupune utilizarea de către analiști a unor modele similare celor folosite în *intelligence-ul tactic*, care, însă, presupune o complexitate mai mare datorită intervalului de timp mai lung impus de predicția strategică.

Acesta adresează specific interesele strategice din domenii naționale sau comunitare cu atenția pe industrii speciale precum energie sau securitate.

Intelligence-ul operațional este axat pe capacitățile și intențiile adversarilor sau potențialilor adversari și este definit drept *intelligence-ul* necesar planificării și execuției unei operațiuni.

În afaceri, *intelligence-ul* poate sprijini campania de câștigare a cotei de piață pentru o anumită linie de produse.

Intelligence-ul tactic este folosit în prima linie a oricărui conflict și este axat pe situația curentă, pe indicatori și avertizare. Pentru organizațiile comerciale, cea mai înaltă prioritate o reprezintă amenințările semnificative pentru supraviețuirea organizației, alianțe decisive între competitori sau descoperirea iminentă a unui produs nou.

Un alt rol în *intelligence-ul pentru afaceri* este cel de a identifica semnalele transmise deliberat de competitori, analistul fiind cel care prin intermediul unor seturi de indicatori poate detecta alarmele false.

Intelligence în Organizații

Intelligence-ul economic este o metodă de a obține informații strategice folosite pentru agenții economici și este absolut necesar oricărei organizații.

Operatorii economici și statele trebuie să impunăși să exploateze această funcție esențială pentru consolidarea piețelor,garantarea

calității și asigurarea unei dezvoltări sustenabile.

Prin asumarea faptului că reprezentanții Camerelor de Comerț și atașaii economici din Ministerul Economiei și Comerțului au datoria de a promova companiile românești, atât pe teritoriul țării, cât și în exteriorul granițelor, se poate considera imperativ necesară dezvoltarea unei culturi de intelligence în toate organizațiile naționale care se erijează în punți de legătură, între mediul intern și cel extern de afaceri .

Intelligence-ul economic este un proces de abordare sistematică prin care o organizație obține informații de la altele, cu scopul de a identifica o anumită arie de soluții pentrudezvoltare, și cercetează cele mai bune practici ale altor organizații pentru a îmbunătății calitatea produselor/serviciilor, proceselor și profitabilitatea.

Concepte de Intelligence Competitiv

a.IC Teritorial, oferă specificații variate, care sub coordonarea statului lansează promovarea de proiecte de

investiții orientate către dezvoltarea economică și tehnologică a regiunii, concomitent cu implicarea autorităților locale, mediul local de business și cel academic.

b. IC operațional are la bază activitățile funcționale din cadrul unei firme sau instituții și urmărește identificarea modalităților de perfecționare a bunelor practici în domeniu, fiind concentrat pe costuri și calitate.

Decizia de cumpărare a consumatorului (CD) este determinată în funcție de preț (P) și calitate (Q), conform funcției $CD=f(P \times Q)$, iar ieftinirea produsului nu se poate efectua decât prin reducerea costurilor de producție.

Aceste criterii, care influențează decizia de cumpărare a consumatorului, generează o analiză a costurilor și a interacțiunii activităților și proceselor funcționale din cadrul firmei.

c. IC Tactic este orientat asupra activităților curente și planurilor pe termen scurt, care vizează activitatea pe piață, în cele mai numeroase cazuri

fiind utilizat pentru piețe în creștere sau burse financiare. Poate reprezenta o componentă critică în fuziuni sau achiziții (McGonagle, Vella, 2003, p. 2).

Acest tip de intelligence urmărește: produsul, prețul, promoțiile, locul de comercializare și alte detalii ce pot viza infrastructura necesară comercializării precum studiile de piață, design sau aspecte tehnice.

d. IC Tehnologic permite unei companii să răspundă amenințărilor curente, să identifice și să exploateze oportunitățile generate de schimbările de ordin tehnologic și științific, simultan urmărește evoluții ale tehnologiei care impactează asupra domeniului unde activează organizația. Practicarea optimă a IC tehnologic poate genera economii de 10 până la 100 de ori mai mari decât sumele totale investite (McGonagle, Vella, 2003, p. 2).

e. IC „Target-Oriented” vizează date despre companiile rivale, capacitățile acestora, activitățile curente, planurile și intențiile viitoare (John J. McGonagle, Carolyn M. Vella, 2003, p. 2). Este foarte des aplicat atunci

când obiectivul vizat urmărește un număr redus de competitori cu care o companie se confruntă pe mai multe nișe de piață.

f. *IC Defensiv* permite companiei să controleze informația pe care o dă publicității, protejează toate inițiativele strategice și asigură comunicarea informațiilor vitale doar către persoanele de încredere, limitând fluxul de informații dinspre companie către cei care pot beneficia de ele.

Intelligence Competitiv orientat către Companii

Avantajele competitive ale unei țări sau regiuni se masoară în performanța statului sau succesul activităților întreprinderilor private din acel stat sau regiune.

Conceptul de avantaj competitiv scoate în evidență atât aspectele competitive la nivel microeconomic cât și aspectele din sfera macroeconomică, pornind de la premiza că în general competiția și schimbul comercial se realizează între companii și nu între țări. Totuși există

anumite trăsături ale unor țări, caracteristici și particularități care afectează bunăstarea internațională și succesul companiilor private din componența sistemelor economice globale.

Aces
te proprietăți au relevanță specifică pentru diverse industrii sau sectoare economice. Pentru progresul în cadrul unei afaceri, un sistem de intelligence competitiv se divide în două componente distincte- *una pentru monitorizarea specifică a afacerii, iar a doua pentru analiza mediului de business. În primul rând, informațiile despre mediul specific de business se axează pe competitorii curenți, tehnologiile existente, piețele de produse pe care compania activează și asupra cărora necesită o actualizare zilnică pentru implementarea deciziilor tactice și operaționale.*

Prin compararea informațiilor de piață cu informațiile militare tactice, observăm că primele evaluează tendințele pe termen scurt în mediul de piață, cu referințe speciale asupra

factorilor de piață care afectează produsele sau serviciile organizației.

Informațiile referitoare la mediul imediat de business pot fi obținute de manageri care au acces direct la liniile industriale, se întâlnesc cu reprezentanți ai clienților, distribuitori, competitori membri ai industriei, conectați corespunzător la rețele de comunicare formală sau informală.

Informația specifică anumitor teme se obține prin supraveghere, iar atunci managerii operativi devin atenți la fluxul constant de informații din jurul lor și selectează ce consideră relevant. De obicei, cele mai importante informații sunt obținute întâmplător în timpul unor discuții cu un distribuitor, client sau cu un contact informal dintr-o companie concurentă. Managerii de personal nu pot obține astfel de informații și nici nu discern importanța unor asemenea implicații pentru că nu sunt conectați la aceste rețele. Din acest motiv, pentru monitorizarea mediului imediat de business, responsabilitatea în culegerea și interpretarea

informației stă la managerii operativi, iar funcția principală a unității de intelligence devine comunicarea și circularea unei astfel de informații în companie.

În al doilea rând, informațiile despre mediul general sunt concentrate asupra schimbărilor politice, sociale, economico-financiare, tehnologice și sunt utilizate în principal pentru planificare pe termen lung și realizarea de strategii.

Cercetarea economică adună informații strategice care au relevanță pe termen lung pentru companie. Se adună date despre mediul macroeconomic, trendurile de venit ale consumatorului, produsul intern brut, producție, forță de muncă, conturi internaționale, care sunt necesare organizației pentru a-și lărgi orizontul de timp și a fi capabilă să acționeze pe termen lung (Kelley, 1965,p20).

Informațiile generale despre schimbările tehnologice, sociale, economico-financiare și politice sunt obținute eficient din surse publice, cum ar fi publicațiile de specialitate, surse economice, diferite instituții

guvernamentale, rapoarte ale instituțiilor academice, think-thank-uri, ONG-uri sau companii de consultanță.

Informațiile generale despre mediu sunt obținute, de obicei, prin cercetare, iar în funcție de nevoile informaționale identificate de către beneficiar, sunt analizate și interpretate de către un expert în termeni de potențial impact asupra companiei.

Managementul Organizației

Într-o accepțiune mai largă, managementul poate fi privit ca acțiunea personalului managerial asupra executanților pentru a dirija activitatea acestora spre un scop definit.

De aici rezultă faptul că, înainte de a acționa, trebuie stabilit planul prin care poate fi atins obiectivul propus. Alternativele posibile de acțiune sunt definite, evaluate, urmând să fie aleasă cea mai avantajoasă opțiune în condițiile date.

Privind procesul managerial din punct de vedere al conținutului său, esența acestuia se poate restrânge la două activități importante: analiza și sinteza informației, a datelor despre situația sistemului în ansamblu, ca elemente pregătitoare prin care se definesc cadrul și condițiile în care se poate desfășura acțiunea, pregătirea și luarea hotărârii.

Eficiența conducerii depinde în mod esențial de oportunitatea și precizia analizei, de corectitudinea sintezei datelor, acestea oferind baza pentru pregătirea deciziei.

Prin urmare, managementul trebuie redefinit în manieră prospectivă și anticipativă deoarece acesta necesită nu doar cunoștințe specifice, multe și destul de complicate, ci și anume deprinderi, unele derivând din aptitudini, iar altele obținute prin educație și antrenamente.

Deducem astfel că studiul viitorului este o funcție inevitabilă a managementului, iar o acuratețe a predicțiilor îmbunătățită asigură supraviețuirea și crește probabilitatea de dezvoltare a organizației.

Realitatea ultimilor ani demonstrează că analiza de intelligence din surse deschise furnizează adesea avertizări timpurii, evidențiază oportunități și oferă un avantaj decisiv pentru prevenirea și contracararea riscurilor la adresa securității economice.

În plus, o colectare și evaluare sistematică a informațiilor într-un *departament de intelligence* va îmbunătăți exponențial cantitatea și calitatea informațiilor necesare decidenților pentru o planificare mai bună.

Totuși, *nimeni nu poate elimina complet riscul deciziilor umane*, deoarece nimeni nu poate cunoaște în totalitate factorii de piață sau de altă natură care pot influența anumite situații.

În ultimii ani, mijloacele de comunicare în masă, comunicațiile instantanee, transportul rapid, diversitatea industriilor și creșterea accelerată a cantității de produse industriale împreună cu nevoia constantă de specialiști, descriu un sistem complex, convergent către un caracter internaționalizat al afacerilor.

Nu mai este posibil pentru companii să se izoleze complet de restul lumii, iar acest proces de internaționalizare are ca părți inerente atât oportunitățile, cât și amenințările, comunicate de mediu companiilor printr-un sistem complex de semnale.

Eficiența oricărei organizații în exploatarea oportunităților și depășirea amenințărilor stă în capacitatea acesteia de a colecta și interpreta aceste semnale.

Primul pas în procesul de intelligence constă în identificarea nevoilor de informații, stabilirea priorităților și a indicatorilor care trebuie monitorizați.

Identificarea nevoilor conduce către urmatorul pas și anume colectarea informațiilor.

Procesul implică identificarea factorilor pe baza cărora informațiile sunt obținute, selecția surselor și a metodelor de colectare. Informațiile colectate sunt apoi procesate și analizate înainte să fie gata de diseminare și uzul final.

Conform lui Ackoff, conținutul minții umane poate fi clasificat în cinci categorii:

1. Date: simboluri;
2. Informații: date ce sunt procesate pentru a fi utile, asigură răspunsuri la întrebările “cine?”, “ce?”, “unde?” și “când?”;
3. Cunoaștere: aplicarea datelor și informațiilor; răspund la întrebări de tipul “cum?”;
4. Înțelegere: aprecieri la întrebarea “de ce?”;
5. Judecata: evaluarea înțelegerii.

În opinia lui Ackoff, primele patru categorii fac referire la trecut, ele ocupându-se de ceea ce a fost sau ceea ce este cunoscut și doar a cincea categorie, *judecata* se ocupă de viitor, încorporând proiecție și viziune. (Marinica, Ivan, p.32)

Funcția de Intelligence vs Management

Odată cu dezvoltarea companiilor, managerii sunt din ce în ce mai preocupați de problemele organizației, dar din punct de vedere practic

informațiile obținute sunt prea puțin folosite, întrucât aceștia nu primesc toate informațiile pe care le vor sau de care au nevoie, dar, în schimb, primesc o mulțime de informații pe care nu le vor și de care nu au nevoie. Această situație apare adesea deoarece multe organizații își direcționează activitățile către ce vrea organizația, nu către ce nevoi are, provocând decalaje între nevoile informaționale și dorințele informaționale ale managerilor.

Cel mai îngrijorător aspect în departamentele de intelligence este acela că informația obținută este rareori folosită în procesul de luare a deciziilor, iar decizia poartă cu ea determinarea pentru acțiune, cu scopul de a obține rezultate. Acțiunea devine astfel un proces de adaptare rațională la condiții.

În asumarea afirmației potrivit căreia, schimbările din mediul de business ar trebui monitorizate, trei fenomene majore au jucat un rol esențial:

1. Competiția globală s-a dezvoltat în anii '70 și a devenit semnificativ dominantă începând din anii '80. Așadar, cele mai multe afaceri

medii și mari sunt nevoite să se alinieze cu competitorii străini, care au resurse culturale, administrative și fizice diferite. Însă, atunci când competiția se desfășoară în aceeași țară, nu trebuie monitorizat explicit un anumit număr de factori, deoarece sunt comuni și orice schimbare afectează competitorii în mod egal;

2. Zona tampon dintre firme și mediu s-a erodat deoarece mediul de business a devenit extrem de volatil, iar companiile trebuie să se adapteze constant la mediul din care fac parte;
3. Capabilitățile tehnologice și manageriale sunt difuzate în societăți comerciale și firme, iar competitivitatea depinde acum de adaptabilitate.

În management, obiectivele nu se pot considera fixe, întrucât acestea emană dintr-un set specific de acțiuni care sunt planificate în prealabil. Planificarea operativă poate fi determinarea pașilor necesari sau dezirabili pentru a defini și atinge un

scop sau mai multe. În plus, controlul include schimbarea planurilor, prin modificări ulterioare ale evenimentelor, pentru a se atinge un obiectiv.

Aceste acțiuni includ analiza mediului pentru a stabili natura internă și externă a factorilor care interacționează cu organizația, determinând: scopurile; obiectivele; strategiile de ierarhizare a scopurilor; selectarea unor decizii critice și operații care sunt necesare pentru a atinge obiectivele și creionarea unui plan de execuție; alegerea indicatorilor de avertizare timpurie; alegerea unui sistem de măsurători pentru cuantificarea și evaluarea rezultatelor obținute; alegerea unui sistem de management și control al informațiilor; dezvoltarea unor modele și ipoteze care să explice conexiunile cauzale critice, care vor fi ipotezele viitoare și cum individul sau organizația învață din experiență.

Pe lângă toate acestea, funcția de intelligence include achiziția și circulația informației în interiorul companiei.

Sinergia componentelor îl plasează în centru pe manager ca generalist, care are nevoie de ideile specialiștilor pentru a atinge obiectivele stabilite. Specialiștii sunt necesari și indispensabili, dar viziunea lor e unidirecțională.(Marion Harper, 1961, p3)

Pentru a-și eficientiza activitățile, o organizație ar trebui să centralizeze culegerea de informații și depozitarea acestora într-un punct comun unde să fie valabilă pentru toate celelalte părți ale companiei, în scopul de a facilita fluxul *upward* și *downward* de *feedback*. Procesul de management ar fi eficientizat de folosirea unor departamente de intelligence care să monitorizeze și să interpreteze diferite sectoare ale mediului, contribuind astfel la reformarea politicii companiei. Aceste departamente vor avea unități speciale, cu atribuții individuale care se concentrează pe monitorizarea mediului, cercetare și analiză, intelligence strategic, analiză de risc a țărilor și viziune de viitor.

În prezent, unități speciale precum monitorizarea tehnologică sau analiza

competitorilor sunt de obicei integrate în alte departamente care nu le dau atenția și încrederea necesară.

Intelligence-ul economic este o inginerie strategică a informațiilor care oferă un avantaj competitiv și valoare adăugată companiilor. Companiile private doresc să afle cât mai multe informații despre competitorii lor de pe piață, astfel că, în condițiile în care le este interzis să folosească metode tradiționale de colectare a informațiilor, acestea fiind ilegale, trebuie să se axeze pe OSINT ca principală sursă de colectare și analiză a informațiilor.

OSINT-ul reprezintă multitudinea de informații neclasificate, identificate în mod deliberat și diseminate în vederea identificării unor soluții viabile (Steele, 2007, p. 129).

Philippe Baumard, într-o lucrare despre rolul Think Tank-urilor în intelligence, aparută în 1993, considera că, intelligence-ul economic este un element de maximă importanță pentru obținerea competitivității la nivel național, definindu-l drept „abilitatea de a utiliza cunoștințele ca

bază pentru obținerea avantajului economic”, atât în mod explicit, cât și implicit. Totodată, identifică o serie de factori importanți pentru obținerea competitivității la nivel național: productivitatea, posibilitatea de modernizare a economiei și tipologia pieței muncii. Astfel, factorii determinanți ai avantajelor competitive naționale sunt factorii de producție, cererea internă, industriile conexe, strategia companiilor, structura și competitivitatea. (Baumard, P.1993)

Departamentul de Intelligence

Intelligence-ul economic poate asigura o viziune sistemică a mediului competitiv și a determinanților pe care se bazează avantajul competitiv național.

La nivel macro, această viziune trebuie să contină influențele politice, politicile economice, prevederile legale și necesită următoarele componente:

1. *Creearea unei infrastructuri informaționale pe plan național*

Rețeaua internă constă în formarea unor legături interne, compuse din exponenții structurilor implicate în procesele economice, ce asigură expertiza specializată și garantează informații cu privire la un caz specific. Rețeaua externă include parteneri, clienți, distribuitori și reprezentanți ai altor entități din același câmp de activitate.

2. *Stabilirea de infrastructuri implicate în operaționalizarea intelligence-ului economic* - creează rețele de experți și decidenți, în format interinstituțional sau interorganizațional, dar și în formate ce implică statul, mediul de afaceri sau mediul academic și societatea civilă.

3. *Stabilirea de proceduri de management a datelor și arhivarea informațiilor* specifice agenților economici.

Poate fi asigurată printr-un proiect IT reprezentat prin baze de date structurate unde informațiile sunt în acord cu standardele de consistență interne și externe.

4. *Coordonarea administrativă*, o funcție esențială asigurată de manager, care trebuie să definească obiectivele

principale și întrebările la care ar trebui să răspundă intelligence-ul economic.

Organizațiile sunt sisteme complexe în care informațiile despre lumea exterioară trebuie obținute, filtrate și procesate într-un sistem nervos central de selecție, unde sunt făcute alegerile. Organizația trebuie să găsească modalități pentru a cunoaște mediul, iar interpretarea este elementul critic care face diferența de performanță.

Așadar, managerul departamentului de intelligence ar urma să primească rapoarte de la toate unitățile de cercetare, incluzând atât informații interne, cât și externe.

La nivel micro, informațiile interne sunt acelea care circulă în interiorul organizației. Trebuie numiți reprezentanți pentru a aduna informațiile din toate punctele de colectare, cum ar fi cercetare economică, cercetare de piață, știri de piață, date administrative și alte informații interne.

Fluxul de informații externe reprezintă diseminarea informațiilor reprezentative din organizație către mediul extern și aducerea informațiilor

reprezentative din mediul exterior în interiorul organizației. Informațiile sunt apoi verificate și validate după criterii specifice, cum ar fi credibilitatea sursei, consistență internă, consistența față de alte surse.

După validare, informațiile sunt filtrate și sintetizate până se obține esențialul, apoi modelate, interpretate și analizate în relație cu importanța pe care o au cu diferite probleme/cerințe, unități sau departamente ale organizației. Ulterior, se întocmesc rapoartele care sunt diseminate către acele departamente care ar trebui să fie interesate în mod deosebit. Este necesar un *feedback* pentru a se asigura faptul că au primit rapoartele și că au înțeles informația din ele.

Unitățile departamentului de Intelligence

I. Unitatea de Cercetare și Informare - va monitoriza mediul economic, social, cultural și evoluțiile politice din țările care fac obiectul de activitate al organizației; va monitoriza produsele de trend, piețele și analizează studii

publice pe distribuitorii mari, cumpărători și competitori pentru companiile naționale, apoi elaborează:

➤ Un raport referitor la evoluțiile politice și economice care au loc și unul cu articole și cărți relevante pentru organizație, ambele trimise managerilor care ar trebui să le împartă în departamentele lor;

➤ Un raport lunar cu principalele statistici din țara în care organizația are interese sau implicații; (Ghoshal, S., Kim, S., K. 1986)

Raportul va fi sub forma unui ghid pe care managerii îl au tot timpul la dispoziție.

➤ O publicație bilunară detaliată cu informații despre principalele piețe din lume (pentru Camerele de Comerț/ Ministerul Economiei și Comerțului)

II. Planificare Externă - se va ocupa de datele din mediu relevante pentru afacerea curentă. Managerii de departamente trebuie să ceară reprezentanților externi să întocmească

un raport zilnic cu cel puțin o informație nouă. (Ghoshal, S., Kim, S., K. 1986)

a. Toate birourile externe ale companiei care angajează mai mult de 5 angajați, ar trebui să trimită un raport zilnic care să conțină informații relevante de pe piață despre clienți și competitori.

b. Birourile cu mai puțin de 5 angajați sunt obligate să trimită astfel de rapoarte cel puțin de două ori pe săptămână.

c. Altă sursă foarte importantă de informații sunt rapoartele de deplasare pe piețele externe, obținute de la managerii din cartierul general.

III. Unitatea Colaborare-Diseminare (CISR)- reprezintă un set de capacități de informații și operații care sincronizează și integrează dimensiunea publică și privată a sistemului de intelligence competitiv,

planificarea și operațiile tuturor capabilităților de culegere cu procesarea, exploatarea și diseminarea informațiilor rezultate în sprijinul direct al planificării, pregătirii și executării operațiilor economice la nivel național.(AMZA, MIRȚĂU,2015, INFOSFERA pg 72)

Din această perspectivă, CISR este o abordare multidisciplinară compusă din patru elemente distincte, definite astfel:

Colaborare/Collaborative (C) (descrie activitățile, operațiile și structurile în care participă forțe de la cel puțin două categorii de organizații publice sau private);

Informații/Intelligence (I)(reprezintă atât disciplinele de culegere a informațiilor, cât și produsul pe care aceste discipline îl pot asigura decidentului și managerilor de top);Supravegherea/Surveillance

(S)(reprezintă observarea sistematică a mediului în care se desfășoară activitățile);

Cercetarea/Reconnaissance

(R)(reprezintă misiunea de culegere a informațiilor referitoare la activitățile și

resursele unui adversar/potențial adversar, prin observare sau alte metode de detecție, pentru sprijinul operațiilor în curs de desfășurare sau viitoare.)

Structurile/Departamentele care au mijloace CISR vor sprijini planificarea operației economice, iar pentru cele care nu au, aceste mijloace vor fi alocate de structura conducătoare.

În acest sens este imperativă implementarea unui sistem de intelligence economic național și dezvoltarea unui sistem de *strategic warning*, iar OSINT reprezintă platforma ideală care poate integra toate exigențele.

În acest context, trebuie să menționăm că eforturile de dezvoltare în plan național a unor sisteme de avertizare timpurii, trebuie să se concentreze pe asigurarea expertizei necesare prin trei tipuri de avertizare:

- *operational warning*— care prevestește evenimentele iminente sau incipiente, cea mai utilizată în zilele noastre, în special în spațiul mass-media;

- *early warning* (sau, într-o altă accepțiune – *tactical warning*), care, plecând de la trenduri identificate prin monitorizarea unui set de parametri, poate oferi indicii cu privire la evoluții de interes pe termen scurt și mediu;

- *strategic warning*, care, combinând datele obținute în baza monitorizării consecvente a elementelor critice din problematicilor abordate, cu expertiza analistului senior, oferă perspective și scenarii de evoluție pe termen lung.

(BĂDICĂ 2012)

Procesul CISR și procesul informațional produc rezultate diferite. Procesul CISR furnizează date și informații, rezultate din surse/discipline de culegere individuale, care au fost exploatate pentru a răspunde unei cerințe de informații.

În schimb, procesul informațional generează produse de informații multi-sursă, care au fost fuzionate și analizate cu informații din toate disciplinele de informații. CISR asigură cunoașterea situației pe termen scurt și este folosit în special la nivel tactic și

operativ, în timp ce ciclul informațional asigură o perspectivă pe termen scurt, mediu și lung asupra mediului operațional la toate nivelurile.

Procesul CISR cuprinde cinci etape: stabilirea sarcinilor, culegerea, procesarea, exploatarea, diseminarea.

Modele de Intelligence

Modele de colectare a informațiilor

Cele mai comune modele folosite se axează pe colectarea informațiilor prin următoarele metode: observare, monitorizare, investigare și cercetare. Obiectivul *observării* este de a sesiza în mediu semnalele de avertizare asupra unor probleme care pot deveni relevante pentru organizație.

Monitorizarea nu implică cercetare activă, ci supravegherea unor surse sau indicatori prestabiliți care, de obicei, rămân constanți, dar la un anumit interval de timp se pot schimba și necesită enumerare.

Investigarea este un sistem de colectare relativ limitat și caută, urmărește, un

anumit tip de informație, implicând, spre deosebire de celelalte metode, căutare activă.

Cercetarea constituie un efort organizat cu scopul de a obține informații specifice pentru un scop bine definit.

Modele de analiză a informațiilor

Aplicarea instrumentelor analitice este o etapă importantă în care informațiile obținute sunt alese și modelate cu tehnici și metode specifice care oferă valoare și relevanță.

Calitatea întrebărilor este esențială pentru a obține informații relevante.

Analistii trebuie să urmărească în permanență realități inexacte, trebuie să ofere *briefing* clar și prompt, iar relațiile lor sunt cu necesitate multiple și puternice, atât cu colecții, cât și cu societățile supuse analizei.

Necunoscutul reprezintă o provocare de ordin mental care trebuie depășită prin sensibilitate sporită la detalii și prin evidențierea de implicații posibile ale lipsurilor, iar produsul analistului țintește spre centralizare, claritate și

exactitate care poate avea implicații strategice, tactice sau operaționale.

1. *Ca un prim pas*, problema și nevoia în materie de intelligence trebuie definite explicit, oferind contextul, nivelul de cunoaștere necesar consumatorului pentru a decide sau acționa, precizia temporală (termen lung, termen scurt sau termen precis) și domeniul de folosire pentru intelligence (de exemplu consultanță politică, oferirea de indicii, supraveghere, țintire, etc.).

2. *Ca un al doilea pas*, pe baza problemei și a ipotezelor conceptuale în privința situației, analistul trebuie să capete cunoștințe cerute pentru satisfacerea nevoii, să identifice informația actuală disponibilă și lipsurile.

Suplimentar, analistul trebuie să identifice factorii incerti sau variabilele cheie din mediul problemei, care sunt

considerate esențiale, și în același timp să estimeze precizia rezultatelor din cercetare.

Această derivație din problemă va stabili limitele (contextul) pentru orice model al situației, gama inițială de variante care pot fi luate în considerare și scopul analitic al oricărei modelări ajutătoare.

3.

Ca

un al treilea pas, nevoile informaționale sunt transpuse într-un plan de colectare definind cerințele la nivelul surselor, trasând sarcini pentru sursele specifice și, apoi, aplicând procesul de colectare.

Datele cantitative sunt prelucrate și modelate (de exemplu modelarea regresivă pentru a determina dependențele statistice între variabile, care să implice cauzalitatea), producând modele de date, iar datele calitative sunt analizate pentru a extrage informația și a realiza modele structurale (rețele sociale extrase din surse de text și digitale).

Datele și aceste modele sunt corelate, legate și combinate pentru a oferi

informația care va susține stadiul următor.

4.

Ca

un al patrulea pas, sunt selectate metode adecvate de structurare a informației pentru analiză în vederea organizării informației, evidențierea informațiilor relevante (dovezi), organizarea procesului de analiză și sinteza variantelor de explicații ipotetice.

Aceste ipoteze preliminare stabilesc necesarul pentru modelarea situației-țintă și pot dezvălui lacune informaționale neobservate anterior care pot rezulta în solicitări suplimentare de sarcini.

5.

Pent

ru pasul următor, modelarea țintei, analistul descompune situația în componente abstracte (elemente, sisteme) și explică teoriile adecvate de cauzalitate (teorie de proces) și ipotezele care vor fi adoptate pentru modelele dinamice.

Analistul, cu ajutorul metodologului analitic (modelator), selectează și

precizează, pentru modelul adecvat, reprezentarea, granularitatea, parametrii și metoda de validare a modelului în scopul analitic definit mai devreme în pasul doi.

6. *După*
ăcest pas, începe procesul de
analiză deductivă și exploratorie.

Procesul de coroborare a dovezilor prin deducție către ipoteză (trierea dovezilor) continuă prin a lua în calcul sprijinul pentru ipotezele alternative. Acest proces de analiză pe baza deducției, determinat de date, dezvoltă cu grijă deducțiile, care derivă din dovadă, spre concluziile ipotezei.

Procesul complementar de analiză exploratorie determinată de model efectuează experimente pe modele care reprezintă ipotezele – comparând structura și comportamentul așteptat creat de modelele dovezilor.

Aceste metode analitice se susțin reciproc deoarece analiza determinată de date explorează ce ipoteze conceptuale pot fi susținute de dovezi, iar abordarea determinată de model explorează conceptele și descrie cum ar

trebui să arate dovezile dacă ipotezele ar fi adevărate.

7. *În*
pasul următor, de judecare și
raportare, analistul trebuie să
folosească o judecată analitică
pentru a furniza o apreciere care
răspunde nevoii enunțate și
asociază un nivel de încredere
în apreciere. Analistul trebuie,
de asemenea, să descrie
dovezile folosite și metoda
analitică care a acționat de la
dovadă la judecată.

În raportarea unei analize pe bază de model este foarte important ca analistul să înțeleagă perspectiva pe care auditoriul o are asupra modelării– și să aducă la cunoștință folosirea modelelor în explorare și susținerea deducțiilor în termeni pe care auditoriul îi poate înțelege.

8. *În*
final, prin monitorizarea continuă
se asigură desăvârșirea unui
ciclu complet de intelligence.

Observăm că sunt incluse două legături foarte importante de *feedback*: activitățile de sinteză și analiză (care

aduc lămuriri în privința necesarului de informații, ducând la identificarea unor noi cerințe informaționale, apoi la sarcini suplimentare de colectare pentru a elimina incertitudinile), iar procesul de analiză exploratorie (poate evidenția stimulii aleși care ar putea fi folosiți pentru a construi un test pentru cercetarea ipotezelor despre țintă și ar oferi informații pentru confirmarea sau infirmarea unei ipoteze despre țintă).

Măsura Productivității

Orice presupunere simplificată care conduce la rezolvarea unei probleme poate fi periculoasă și poate rezulta în soluții care abordează o problemă greșită, așadar obiectivul nostru va fi un sistem care reține avantajele controlului prin standardizare, dar în același timp încurajează inovația.

Scopul și caracteristicile standardizării interne sunt inițierea de noi activități, stabilirea de politici pentru definirea unor standarde operaționale și coordonare obiectivă care implică monitorizarea abaterilor, pentru

evidențierea operațiunilor care necesită atenția conducerii.

Standardizarea propusă este instituită la cel mai înalt nivel pentru a crește valoarea așteptată de la procesele de intelligence prin reducerea deviațiilor negative de la medie și pentru a minimaliza nesiguranța în procesele de management, prin diminuarea variabilelor.

Pentru a se subscrie unui control pe termen scurt, operațiile trebuie să posede anumite caracteristici indispensabile: operațiile trebuie să fie standardizate, ceea ce presupune că informațiile și sistemul de control să se raporteze la un cadru de referință, iar procesul ar trebui să fie stabil.

Trebuie să existe tehnici de optimizare, în caz contrar putând fi selectată o metodă de operare sau un set de standarde cu puțină încredere în utilitatea lor.

De asemenea este necesară stabilirea unor reguli pentru păstrarea datelor în arhive.

Sistem de clasificare a datelor pe categorii

Actualizarea datelor în tabele Excel este utilizată frecvent pentru organizarea facilă a datelor: pentru a putea fi comparate sau calculat costul per unitate, ori diferența dintre prețul actual și cel estimat să fie transformată în sume absolute sau procente.

Sistemul astfel structurat are capacitatea de a păstra relații cauză-efect pentru a măsura deviațiile și de a încorpora modele de comportament.

Pe baza a ceea ce este depozitat, inputurile sunt asociate cu modelul în care apar.

Un sistem complet de informații conține un flux constant în interiorul și în exteriorul organizației, baze de estimare, rezultate actualizate, o analiză a diferențelor dintre cauze, principalele oportunități respinse, metodele de estimare aplicate, cauzele pentru care au fost respinse, analiză *post factum* a ce s-ar fi întâmplat dacă alternativele respinse ar fi fost alese, comparativ cu ce se întâmplă cu alternativa aleasă.

Analiza *post factum* conduce către alegeri mai bune și o anticipare mai bună a consecințelor acestora.

Structurile partajate posedă caracteristici de supraviețuire care permit să salveze multiple părți în caz de eșec. Este imperativ ca subiectul colectării de informații, atât interne cât și externe, să merite mai multă atenție decât i-a fost acordată până în prezent.

Conceptul de sistem deschis a recunoscut interdependențele dintre organizație și mediu, astfel a crescut importanța mediului extern ca determinant în stabilirea politicilor de management, a deciziilor și a controlului. (Zannetos, Z., S. 1965)

Performanța organizațională

Ackoff definește variabila de performanță organizațională ca o funcție a unui set de variabile controlabile, parțial controlabile și incontolabile. ($P=f(C, U_i, U_j)$), unde P-variabila de performanță, C-variabilele controlabile; U_i -variabilele parțial controlabile, U_j -variabilele incontolabile.

În același timp, obiectivele scanării sunt definite de Kalfica fiind permiterea detectării timpurii a problemelor emergente, afișarea cât mai multor probleme relevante și potențiale, permiterea unei analize în profunzime și a unui studiu al problemelor de importanță deosebită. (Ghoshal1983, p. 32)

Scanarea interactivă permite planificarea strategică pe termen lung și implică colectarea de date care sunt relevante pentru toate funcțiile importante ale organizației, nu doar pentru funcția comercială și cea de transformare.

Sursele de Informații

Colectarea de informații implică identificarea și selectarea surselor iar apoi implementarea efectivă a culegerii de informații.

Selectarea Surselor

Pentru a identifica informațiile utile procesului de intelligence economic este necesară stabilirea unor surse

concrete de informații.În funcție de emitent, acestea sunt locale, naționale și globale.

În plus, raportat la modalitatea de difuzare, putem vorbi despre:

- publicații printate, online sau electronice (baze de date, jurnale, periodice, rapoarte);
- surse informale prin contacte personale/ directe – interviuri, întâlniri, discuții telefonice;
- evenimente organizate în spațiul public (conferințe) care fac apel la observarea personală;
- informații structurate în baze de date „hard information” –(cifre, grafice, tabele) sau asupra cărora nu există certitudinea de veridicitate „soft information”, de exemplu, zvonuri, opinii, editoriale ale magazinelor, sondaje de opinie

La nivel european, Comisia Europeană publică regulat informații de interes pe diferite subiecte. Sondajele tehnologice sunt adesea utilizate

pentru a furniza o imagine de ansamblu asupra trendurilor.

Mai mult, consultarea celor mai importante rapoarte, de obicei realizate de către cercetători și consultanți consacrați, reprezintă un avantaj real în vederea adoptării de către companii a deciziilor privind diversificarea strategiilor de noi produse și servicii, ca urmare a prezenței mai multor competitori pe aceeași piață.

Conferințele și seminariile sunt cel mai folositor mijloc de a colecta informații și de a intra în contact cu experți.

Acestea nu prezintă dezavantaje particulare. De fapt, luând în considerare toate sursele tradiționale de informații identificate în cadrul acestor evenimente (conferințe, întruniri, seminarii), acestea sunt preferate deoarece se concentrează pe nevoi specifice ale companiilor, oferind oportunitatea de a actualiza datele și informațiile deja disponibile și de a identifica noi surse pentru a crea cunoștințe specifice. Beneficiul principal rezidă din întâlnirile cu experți dintr-un anumit sector și de a avea acces la documente nepublicate.

Informațiile obținute prin contacte personale contribuie la difuzarea informației din mediul extern organizației, comunității (inclusiv statului) către cel intern.

Din această perspectivă, competiția stimulează cercetarea continuă de date, care ar putea fi transferate ca valoare adăugată în întreg sistemul economic.

Validarea surselor

Cele mai uzuale practici de validare a informațiilor sunt prin identificarea sursei originale a informației și verificarea credibilității acesteia; stabilirea procedurii utilizate pentru obținerea datelor statistice; cercetarea unor surse diferite pentru aceeași informații prin relevarea aspectelor diferite față de cele originale.

Caracteristici psihologice ale resurselor umane implicate în intelligence

Profil dezirabil: extrovert, analitic/intuitiv, rațional, organizat/perceptiv, în care trăsăturile tari sunt – extrovert și rațional, iar cele

cu relativ egal valorizabile - analitic vs. intuitiv, organizat vs. perceptiv(Ivan,Trandafir 2013).

Raționamentul analitic poate fi nuanțat: raționament analitic deliberat (procesul deliberat și conștient, care include interacțiunea dintre cel puțin trei forme de gândire, bazate pe modelele cognitive pre-existente pentru a genera noi direcții de raționament, credințe (ipoteze) și judecăți), raționament abductiv și retroductiv (care sprijină sintetizarea explicațiilor alternative și evaluează fezabilitatea lor), raționament inductiv (în procesul de evaluare a mai multor situații, analistul poate induce un tipar general din cazuri particulare), raționament deductiv (analistul poate genera o ipoteză apoi scoate în evidență prin intermediul deducțiilor legătura cu anumite date sau informații).

Concluzii

În ultimele decade, procesele de adaptare la schimbările globale au trecut de la nivel microeconomic la cel

macroeconomic, pe fondul ambiției unor state de a-și spori competitivitatea economică prin dezvoltarea actorilor economici naționali.

După integrarea României în UE, frontierele interne au fost desființate, iar oamenii, valorile și capitalurile au putut circula liber. Drept urmare a intensificării cooperării multidimensionale în cadrul comunității internaționale, se poate aprecia că asistăm la o evoluție pozitivă a mediului economic național. Așadar, principiile care stau la baza fundamentării unor departamente de intelligence economic/competitiv trebuie să își extragă prerogativele din politica de dezvoltare social-economică și să se bazeze pe o abordare sistemică și comprehensivă în tratarea cu prioritate a problematicilor economice, organizaționale și naționale, în același timp cu deplina concordanță între evaluarea mediului intern și extern de securitate economică, opțiunea politică și acțiunea strategică.

În acest context, un rol determinant revine cooperării economice , care se va constitui în *platformă unică* pentru schimbul de date și informații între organizații, companii și stat.

În ansamblul tematicii prezentate, este evident faptul că intelligence-ul economic constituie un veritabil contributor la securitatea economică a României.

Este un motiv în plus pentru care considerăm că, în viitorul apropiat, se impune, alături de stabilirea priorităților într-un mediu concurențial, reevaluarea sistemului economic al țării și unificarea eforturilor de cooperare între organizații publice și private în domeniul schimbului de informații pentru obținerea unui avantaj competitiv.

În această etapă de tranziție, în care România se află pe poziții de egalitate cu statele cu democrație consolidată, departamentele de intelligence competitiv ar aduce valoare adăugată atât organizațiilor la nivel individual cât și sistemului economic la nivel național.

Departamentele de Intelligence Economic își propun modelarea unei noi culturi organizaționale și definirea unui model de intelligence competitiv, orientat către beneficiarii informațiilor.

Aportul principal al acestor departamente este îmbunătățirea comunicării între beneficiari, analiști, lucrătorii operativi și sursele deschise utilizând tehnologia informațională.

Scopul unor asemenea structuri este integrarea sinergică, într-un sistem nevos central, a elementelor strategice de intelligence precum capitalul uman, training, resurse, cercetare, tehnologie și politici de inovare, sprijin logistic alături de măsurarea și recompensarea performanței. Așadar, capacitățile de culegere / diseminare a informațiilor din surse deschise, coroborarea cu date obținute prin metode secrete sau generate de o rețea de experți externi, ar fi îmbunătățite, stabilindu-se astfel relevanța acestora pentru agenda beneficiarilor și înțelegerea clară a situației discutate.

Mai mult, prin evaluarea unitară a surselor de informare și gestionarea eficientă a acestora, într-un sistem

integrat, se vor îmbunătăți capacitățile de avertizare timpurie privind evoluții potențial periculoase, în special apariția surprizelor strategice.

O asemenea inițiativă va îmbunătăți cooperarea și dezvoltarea parteneriatelor public-private pe proiecte de intelligence economic.

Un beneficiu adițional adus de o asemenea structură ar fi stimularea proiectării și derulării unor proiecte de intelligence competitiv generate de dinamica mediului economic concurențial și de necesitatea apărării/promovării intereselor naționale. Aceste proiecte vor valorifica expertiza din domeniu, vor îmbunătăți calitatea produselor de intelligence și vor redefini relațiile între producătorii și beneficiarii acestor produse. O altă activitate va consta în dezvoltarea programelor de *outsourcing* în domeniul analizei, prin expertiză oferită contra cost, pentru companii private/organizații în analiza riscurilor globale (tip „STRATFOR”)(Bădică 2012).

Responsabilitățile țării noastre nu trebuie să se limiteze doar la proiectarea și adaptarea politicilor economice.

În contextul globalizării, este necesar ca noile politici economice să vizeze asumarea unei dimensiuni proactive pronunțate, care să promoveze mai ofensiv interesele companiilor și organizațiilor românești peste hotare, în acord cu strategiile derulate de forurile internaționale.

Bibliografie:

1. Ghoshal, S. (1983). *Corporate Intelligence Gathering - Scanning for International Business Information*, Disponibil la <http://dspace.mit.edu/handle/1721.1/17178>
2. Ghoshal, S. (1985). *Environmental Scanning. An Individual and Organizational Level Analysis*. Disponibil la <http://dspace.mit.edu/handle/1721.1/15242>
3. Ghoshal, S.(1985). *Managing the Corporate Intelligence Function*,

- Disponibil la <https://archive.org/details/managingcorporat00ghos>
4. Ghoshal, S., Kim, S., K. (1986). Building Effective Intelligence Systems for Competitive Advantage. *Sloan Management Review*, 26(1).
 5. Harper, M. (1961). A New Profession to Aid Management. *Journal of Marketing*, 25(3).
 6. Kelley, W., T. (1965). Marketing Intelligence for Top Management. *The Journal of Marketing*, 29(4).
 7. Krippendorff, K., H. (1986). *Information Theory. Structural Models for Qualitative Data*, California: Sage Publications, Inc.
 8. Krippendorff, K., H. (2004). *Content Analysis. An Introduction to Its Methodology*. California: Sage Publications, Inc.
 9. Krippendorff, K., H. (2009). *On Communicating. Otherness, Meaning, and Information*. New York: Routledge.
 10. McGonagle, J., J., Vella C., M. (2003). *The Manager's Guide to Competitive Intelligence*. Westport: Greenwood Publishing Group.
 11. Park, R., E. (1940). News as a Form of Knowledge: A Chapter in the Sociology of Knowledge, *The American Journal of Sociology*, 45(5), 669-686.
 12. Zannetos, Z., S. (1965). *Measuring the Efficiency of Organization Structures: Some Implications for the Control System of the Firm*. Disponibil la <https://dspace.mit.edu/bitstream/handle/1721.1/48435/measuringefficiency00zann.pdf?sequence=1>
 13. Zannetos, Z., S. (1965). On the Theory of Divisional Structures: Some Aspects of Centralization and Decentralization of Control and Decision Making, *Management Science*. 12(4).
 14. Zannetos, Z., S. (1968). *Toward Intelligent Management Information Systems*. Disponibil la <https://archive.org/details/towardintelligent1968zann>

15. Ivan, C., Trandafir, V. (2013). Intelligence competitiv sau calea spre inovație în intelligence, *Revista Română de Studii de Intelligence* nr. 9. Disponibil la <http://www.insi.ro/editii/RRSI--9-.pdf>
16. Bădică, P. (2012). Provocări privind Comunitatea Națională de Informații modernă. Repere privind definirea strategiei de sharing. *Revista Română de Studii de Intelligence* nr. 8. Disponibil la <http://www.insi.ro/editii/RRSI--8-.pdf>
17. Bădică, P. (2012)., Provocări privind definirea unui proiect național de intelligence. *Revista Română de Studii de Intelligence* nr. 8. Disponibil la <http://www.insi.ro/editii/RRSI--8-.pdf>
18. Amza C., M., Mirțău, D. (2015). Utilizarea conceptului JISR în operații. *INFOSFERA*. Disponibil la <http://www.mapn.ro/publicatii/2015/infosfera/3.pdf>
19. Marinica, M., Ivan, I. (2009). De ce Intelligence ?. *Revista Română de Studii de Intelligence* nr. 1. Disponibil la https://issuu.com/animv/docs/rrsi--1_2-
20. Baumard, P. (1993). *France: A think-tank to anticipate and regulate economic intelligence issues*. Disponibil la http://www.oss.net/dynamaster/file_archive/040320/06ae9074f6d0b3a5dc2469a916956cb4/OSS1993-01-07.pdf
21. Ivan, L., Moraru, A. (2016). National economic competitiveness through economic intelligence, *Intelligence in the Knowledge Society*,
22. Machiavelli, N., Biblioteca Academiei Române, Institutul Italian de Filosofie, Societatea Română de Filosofie, *Principele*, tradus din limba italiană cu o introducere de Sorin Ionescu.

Asigurarea Ordinii Publice și Siguranței Naționale prin mijloace diplomatice și Cooperare Internațională

Ensuring Public Order and National Security through diplomatic means and International Cooperation

Delia Ioana LENGHEL

Abstract

Pentru a realiza cercetarea științifică bazată pe principii calitative și cantitative, cunoștințe de specialitate în ordinea publică, securitate și siguranță și experiență profesională de mulți ani, am structurat teza în 7 (șapte) capitole. Acestea includ amenințările globale pentru ordinea publică și securitatea națională privite dintr-o perspectivă evolutivă, conturând exhaustiv evoluția sistemelor de ordine și de securitate în zona de interes a României, schimbările actuale care conduc la asigurarea și configurarea forțelor din sistem pe zilnic realitate, certificând nevoia publică de previzibilitate pe termen scurt și mediu raportată la evoluția socială, economică și culturală internă și internațională, cu consecințe directe asupra ordinii și securității publice. Ulterior, accentul se îndreaptă către Organizațiile Internaționale Europene și Regionale, o componentă importantă a diplomației române, a cărei colaborare este necesară pentru a se menține într-un mediu de cooperare strânsă, în special în ceea ce privește cooperarea polițienească și judiciară. Mai jos sunt analizate cele șase componente necesare pentru realizarea acestui spațiu de securitate și stabilitate, care rezultă din tehnicile diplomatice și relațiile internaționale. Cooperarea eficientă în materie penală în materie de poliție și judiciară trebuie să fie însoțită de respectarea drepturilor fundamentale, în special a dreptului la viață privată și a protecției datelor cu caracter personal, întotdeauna prin instrumente care au avut drept scop bunăstarea, ordinea publică, sănătatea, educația, prevenirea migrației ilegale și a crimelor economice. Acest obiectiv poate fi atins prin existența unei diplomații active. Această lucrare și-a stabilit sarcina de a evalua mecanismele de drept internațional care au un impact în domeniul prevenirii și combaterii amenințărilor globale. Următorul

capitol vizează abordarea legăturii interne interne a serviciilor de informații internaționale, întrucât legătura se transformă în aproape toate operațiile majore de informații din întreaga lume, concentrându-se asupra modului în care agențiile ajută la adaptarea la noile tipuri de amenințări, cost-eficiență în ceea ce privește bani, riscuri, precum și influența politică și diplomatică pe care o poate oferi. În final, credem că am confirmat unele uimitoare observații de primă mână, precum și schimbările necesare de lege ferenda.

Abstract

As to accomplish the scientific research based on qualitative and quantitative principles, specialty knowledge in public order, security and safety and professional experience of many years valuing, I structured the thesis in 7 (seven) chapters. They shall include the global threats for public order and national security viewed from an evolutionarily perspective, exhaustively outline the evolution of order and security systems in area of interest of Romania, the actual changes that leads to ensuring and configuring the forces in the system on daily realities basis, certifying the public need of predictables on short and medium term reported to the social, economic and cultural domestic and international evolution, with direct consequences in public order and security. Subsequently, the focus is channeld to the International European and Regional Organizations, an important component of Romanian diplomacy, of which joined forces are needed to maintain in an environment of close cooperation, in particular as regards police and judicial cooperation. Below are being analysed the six components that are required to achieve this said space of cooperation security and stability, arising out of diplomatical techniques and international relations. The effective police and judicial cooperation in criminal matters must go hand in hand with respect for fundamental rights, in particular the right to privacy and to protection of personal data, always through instruments which had as goal the well being, public order, health, education, preventing illegal migration and economic crimes. This objective can be achieved with the existence of an active diplomacy. This paper has set itself the task of evaluating the international law

mechanisms that have an impact in the field of prevention of and the fight against global threats. The following chapter is aimed at addressing the internal and international intelligence liaison, as liaison is becoming the core of almost all major intelligence operations around the globe, focusing on how it is helping agencies to adapt to new types of threats, cost-effectiveness in terms of money, risks, as well as the political and diplomatic influence it can offer. Finally, we think we've corroborated some startling first-hand observations, as well as changes needed de lege ferenda.

MOTIVATIA ALEGERII TEMEI

Am ales tema "Asigurarea Ordinei Publice și Siguranței Naționale prin mijloace diplomatice și Cooperare Internațională",

sub coordonarea domnului prof. univ. dr. g-ral. Costica VOICU, în calitate de fost rector al Academiei de Poliție " A.I. Cuza, fiind impresionată și inspirată din fructoasa activitate a domniei sale, și de deosebitele sale realizări. În calitate de viitor conducător de doctorat, îi mulțumesc că m-a acceptat să candidez pe un loc în acest an, cu posibilitatea să fu condusă chiar de dânsul.

Îmi desfășor activitatea în domeniul diplomației în Departamentul Relațiilor Internaționale, Diplomație și Securitate, că absolvent cu diploma de Licență al Academiei de Poliție și cursuri postuniversitare absolvite în cadrul aceleiași Academii , pot găsi puncte de incidență între ordinea publică, siguranța națională și diplomație, datorită pasiunii și interesului pentru acest demers științific.

Tema tezei de doctorat se referă la măsurile de ordine publică în viziunea unui consumator de astfel de servicii, cu pregătire adecvată, și în calitate de

furnizor de servicii publice din diverse funcții îndeplinite. Beneficiari ai unei apreciate Strategii Naționale de Aparare a Țării (2015-2019), putem dezvolta principiile promovate, pornind de la acest document de linie, elaborate de Președintele României și de CSAT.

Nu este un demers în totală noutate, sunt abordări apreciable, îndeosebi în cadrul instituțiilor MAI, la diverse paliere, dar, sunt sigură ca pot aduce ceva nou printr-o abordare personală, conexând valorile chemate să reacționeze la amenințările globale la adresa ordinii publice și securității naționale. Aici își vor găsi locul organizațiile internaționale europene și regionale, aici vom identifica tehnici, mijloace diplomatice și relații internaționale ce pot fi utilizate în relațiile între state,

evaluarea mecanismelor de drept internațional cu impact în domeniul prevenirii și combaterii amenințărilor globale.

Drept construcție/modalitate de răspuns, posibil în cadrul unei (mini)strategii, voi da not valențe cooperării polițienești și judiciare internaționale și corelației cu relațiile diplomatice și consulare. cooperarea între serviciile de informații interne și Internaționale în vederea diminuării riscurilor induse de amenințările globale.

În final, cu siguranță vom găsi, eu și conducătorul de doctorat, cele mai adecvate propuneri de lege ferenda, pentru a realiza o teză de succes.

Amenințări globale la adresa ordinii publice și securității naționale, îmi propun o analiza a mediului de Securitate al secolului XXI, a mediul de

securitate în zona de interes a României, interdependența dintre trendurile economice și politico-militare, modificările semnificative ale mediului de securitate în zona de interes a României ca urmare a aderării la NATO și la UE, rolul factorului economic în definirea spațiului de securitate și cooperare în zona Marea Neagră — Caucaz, o nouă abordare a problematicei securității regionale, în găsirea de noi soluții pentru întărirea spațiului de securitate și cooperare în zona Marea Neagră-Caucaz în vederea gestionării eventualelor situații de criză.

Organizații Internationale

Europene și Regionale cu vocație în prevenirea și combaterea amenințărilor globale.

Componentă importantă a diplomației românești, Organizațiile Internaționale Europene și Regionale contribuie la consolidarea dialogului politic și la

dezvoltarea de proiecte regionale. Problemele politice, economice, de securitate și culturale pot fi mult mai bine abordate și rezolvate prin eforturi comune și direcționate, în care aportul forțelor polițienești sunt determinante. Regiunile oferă cadrul potrivit pentru stabilirea unor mecanisme de cooperare, care contribuie la asigurarea unui climat de securitate regional și internațional care favorizează viața populației.

Cooperarea regională este complementară procesului de integrare europeană și euro-atlantică și se va regăsi în teza. Problematika este extrem de diversă, atât din Europa de Sud-Est, cât și din Europa Răsăriteană, Caucaz și Asia Centrals, prin:

•Procesul de Cooperare a Statelor Sud-Est Europene (SEECp)

•Consiliul Cooperării Regionale (RCC)

•Inițiativa Central European (ICE)

•Procesul de Cooperare Dunărean (PCD)

•Centrul Regional SECI pentru Combaterea Infracționalității Transfrontaliere

•Organizația Cooperării Economice la Marea Neagră (OCEMN).

Cap.3: Tehnici, mijloace diplomatice și relații internaționale ce pot fi utilizate în relațiile între state în vederea și prevenirea amenințărilor globale.

Pun în discuție doar Obiectivul prioritar al României -transformarea zonei extinse a Marii Negre într-o regiune de cooperare, securitate și stabilitate.Cum se va îndeplini? Prin potențarea reciprocă a șase componente:

1. Eficientizarea OCEMN;
2. Implicarea crescută a UE în regiune, prin crearea de proiecte în cadrul Sinergiei Marii Negre;
3. Euroregiunea Marii Negre;
4. Întărirea dialogului bilateral cu statele din regiune;
5. Realizarea obiectivelor Forumului Marii Negre pentru Dialog și Parteneriat;
6. Buna funcționare a Fondului Mării Negre (BST, o inițiativă a German Marshall Fund of the US).

*Cooperarea polițienească și
judiciară internațională și*

*corelația cu relațiile diplomatice și
consulare, va viza cu prioritate:*

- a. Creșterea gradului de siguranță a cetățenilor prin protejarea vieții, integrității corporale și a dreptului de proprietate al acestora;
- b. Identificarea și contracararea activităților derulate de rețele de crimă organizată transfrontalieră și destrutturarea grupărilor infracționale;
- c. Prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și a altor forme ale criminalității economico-financiare; combaterea consumului și a traficului de droguri.
- d. Securizarea frontierei, în special a celei care este frontiera externă a Uniunii Europene, în vederea combaterii migrației ilegale, a traficului de persoane și a

altor riscuri cu impact asupra securității naționale;

- e. Creșterea capacității de răspuns și de gestionare a situațiilor de urgență;
- f. Sporirea gradului de siguranță rutieră și a transporturilor;
- g. Asigurarea resurselor umane, a mijloacelor materiale, financiare și informationale necesare menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate în baza unui proces riguros de planificare.

Aplicarea ideilor forță de mai sus sunt susținute printr-o diplomatie activă care vizează:

- consolidarea dialogului strategic în cadrul Uniunii Europene, NATO și al altor formate de cooperare internațională;
- aprofundarea parteneriatelor strategice, prin extinderea cooperării în domeniul economic;

- intensificarea cooperării cu state din flancul estic al NATO în formate tri- și bilaterale;
- promovarea valentelor strategice ale Marii Negre și a formatelor de cooperare în acest areal;
- implicarea României în procesul de reflecție privind rolul viitor al OSCE;
- susținerea unor acțiuni de diplomatie publică pentru promovarea intereselor naționale de securitate și în sprijinul obiectivelor asumate, în cooperare cu alte instituții publice sau din mediul privat.

Evaluarea mecanismelor de drept internațional cu impact în domeniul prevenirii și combaterii amenințărilor globale, vizează:

- Consolidarea credibilității strategice prin continuitate și predictibilitate, atât la nivel intern, cât și la nivel extern. Consolidarea credibilității

strategice are la baza atât asigurarea consolidării capacităților de apărare, ordine publică și securitate la nivel național, cât și asigurarea potențialului de a răspunde colectiv la apărarea spațiului euroatlantic și solidar la consolidarea spațiului european al securității și justiției;

- Asigurarea unui cadru legal adaptat, atât pentru coordonarea unitară a activităților privind apărarea țării și securitatea națională la nivelul Consiliului Suprem de Apărare a Țării, cât și pentru organizarea și funcționarea instituțiilor cu responsabilități în domeniu, în conformitate cu noile provocări de securitate, dar mai ales pentru adaptarea deplină la statutul de stat membru NATO și UE. Un cadru legal adaptat rigorilor principiilor apărării colective ale spațiului european de

libertate, securitate si justitie reclama consolidarea securitatii prin intarirea respectului fata de drepturile fundamentale si principiile democratiei constitutionale;

■ Intensificarea colaborarii interinstitutionale pentru identificarea si indeplinirea obiectivelor strategice de securitate nationala. Aceasta va reprezenta fundamentul pentru trecerea de la o abordare sectoriala

la un ansamblu coerent si flexibil de planificare interinstitutionala;

■ Concentrarea pe prevenire si mecanismele preventive in sfera securitatii nationale si apararii tarii, respectiv o mai buna anticipare, cunoastere, dar si realizare a unei capacitati de reactie integrate, balansate, flexibile si agile. In actualul context, pe langa cunoasterea riscurilor si amenintarilor, sub toate aspectele - surse, forme de

manifestare, mijloace, tehnici de dezvoltarea capacitatii de anticipare, bazata pe cunoastere si educatie este fundamentală. In acest scop, dezvoltarea unor sisteme adecvate de descoperire in timp oportun a pericolelor, riscurilor si amenintarilor, in perspectiva prevenirii producerii lor, prin utilizarea combinata atat a mijloacelor militare cat si a instrumentelor civile, este obligatorie;

■ Alocarea de resurse printr-un proces integrat, continuu, multianual si riguros de planificare, capabil sa raspunda atat noilor cerinte de planificare interinstitutionala, la nivel national, cat si rigorilor principiilor de planificare bugetara multianuala specifice Aliantei Nord Atlantice si Uniunii Europene.

Cooperarea între serviciile

de informații interne și internaționale în vederea diminuării riscurilor induse de amenințările globale, vizează:

- apărarea ordinii și valorilor constituționale;

-identificarea și semnalarea actelor de corupție;

-semnalarea disfuncțiilor sistemice în asigurarea serviciilor vitale pentru populație, precum și a deficiențelor în marile sisteme publice;

-identificarea și semnalarea disfuncțiilor, riscurilor și amenințărilor la adresa: securității energetice; gestionării fondurilor europene; funcționării piețelor financiare;

securității alimentare a populației; securității mediului;

obiectivelor de dezvoltare regională și a infrastructurii de transport;

-identificarea imixtiunilor de natura sa afecteze decizia

economico- financiare de nivel strategic și combaterea actelor de evaziune de amplasare;

-asigurarea mecanismelor de prevenire și contracarare a atacurilor cibernetice la adresa infrastructurilor

informaționale de interes strategic, asociată cu promovarea intereselor naționale în domeniul securității cibernetice;

-identificarea și contracararea acțiunilor asimetrice și de tip hibrid; identificarea și semnalarea deficiențelor în funcționarea optimă a infrastructurilor critice;

-prevenirea și combaterea terorismului;

-cunoașterea, prevenirea și înlăturarea riscurilor și amenințărilor generate de

acțiunile informative ostile, asigurarea protecției contrainformative a intereselor naționale,

precum și a informațiilor clasificate;

-identificarea și contracararea rețelelor de crimă organizată transfrontalieră ce desfășoară activități cu grad sporit de risc economic și social și prevenirea accesului acestora la mecanismele de decizie în stat și la resursele economice naționale;
-cunoașterea obiectivelor, resurselor și direcțiilor de dezvoltare a programelor clandestine de înarmare convențională sau cu arme de distrugere în masă și vectori purtători, precum și contracararea transferurilor ilegale de produse strategice.

Concluzii și propuneri de lege ferendă să fie un corolar al demersului nostru științific, suport pentru a elabora o strategie de asigurare a ordinii publice prin mijloace diplomatice și prin cooperare internațională, posibil capitol al

Strategiei ordinii publice ce urmează să fie elaborate. Acest capitol va fi argumentat prin studii de caz, lecții învățate și particularități de implicare a actorilor internaționali în soluționarea situațiilor care ar afecta ordinea publică.

Interesele și obiectivele naționale de securitate vor reprezenta fundamentul de la care pornim în asigurarea securității naționale în condițiile unui mediu internațional de securitate dinamic și complex, în care obligația de a preveni, a combate și a răspunde, într-o manieră credibilă, în baza principiului constituțional al coordonării unitare, potențialelor amenințări, riscuri și vulnerabilități cu care România și forțele de ordine publică se pot confrunta pe termen lung.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Președintele României,
*Strategia Națională de Apărare a
 Tării*, 2015-2019;

Guvernul României, *Strategia
 națională de ordine și siguranță
 publică pentru perioada 2015-
 2020*; Monitorul Oficial, Partea
 I, nr. 763 din 13 octombrie 2015;

ORDONANTA DE URGENTA
 Nr. 30/2007 din 25 aprilie 2007
 privind organizarea și
 funcționarea Ministerului
 Afacerilor Interne, text în
 vigoare începând cu data de 23
 noiembrie 2016.

Autori:

1. Andreescu, Anghel, Radu,
 Nicolae 2015 *Jihadul Islamic*,
 Bucuresti: Rao Istorie,
2. Byman, Daniel 2015. *Al
 Qaeda, the Islamic State,
 and the Global Jihadist
 Movement*:

What Everyone Needs to Know,
 Oxford University Press,

3. Chifu, Iulian 2013. *Gandire
 strategica*, Bucuresti: Editura
 Institutul de Stiinte Politice si
 Relatii Internationale,

4. Dorte Ridder, 2014. *Explanation
 of the transition to democracy in
 Eastern Europe
 in 1989 -1991. The role of
 public pressure in the Eastern
 European
 transition to democracy*,

5. Frunzeti, Teodor, Zodian,
 Vladimir 2011. *Enciclopedie
 Politica Militara*, Academia
 Oamenilor de Stiinta din
 Romania Sectia de
 Stiinte Militare,

6. Iulian Chifu, Alexandru
 Voicu,
 2015. *Reconstructie post conflict*, Bucur
 esti, Editura Rao,

7. Voicu, Costica, 2001.
*Managementul organizational in
 domeniul ordinii publice*, Bucuresti:
 Editura Ministerului de Interne.

**Contribuții privind îmbunătățirea cadrului legislativ românesc în domeniul
protecției informațiilor clasificate**

**Contributions to the improvement of the Romanian legislative framework in the
field of classified information protection**

Drd. Ionuț RITEȘ⁹

Abstract: *Taking into account the evolution of the society we live in, of the new regulatory domains which arise with the further development of the society, it is necessary to update also the regulations with regard to this area.*

Whereas the regulatory standards in the field of the protection of classified information have been developed in the year 2002, it is noticed the need of intervention on the normative framework, not in the sense of its change, but for the purposes of updating it.

From the analysis of the current legal framework, but also of the social evolution, we have come to the conclusion that several elements of the legislation are no longer in line with the reality, thus being necessary to amend both the framework law (L182/2002) and its implementing rules (HG585/2002).

Keywords: *information protection, secret, top secret, confidential, national security, physical security, counterinformation.*

Abstract: *Având în vedere evoluția societății în care trăim, a domeniilor noi de reglementare, care apar odată cu evoluția societății, se impune și actualizarea normelor de reglementare cu privire la acest domeniu.*

Întrucât normele de reglementare în domeniul protecției informațiilor clasificate au fost elaborate în anul 2002, se observă necesitatea intervenției asupra cadrului normativ, nu în sensul schimbării acestuia, ci în sensul actualizării lui.

⁹ Prezentul articol constituie o parte din teza de doctorat cu titlul OPTIMIZAREA PROTECȚIEI INFORMAȚIILOR NEDESTINATE PUBLICITĂȚII ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ (work in progress)

Din analiza cadrului legal actual, dar și al evoluției sociale, am ajuns la concluzia că mai multe elemente din legislație nu mai sunt conforme cu realitatea, fiind necesară modificarea atât a legii cadru (L182/2002) cât și a normelor sale de aplicare (HG585/2002).

Cuvinte cheie: *protecția informațiilor, secret, strict secret de importanță deosebită, confidential, securitate națională, securitate fizică, contrainformații*

Analizând prevederile Legii nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate și ale Hotărârii Guvernului nr. 585/2002 pentru aprobarea Standardelor naționale de protecție a informațiilor clasificate în România, raportate la realitățile juridice românești, la dinamica mediului actual de securitate dar și la standardele euro-atlantice în acest domeniu, necesitatea reanalizării prevederilor legale în sensul în care legislația românească, înțelegând totodată limbajul și acțiunea necesare, să fie cu totul aliniată nu numai la legislația europeană, la legislația țărilor vestice, dar și la necesitățile concrete ale realității românești, se impune ca o condiție absolut necesară pentru eficientizarea activităților specifice protecției acestei categorii de informații. În acest sens, evidențiem o

serie de aspecte generale de ordin legislativ care trebuie revizuite, elemente care constituie veritabile propuneri de lege ferenda, după cum urmează:

1. Clarificarea scopului – Legea nr. 182/2002

Operațiunea de protecție nu începe atunci când informația este deja clasificată, ci presupune efectuarea unor demersuri specifice de protejare anterior deciziei de clasificare, parcurs ce se constituie în motive, rațiuni, obiective. Aceste demersuri realizate anterior deciziei de clasificare trebuie să se raporteze scopului declarat al legii. Evident că decizia de clasificare apare ca urmare a unei analize care se constituie într-un proces de decizie. În acest sens, protecția informației

clasificate ar fi imposibilă dacă procesul prin care s-a luat decizia de clasificare a respectivei informații ar fi public.

2. Extinderea obiectivelor de reglementare – Legea nr. 182/2002

Critica realizată mai sus este confirmată și de prevederile art. 4 din Legea supusă analizei, care statuează ca obiective protejarea informațiilor clasificate și realizarea securității sistemelor informatice, care procesează acest gen de informații. Însă, printre obiectivele legii ar trebui să fie reglementate și modalitățile în care statul asigură protecția persoanelor care gestionează atât informații clasificate și care lucrează efectiv cu acestea. Este imperios necesar ca obiectivele legii să fie trasate astfel încât să fundamenteze sistemul național de protecție a informațiilor clasificate. Deși obiectul de studiu și de analiză, atât în plan teoretic, cât și în cel practic este reprezentat de un element material, adică informația,

totuși, considerăm că, la fel de important este mijlocul prin care se realizează operațiunile de protecție, și anume individul. În acest tandem esențial, putem aborda protecția informațiilor nu ca un scop în sine, ci ca un instrument al statului de garantare a vieții și securității persoanei și, finalmente, de protejare a societății umane respective, cu atât mai mult cu cât persoana este deținătoare de informație prin memoria sa.

Clarificarea măsurilor

Deși la lit. d) a art. 5 din Legea supusă analizei se remarcă protecția personalului în contextul asigurării securității informației clasificate, în concordanță cu precizările anterioare, această reglementare nu este suficientă. Ar fi necesar ca protecția personalului să fie prevăzută ca măsură de sine stătătoare și nu dependentă din protecția informațiilor, întrucât, cele două entități, persoana și informația, nu coexistă întotdeauna. Mai mult decât atât, ar trebui să reiasă din lege că măsurile de protecție vizează persoanele care gestionează

informația, dar și populația, societatea în general fiind beneficiarul întregului sistem de protecție a informațiilor clasificate, ca și componentă a sistemului de securitate național statal.

3. Verificarea tuturor persoanelor care urmează să acceseze informații clasificate - Legea nr. 182/2002

În conformitate cu legislația unor țări europene, persoanele care urmează să-și desfășoare activitatea cu informații clasificate sunt supuse în prealabil unui control de securitate, fără excepție.

Aici putem remarca Art. 7 din Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, modificat prin Legea nr. 268/2007, care stabilește o categorie de persoane care nu se supun verificărilor de securitate în virtutea funcției deținute. Cu toate acestea, articolul face trimitere doar la accesul la informații naționale clasificate, iar pentru celelalte organisme internaționale, cum ar fi NATO și UE, cei mai jos menționați urmând să se

supună verificărilor în baza unor acorduri internaționale la care România este parte.

Aceste categorii de persoane sunt chiar cele care contează. Marile trădări se realizează doar la nivel de vârf, iar verificarea tuturor persoanelor este imperios necesară, fără excepții, în opinia mea.

Redau mai jos tot articolul, cu mențiunea că excepția de la verificarea unor persoane, indiferent de funcție, poate genera un risc de securitate.

Art. 7

(1) Persoanele care vor avea acces la informații clasificate secrete de stat vor fi verificate, în prealabil, cu privire la onestitatea și profesionalismul lor, referitoare la utilizarea acestor informații.

(2) Pentru candidații la funcții publice ce implica lucrul cu asemenea informații, precum și competența de a autoriza accesul la astfel de informații, verificarea este anterioară numirii în acele funcții și se solicită obligatoriu de autoritatea de investire.

(3) Procedurile de verificare sunt cele obligatorii pentru persoanele care lucrează

în cadrul Autorității Naționale de Securitate, care gestionează informații NATO, potrivit echivalentelor nivelurilor de secretizare prevăzute prin prezenta lege.

(4) Accesul la informații clasificate ce constituie secret de stat, respectiv secret de serviciu, potrivit art. 15 lit. d) și e), este garantat, sub condiția validării alegerii sau numirii și a depunerii jurământului, pentru următoarele categorii de persoane:

a) Președintele României;

b) prim-ministru;

c) miniștri;

d) deputați;

e) senatori;

f) judecători;

g) procurori;

h) magistrați - asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, care, în concordanță cu atribuțiile specifice, sunt îndreptățiți să aibă acces la informațiile clasificate fără îndeplinirea procedurilor prevăzute la alin. (1)-(3), respectiv la art. 28, în baza unor proceduri interne ale instituțiilor din care aceștia fac parte, avizate de Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat, după ce au luat cunoștință de responsabilitățile ce le revin privind protecția informațiilor clasificate și au

semnat angajamentul scris de păstrare a secretului prevăzut la art. 36 alin. (3).

4. Informații cu utilizare restrictivă – Legea nr. 182/2002

În legislația românească, informațiile cu UTILIZARE RESTRICTIVĂ, în traducere SECRET DE SERVICIU, nu sunt incluse în categoria informațiilor Secretelor de Stat, formând astfel două entități diferite, iar ca o consecință nefastă, câteva instituții românești cer dublă autorizare, desi verificarea pentru Secretul de Stat este acoperitoare și pentru Secretul de Serviciu. Totodată, pentru accesul la informații Secret de Serviciu, legislația românească, desi prevede autorizare, nu prevede procedură de verificare. Astfel, consider oportun modificarea cadrului legislativ prin definirea unei singure categorii de informații.

5. *Sporuri salariale – Legea nr. 182/2002*

Lucrul cu documentele clasificate este diferit decât cel cu documentele publice, în special ca efect în urma pierderii, deteriorării ori sustragerii acestora, aspect prevăzute de legea penală. În acest sens, consider că ar trebui acordat un spor salarial procentual, pe niveluri de secretizare, pentru persoanele autorizate și care gestionează informații clasificate.

Deși pare irelevant din punctul de vedere al unei abordări științifice, consider totuși, că un spor salarial poate reduce riscul compromiterii persoanelor care gestionează informații clasificate.

6. *Clarificarea confuziilor de termeni – Hotărârea Guvernului nr. 585/2002*

Putem observa o diferență în ceea ce privește clasificarea informațiilor, în cazul țărilor occidentale regăsindu-se termenul CONFIDENTIAL, echivalentul SECRET-ului nostru, folosit de noi în

limbaj comun, dar fără efecte juridice în cazul deconspirării unui așa zis document clasificat confidențial, acesta neexistând în legislația românească, generând astfel confuzii de termeni. Termenul este folosit deseori greșit atât în instituțiile publice, cât și în mediul corporatist.

O altă confuzie este și între termenii SECRET (legislația NATO) și STRICT SECRET (legislația românească), care indică același nivel de clasificare.

Astfel, consider că ar fi oportună armonizarea terminologiei naționale cu una unică euro-atlantică.

7. *Măsuri de securitate fizică – Hotărârea Guvernului nr. 585/2002*

În legislația europeană, zonele de securitate în care se concentrează documente clasificate trebuie să fie echipate cu dispozitive anti-bruiere și antiinterceptare, aspecte necuprinse încă în legislația românească, cu posibile efecte nefaste, ținând cont că tehnica de interceptare se

îmbunătățește pe zi ce trece. Astfel, ar trebui introduse dispozitivele anti-bruiere și antiinterceptare ca măsură obligatorie în legislația românească.

8. Clasificarea documentelor pe paragrafe – Hotărârea Guvernului nr. 585/2002

În cazul constituirii unui document, dacă la baza acestuia stă un document clasificat, în legislația românească, se împrumută obligatoriu nivelul de secretizare al documentului care a stat la baza acestuia, iar dacă la bază au stat mai multe documente, se împrumută nivelul cel mai ridicat al documentului care a stat la baza sintezei, deși este posibil ca unele extrase să nu aibă valoare.

Astfel, consider că acordarea unui nivel de secretizare fiecărui paragraf, prin folosirea unui cod al culorilor – echivalent pe fiecare nivel de secretizare, ar face ca un document realizat în urma unor sinteze ce au caracter clasificat, să primească un nou grad de clasificare

foarte apropiat de realitate. Pentru acest cod al culorilor este obligatorie folosirea imprimantelor color, iar pentru imprimante alb/negru, se pot folosi diferite marcaje la sfârșitul paragrafelor.

9. Pregătire pe profil de contrainformații – Hotărârea Guvernului nr. 585/2002

Deși art. 170 din Hotărârea Guvernului nr. 585/2002 prevede pregătirea obligatorie pe specificul protecției informațiilor clasificate, înaintea începerii activității și ori de câte ori este nevoie, în scopul prevenirii, contracarării și eliminării riscurilor și amenințărilor la adresa securității informațiilor clasificate, pregătire care urmărește însușirea corectă a standardelor de securitate și a modului de implementare eficientă a măsurilor de protecție a informațiilor clasificate, consider că aceasta nu este suficientă.

Astfel, informațiile nu se regăsesc doar în format scris pe hârtie, CD, DVD, computer, hard disk

ori memory stick, ci și pe formatul memoriei umane, fapt ce impune ca legea să fie completată și cu forme de pregătire contrainformativă, pentru a promova, dezvolta și implementa un model privind standardele prezente de securitate, având ca finalitate crearea unei Culturi de Securitate absolut necesară în actualul model de societate, dornică de informații clasificate ori nedestinate publicității.

10. Declasificarea documentelor

În conformitate cu HG 585/2002, declasificarea documentelor Secret de Stat se realizează prin Hotărâre de Guvern.

Se constată astfel că Hotărârea de Guvern trasează reguli în sarcina altor entități, încălcându-se astfel principiul separației puterilor în stat.

Potrivit Constituției României, Puterea Legislativă aparține doar Parlamentului, ca unică autoritate în domeniu, motiv pentru care declasificarea informațiilor acestei instituții de către Puterea Executivă

crează o inadvertență în aplicarea acestui principiu.

Dacă Puterea Legislativă, Executivă și Judecătorească sunt îndreptățite, potrivit legii, să își clasifice documentele, de ce în procesul de declasificare este implicată doar Puterea Executivă?

Potrivit actualelor reglementări legale, un document emis de către Parlamentul României și clasificat potrivit legii, nu poate fi declasificat printr-un act al Parlamentului, ci printr-un act al Puterii Executive, respectiv prin Hotărâre de Guvern.

Astfel, se observă o încălcare a principiului separației puterilor în stat, în sensul că o Putere poate impune altei Puteri sarcini și reguli.

În opinia mea, fiecare Putere în stat ar trebui să-și poată declasifica propriile documente prin acte emise de către acestea, chiar dacă regulile de clasificare ale informațiilor secrete de stat sunt comune și unitare.

Bibliografie:

1. LEGEA nr. 182 din 12 aprilie 2002 privind protecția informațiilor clasificate
2. LEGEA nr. 268 din 1 octombrie 2007 pentru completarea art. 7 din Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate
3. HOTĂRÂREA GUVERNULUI nr. 585 din 13 iunie 2002 pentru aprobarea Standardelor naționale de protecție a informațiilor clasificate în România
4. HOTĂRÂREA GUVERNULUI nr. 781 din 25 iulie 2002 privind protecția informațiilor secrete de serviciu
5. HOTĂRÂREA GUVERNULUI nr. 353 din 15 aprilie 2002 pentru aprobarea Normelor privind protecția informațiilor clasificate ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord în România
6. Acordul dintre România și Uniunea Europeană privind procedurile de securitate pentru schimbul de informații clasificate, semnat la Bruxelles la 22 aprilie 2005, ratificat prin Legea nr. 267 din 5 octombrie 2005.

Trierea prizonierilor de război în perioada Republicii romane¹⁰

The Sorting of the Prisoners of War during the Roman Republic

Mihai-Florin MĂRGĂRIT¹¹

Abstract

Războiul este o constantă în istoria omenirii. Prizonierii de război, ca rezultat direct al acestuia, și tratamentul aplicat acestora în perioada Republicii romane reprezintă un subiect puțin cercetat. Trierea captivilor, pe baza unor criterii stabilite de către învingător, în locuri, momente și scopuri pe care acesta le urmărește, constituie doar unul dintre elementele care înfățișează modul în care sunt tratați învinșii.

Abstract

War is a constant of human history. The prisoners of war, as a direct result of it, and the treatment applied to them during the Roman Republic represent a rarely tackled subject. The sorting of captives, on winner's established criteria, in places, moments and on purposes that he pursues, is only one of the elements that presents the way that prisoners are treated.

Cuvinte cheie: prizonier de război, război, Roma antică, triere

¹⁰ Prezentul articol folosește informații care vor face parte și se vor regăsi în teza de doctorat cu titlul *Captivi în lumea romană. Tratatamentul prizonierilor de război din perioada Republicii și până la sfârșitul Dominatului. Surse istorice și juridice* (work in progress).

¹¹ Doctorand al Școlii Doctorale de Istorie, Universitatea din București.

Yvon Garlan consideră că „războiul este atât o lege a naturii, cât și o invenție umană, o realitate care este experimentată și un construct legal în același timp” (Garlan 1975, p. 23). Preocuparea istoricilor pentru studiul său, atât în antichitate, cât și în epoca modernă, este dovedită de numeroasele lucrări dedicate subiectului. De la descrierile conflictelor dintre cetățile-stat ale Greciei antice și relatarea campaniilor expansioniste ale Romei și până la conflagrațiile mondiale ale secolului trecut sau războiul hibrid al zilelor noastre, se poate observa că acesta ocupă un loc central în istoria umanității.

Un aspect ce trezește interesul și curiozitatea cercetătorilor îl constituie tratamentul aplicat prizonierilor de război, ca și consecință directă a conflictelor (Gueye 2013). Dacă, începând cu anul 1949, avem un nou acord internațional (Convenția de la Geneva privitoare la tratamentul prizonierilor de război din 12 august 1949), care reglementează statutul

acestora și modalitățile în care se gestionează situația celor capturați, pentru lumea antică nu avem un astfel de instrument juridic. Ca urmare, în cadrul prezentului articol, ne propunem să vedem în ce măsură, pe baza informațiilor furnizate de către textele autorilor greci și romani, putem identifica elemente referitoare la modul în care se comportă învingătorul cu cei învinși în perioada Republicii romane. În cazul nostru, interesul îl reprezintă trierea prinzilor de război în lumea romană și criteriile care stau la baza acestei operațiuni.

Dintre scrierile privitoare la istoria Romei antice, ne-am oprit, pentru acest studiu, doar la cele ale lui Polybius, Titus Livius, Caesar și Appian.

După studierea lucrărilor autorilor menționați anterior, au rezultat următoarele probleme referitoare la trierea prizonierilor de război: locul, timpul, scopul, precum și criteriile selectării. Chiar dacă textele, în pofida faptului că nu sunt la fel de numeroase ca în alte cazuri, cum ar fi cele referitoare la numărul prinzilor în

luptă, ele sunt suficient de multe și de diversificate pentru a ne putea crea o imagine despre criteriile care au stat la baza separărilor realizate între captivi. Locul principal unde are loc această operațiune îl constituie, bineînțeles, câmpul de luptă sau împrejurimile acestuia (tabăra învingătorilor, cetate). Un pasaj deosebit de interesant din opera istoricului roman Titus Livius ne informează despre un prim criteriu de selecționare, cel etnic. În plus, ne arată că se realiza și o numărătoare a celor căzuți în mâinile romanilor.

Fiindcă o dată cu numărătorele prizonierilor au fost descoperiți și niște tusculani, aceștia au fost despărțiți de ceilalți și aduși în fața tribunilor militari, cărora, la întrebările puse, le-au mărturisit că din ordinul cărmuitorilor cetății au luptat în rândurile armatei volscilor. (Liv. 6.25)

Un alt pasaj, aparținând aceluiași autor, face referire la aceeași normă folosită de romani împotriva

adversarilor. De această dată este vorba despre evenimente din cursul celui de-al doilea război punic, în Hispania, în anul 209 a. Ch., când hispanicii, despărțiți de africani, împreună cu care luptaseră, sunt trimiși acasă.

Scipio punând stăpânire pe tabăra dușmanilor, după ce a lăsat pe seama ostașilor toată prada, în afară de oamenii liberi, la numărătorele prizonierilor găsi zece mii de pedestrași și două mii de călăreți. Pe hispani îi trimise pe toți la vetrele lor fără preț de răscumpărare, iar pe africani porunci quaestorului să-i vândă. (Liv. 27.19)

Același episod, care trebuie să fi fost sursa primară pentru istoricul roman, apare și în Istoriile lui Polybios (10.40): *Ca să ne întoarcem la prizonierii de război, Publius îi separă pe hiberi de restul celor capturați și îi trimise la casele lor, fără să mai pretindă răscumpărare.*

Dar acest lucru îl fac și inamicii cu prinșii romani. Edificatoare în această privință sunt textele, aparținând celor doi scriitori menționați mai sus, ce înfățișează evenimentele din tabăra punică, după bătălia din anul 217 a. Ch. de la lacul Trasimene (Polyb. 3.85 și Liv. 22.17): *Hannibal i-a slobozit pe prizonierii de obârșie latină, fără să le pretindă vreo sumă de răscumpărare, în schimb romanii au fost puși toți în fiare* (Liv. 22.17).

Un alt criteriu de separare a captivilor este bazat pe distincția dintre civili și militari. În anul 321 a. Ch., la asediul cetății Luceria, consulul roman, după ce garnizoana samnită trimite soli la acesta, hotărăște:

„Samniții să-și lase între zidurile cetății Luceria armele, bagajele, vitele de povară și toată gloata neluptătorilor; el îi va trece pe sub jug pe ostașii samniți, doar cu hainele asupra lor, pentru a răzbuna rușinea suferită de romani, nu pentru a le

pricinui și el alta nouă.”(Liv. 9.15)

Alt pasaj din textele antice ne permite să observăm, mai amănunțit, modalitățile de triere a prizonierilor. Este vorba despre separarea, în cadrul prinșilor militari, a veteranilor de recruți. De această dată evenimentele au loc la Perusia, iar toți protagoniștii sunt din tabăra romană.

În zorii zilei următoare, Cezar [Octavian] făcu sacrificii, iar Lucius îi trimise armata. Soldații erau înarmați și echipați ca pentru marș. Ei salutară pe Cezar de departe ca „imperator” și s-a așezat la rând, pe legiuni, în locul indicat de Cezar – veteranii separați de recruți. (App. B.Civ. 5.46)

Tot despre același criteriu de triere a captivilor e vorba și în episodul din lucrarea privind războiul african care relatează despre soarta unui centurion, a unor veterani și a câtorva recruți din armata lui Caesar, prinși pe o triemă

care este deviată de la cursul său în timpul unei furtuni. Centurionul și veteranii sunt separați de recruți și uciși, în timp ce recruții sunt înrolați în armata adversă (Caes., 46).

În rândul civililor criteriile sunt mult mai diversificate. Primul ar fi cel privitor la condiția juridică. Aici ne atrag atenția două situații din ultimul deceniu al secolului III a. Ch.. Prima, care se petrece în Hispania, are loc după asediul și cucerirea cetății Carthago Nova de către romani în anul 210 a. Ch., unde comandantul îi separă pe cetățenii orașului de restul captivilor de război și le redă libertatea:

În ce-l privește pe generalul roman, după ce a fost adunată la un loc mulțimea prizonierilor – aproape zece mii la număr – a poruncit ca cetățenii împreună cu soțiile și copiii lor să treacă deoparte; o a doua grupă era alcătuită din muncitori. (Polyb. 10.17)

Rezultă că celelalte persoane, care nu

erau cetățeni și sclavii, au rămas în continuare în prizonierat.

A doua situație are loc în Illyria, în anul 200 a. Ch., când consulul, potrivit mărturiei lui Titus Livius (31.40), după cucerirea prin forța armelor a orașului Pelium, a luat cu sine numai sclavii și restul de pradă, iar celor liberi le-a dat drumul fără răscumpărare.

Alte două criterii ce rezultă din studiul fragmentelor literare sunt cele cu privire la vârstă și sex. Un prim text referitor la această problemă a fost deja amintit (Polyb. 10.17).

Există însă și alte pasaje din lucrările autorilor antici ce ne oferă argumente în susținerea afirmației făcute. Unul se referă la faptele petrecute după cucerirea cetății Anticyra de către etolienii, aliați ai romanilor, în anul 211 a.Ch.:

S-au grăbit să răpească Acarnaniei insulele Oiniadai și Naxosul, au pus de curând mâna pe nefericita Anticyra și, cu aprobarea romanilor, au înrobit întreaga populație a

oraşului. Femeile şi copii au fost luaţi în captivitate de romani, pentru a împărtăşi, evident, soarta tuturor nenorociţilor care cad în ghearele duşmanului. (Polyb. 9.39)

Altul ne relatează o hotărâre a Senatului cu privire la soarta oraşului Capua, cucerit în anul 210 a. Ch. de către romani. Prin decret, s-a hotărât ca adolescenţii de parte bărbătească să nu fie înapoiaţi, fără a ni se da vreun alt amănunt privitor la soarta lor.

Alt criteriu utilizat pentru separarea prinşilor este dat de poziţia socială. Textele ce ne aduc dovezile aparţin lui Titus Livius (Liv. 4.21; 21.51; 43.19; 45.28). Majoritatea dintre ele nu afirmă clar o separare în funcţie de condiţia socială, ci doar ne dau de înţeles că o astfel de acţiune a avut loc. De exemplu, ni se transmite că, după cucerirea unei alte tabere a volsclilor, toţi prizonierii capturaţi au fost vânduţi ca sclavi de către romani, în afară de senatori (Liv. 4.21). O situaţie similară ne este relatată pentru

evenimentele petrecute în anul 218 a. Ch., în Sicilia: *De acolo, după câteva zile, consulul s-a întors la Lilybaeum, unde prizonierii [cartaginezi din garnizoana insulei Melita] în afară de nobilii cu mare vază, au fost vânduţi la mezat ca sclavi şi de consul, şi de pretor (Liv. 21.51)*

Singurul care ne oferă o dovadă directă este Polybios (10.18), care, relatând evenimentele petrecute în anul 210 a. Ch., la Carthago Nova, după cucerirea oraşului de către romani, afirmă:

După toate acestea, pe Magon şi pe cartaginezii care-l însoţeau îi despărţi de ceilalţi. Printre captivi se aflau şi membri ai sfatului bătrânilor precum şi cincisprezece senatori. Pe toţi aceştia îi dădu în grija lui Caius Laelius cu recomandarea să fie trataţi cu deferenţa cuvenită rangului lor.

Un ultim criteriu utilizat la trierea prizonierilor este cel al meseriei, aşa cum rezultă din textele privitoare la deja amintita cucerire a oraşului

Carthago Nova (Polyb. 10.17). Aici, potrivit lui Polybios, din cei 10.000 de prinși de război, au fost separați mai întâi cetățenii și familiile lor. Apoi, a fost făcută o nouă selecție, rezultând o grupă formată numai din muncitori. Trebuie amintit faptul că episodul se regăsește și la istoricul latin Titus Livius (26.47), deși episodul nu este la fel de larg tratat ca la autorul grec.

Din cele prezentată până acum se poate observa că, în majoritatea cazurilor, locul unde are loc trierea prizonierilor de război este câmpul de luptă ori zona din apropiere, imediat după ce bătălia a luat sfârșit sau la scurt timp după aceea.

Scopul trierii prizonierilor de război are, în unele cazuri, un caracter diplomatic, mai mult sau mai puțin declarat, așa cum este cazul evenimentelor petrecute în primăvara anului 217 a. Ch. în Gallia Cisalpină:

Hannibal, care ierna în Celtica, ținea sub pază pe romanii făcuți prizonieri și le dădea cu măsură alimente; pe aliații lor însă,

la început îi trată cu toată blândețea, apoi, adunând-i, li se adresă spunându-le că nu venise casă se lupte împotriva lor, ci pentru ei împotriva romanilor. De aceea, dacă erau cu judecată, trebuiau să se bizuie pe prietenia lui. Căci el venise în primul rând cu gândul de a redobândi pentru italoții libertatea și de asemenea pentru a-i ajuta să-și recapete orașele și țara lor pe care le pierduseră pe rând din pricina romanilor. După ce spuse acestea, îi trimise pe toți fără răscumpărare la casele lor, voind ca să atragă de partea sa în acest chip pe cei care locuiau în Italia și totodată să le înstrăineze inimile de romani și să ațâțe pe cei care credeau că orașele sau porturile lor fuseseră vătămate de stăpânirea romanilor. (Polyb. 3.77)

În altele situații, scopul trierii este unul

vădit economic (vânzarea ca sclavi și aducerea de bani la tezaurul statului). De asemenea, prin această acțiune sunt separați membrii elitei (senatori) de restul populației. Această selectare poate fi pusă și pe seama faptului că membrii de vază ai unei comunități sunt personaje ce reprezintă o adevărată valoare economică pentru învingători. Prin răscumpărare, ei pot aduce beneficii materiale învinșilor, în funcție de suma plătită pentru cei prinși.

Prinșii au și o valoare politică în economia unui război sau la terminarea acestuia, deoarece ei se pot constitui, la un moment dat, într-un element de presiune asupra adversarilor.

În perioada războaielor civile din lumea romane se observă o separare a veteranilor de recruții, care, fiind proaspăt înrolați, nu au apucat să se atașeze de comandantul lor și pot fi mai ușor de convinși să lupte pentru cel care le-a cruțat viața.

Concluzii

Trierea prizonierilor de război, atestată de către sursele antice, constituie unul dintre elementele identificabile ale tratamentului aplicat de către învingători.

Criteriile după care se face acest lucru variază în funcție de situația existentă pe teren și de interesul învingătorului, așa cum rezultă și din situațiile prezentate. Astfel, nu putem discuta despre un comportament standard al celor victorioși față de cei înfrânți. În lipsa unui cadru legal care să reglementeze modul în care trebuie tratați cei prinși, se poate observa că învingătorii au tendința de a aplica diferite norme pentru a putea acționa în privința viitorului celor căzuți sub puterea lor.

Bibliografie

1. Appian (1912-1913): Roman History. 4 volumes. edited and translated by Brian McGing (vol. 1-2), translated by Horace White (vol. 3-4). Cambridge,

- MA: Harvard University Press (Loeb Classical Library, 2, 3, 4, 5).
2. Convenția de la Geneva privitoare la tratamentul prizonierilor de război din 12 august 1949. Available online at <https://crucearosie.ro/assets/Uploads/Conventia-de-la-Geneva-III.pdf>, checked on 5/25/2018.
 3. Garlan, Yvon (1975): *War in the Ancient World. A Social History*. London: Chatto & Windus.
 4. Gueye, Mariama (2013): *Captifs et captivité dans le monde romain. Discours littéraire et iconographique (IIIe siècle av. J.-C. - IIe siècle après J.-C.)*. With assistance of Monique Clavel-Lévêque. Paris: L'Harmattan (Collection Histoire, Textes, Sociétés).
 5. Livy (1919-2017): *History of Rome*. 14 volumes. Translated by B. O. Foster (vol. 1-5), Frank Gardner Moore (vol. 6-8), J. C. Yardley (vol. 9), Evan T. Sage (vol. 10-12), Alfred C. Schlesinger (vol. 13-14). Cambridge, MA: Harvard University Press (Loeb Classical Library).
 6. Titus Livius. 1959-1963. *De la fundarea Romei*. Studiu introductiv Toma Vasilescu ; note: Paul H. Popescu (vol. 1-3), Toma Vasilescu și Paul H. Popescu (vol. 4), Toma Vasilescu și Florica Demetrescu (vol. 5), traducere din limba latina de Janina Villan, Florica Demetrescu, Paul H. Popescu și Toma Vasilescu, București: Editura Științifică, 5 volume.
 7. Polybius (2010[1922] - 2012[1927]): *The Histories*. 6 volumes. translated by W. R. Paton. Revised by F. W. Walbank, Christian Habicht. Cambridge, MA: Harvard University Press (Loeb Classical Library).

<https://rohiqs.strategiiaplicate.ro/>

Romanian High IQ Society (ROHIQS) este locul virtual de întâlnire a celor care dețin un IQ de minim 124, ceea ce reprezintă un procent de 5% din totalul populației globului.

A face parte dintr-un Club High IQ nu este suficient. Inteligența este un privilegiu și trebuie folosită în consecință. Contribuția personală la dezvoltarea societății românești este obligatorie, fapt care ne-a determinat la un aport original, care să adauge o cărămidă brandului de țară.

Așadar, o parte din membrii ROHIQS, doresc să vă împărtășească, cu ocazia Centenarului, o contribuție la dezvoltarea societății românești.

Ionuț RITEȘ, absolvent al Universității de Vest din Timișoara, este expert în domeniul protecției informațiilor clasificate, și-a desfășurat activitatea în cadrul SRI și SPP ca ofițer de informații și contrainformații, iar ulterior, a ocupat, pe rând, funcțiile de șef al Biroului pentru protecția informațiilor clasificate și director al Direcției Afaceri Interne la Camera Deputaților.

Este autorul mai multor volume de povestiri, îndeplinind totodată funcția de președinte al Centrului de Strategii Aplicate și Secretar general redacție al revistei „Diplomacy & Intelligence”, fiind inițiatorul proiectului Romanian High IQ Society. Fără o legătură evidentă, este maestru al sportului în specialitatea aeronautică parașutism.

În ultimii 28 de ani, s-a constatat că activitatea parlamentară nu a funcționat ireproșabil, iar unul dintre motivele constatate personal, este lipsa educației pe acest segment de activitate.

Din păcate, universitățile nu au ca obiect de studiu Procedurile parlamentare ori Tehnica legislativă, cunoscute sub denumirea generică de Legistică formală, iar absolvenții, în cazul în care aleg domeniul politic, fie în calitate de demnitari ori de consilieri ai acestora, nu cunosc aceste aspecte, cu efecte negative asupra activităților parlamentare.

Personal, consider necesar și oportun înființarea Institutului Parlamentar Român, instituție publică cu personalitate juridică, care să funcționeze în subordinea Camerei Deputaților.

Institutul Parlamentar Român nu va face parte din sistemul național de învățământ și nu este supus dispozițiilor legale în vigoare cu privire la acreditarea instituțiilor de învățământ superior și recunoașterea diplomelor, atestând desfășurarea programelor aferente obiectului său de activitate prin certificate proprii.

Președintele Institutului Parlamentar Român va fi Președintele Camerei Deputaților, care reprezintă IPR în raporturile cu terții.

Institutul Parlamentar Român va avea ca obiect de activitate formarea profesională pentru personalul Camerei Deputaților, organizând, la cerere, contra unor taxe, cursuri în vederea formării, pregătirii și perfecționării unor persoane din cadrul administrației publice sau din sistemul privat, din țară ori din străinătate, în următoarele specialități: proceduri parlamentare, tehnică legislativă, diplomatie parlamentară, istorie parlamentară, protocol parlamentar, cooperare parlamentară internațională, dreptul comunitar, științe politice, relații internaționale, acquis comunitar, managementul informațiilor nedestinate publicității și altele asemenea.

Totodată, IPR poate furniza expertiză de specialitate în domeniul legislativ - studii, analize, lucrări de specialitate - pentru Camera Deputaților sau, la cerere, și pentru alte instituții publice sau private din România ori din alte state cu care există acorduri de parteneriat în acest sens sau cu organizații internaționale.

Astfel, consider că, instituția Camera Deputaților, deține spații suficiente realizării cursurilor (o sală este suficientă), angajații direcțiilor sale sunt foarte bine pregătiți și capabili de a susține diverse cursuri, având și disponibilitatea necesară.

Un model de conducere a Institutului Parlamentar Român ar putea fi următorul:

- Biroul Permanent al Camerei Deputaților
- Președinte institut – Președintele Camerei Deputaților (funcție onorifică)
- Director general
- Șef Departament legislativ

- Director Direcția de formare profesională

De asemenea, se poate crea un site al instituției, o pagină de socializare, precum și o revistă virtuală ori tipărită în care să fie publicate diferite articole ori studii din domeniul de activitate al Institutului.

Succesul înregistrat de către alte instituții similare de învățământ, aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor ori a Serviciului Român de Informații, oferă speranța realizării cu succes a acestui proiect, având în vedere atât valoarea lectorilor, cât și beneficiile activităților parlamentare viitoare.

Răzvan POPESCU – Inginer în domeniul electronicii auto, masterand în cadrul Facultății de electronica, telecomunicații și tehnologia informației.

Fără nicio îndoială țara noastră se află într-un punct în care este mai mult decât necesară prezența unor oameni cu o viziune diferită.

De-a lungul timpului acest fapt s-a realizat printr-o „filtrare” a candidaților, procedeu eficient de altfel, ai nevoie de 10 oameni pe care îi selectezi din 100, iar dacă aceasta este făcută așa cum trebuie nu se va avea parte decât de câștig și eficiență. Vreau totuși să evidențiez o altă perspectivă, una care se referă la toți acei 100, deoarece o situație în care sunt 10 castigători și 90 de pierzători într-o privire de ansamblu nu prezintă câștig pe termen lung.

Noi, românii, am ajuns într-un punct în care avem o mentalitate colectivă otrăvitoare, ea ne ține cât de jos posibil iar pe aceia dintre noi care vrem să urcăm ne trage cu toată forța înapoi de unde am plecat. Este o vorbă din popor, „bani sunt ochiul dracului”, nimeni nu caută abundență, prea mulți bani le aduc probleme și toată lumea trebuie să se mulțumească cu ce are. A ajuns să fie normal să le spui altor oameni că nu ai bani, că ai probleme de sănătate, că ești nemulțumit de locul de muncă sau că există certuri în familie dar în momentul în care faci opusul, ai câștigat, ai fost promovat, ai realizat lucruri laudabile, atunci îți vor sări la gât. Spune-le că e greu, că suntem furați și nedreptățiți și te vor bate pe spate, asculta, înțelege și compătimi.

Un argument solid ce atestă necesitatea schimbării gândirii se observă clar în tiparul fiecăruia de învățare, unul dintre cele mai importante fundamente ale societății moderne. Atunci când o persoană urmează să susțină un examen, va alege în general să se aștepte la cel mai rău caz posibil, să fie motivat de frică și panică, iar în final orice rezultat real va fi mai bun prin comparație cu situația imaginată. Asta își dorește fiecare? Să se aștepte la o viață plină de regrete iar în final când o să vadă că nu este așa, să se bucure pe baza acestui motiv?

Este datoria, obligația și responsabilitatea fiecăruia să își modifice atitudinea. Propun astfel următoarele:

1. Fiecare dintre noi să înceapă să fie conștient de propriile concepții
2. Alegerea cărților în detrimentul ziarelor și emisiunilor TV
3. Încetarea comparării noastre cu cei din jur
4. Stabilirea unor goluri și priorități
5. Îndepărtarea de colective în care principalele discuții sunt nemulțumiri

Emil VOICU - student al Facultății de Inginerie mecanică și mecatronică din cadrul Universității Politehnica București

„Mă consider a fi empatic fata de problemele societății, optimist de fel, cred că viața trebuie trăită la potențial maxim și, de asemenea, că orice obiectiv poate fi atins prin muncă, dorința și răbdare”.

Reflectând la cum poate fi îmbunătățită România ca societate, primul lucru care mi-a venit în minte este dezvoltarea în masă a componentelor ce o alcătuiesc, mai precis, a membrilor acesteia. Dar cum poate fi realizat acest lucru?

Consider că un mod eficient de a realiza acest fapt ar fi prin ai face pe aceștia să conștientizeze anumite informații ce ar conduce la dezvoltarea lor în anumite privințe, iar cea mai practică metodă de a implementa această idee este prin intermediul sistemului educațional.

Presupun că, în momentul de față, în urma parcurgerii celor 12 clase, se dorește ca elevul să fi descoperit ramura profesională potrivită pentru el și, de asemenea, să fi asimilat un bagaj de cunoștințe ce îl va ajuta să progreseze în ceea ce își propune să facă mai departe. Mie, personal, mi se pare destul de logic și bine intenționat dacă procesul educational a fost gândit având la bază această dorință. Totuși, în opinia mea, și probabil că a multora, sistemul poate fi îmbunătățit. Ideea mea presupune implementarea unei materii noi, ce nu are ca scop îmbunătățirea cunoștințelor într-un anumit domeniu, ci, mai degrabă, dezvoltarea modului de a gândi, lucru pe care îl consider a fi în folosul oricui, indiferent de domeniul de activitate. Scopul unei astfel de materii este ca în urma conștientizării informațiilor

furnizate, persoana în cauză ar fi mai bine organizată, mai productivă în ceea ce face și probabil mai stabilă emoțional. Un exemplu concret de informație ar fi... puterea voinței – ce este, cum funcționează și cum să ne folosim de ea. Cred că informațiile de acest gen sunt destul de utile, consider că aplicarea lor mă ajută în ceea ce îmi propun să fac și susțin cu tărie că i-ar putea ajuta și pe alții.

O întrebare destul de firească ar fi cum ar trebui implementată această materie? În ce clasă? Câte ore pe săptămână? Trebuie scoasă vreo materie actuală pentru a menține un număr constant de ore? Cine o va predă? Ca să fiu sincer, nu mă consider în măsură să zic care ar fi varianta optimă, dar am o opinie. Din mai multe motive, cred că ar trebui predată în clasa a 11-a. Pentru început ar fi bine să fie implementată astfel încât să fie cât mai puțin simțită de persoanele implicate (elevii și profesorii), deci dacă s-ar predă câte o oră odată la două săptămâni, aceștia nu ar trebui să depună un efort considerabil. De asemenea, cea mai potrivită persoană pentru predarea acestei materii ar fi psihologul școlii.

În concluzie, există informații, lecții de viață care, odată conștientizate, pot produce o evoluție semnificativă a unei persoane, iar un mod eficient de a face aceste lucruri cunoscute este prin intermediul sistemului educational.

Andrei-Iulian STANCU, absolvent al Academiei de Poliție „A.I. Cuza”, olimpic la mai multe discipline din aria de învățământ, scriitor și jucător de șah.

În opinia mea, unui copil poți să îi spui tot. M-a intrigat întotdeauna ideea că educația unui copil începe în primele douăsprezece luni de viață, momentele în care orice părinte, cu școală sau fără școală, îl educă să facă primii pași, îl învață să vorbească, iar ulterior, din nefericire, în următoarele douăsprezece luni îl educă să stea jos și să nu vorbească.

În primul rând de ce poți să îi spui unui copil tot? Pentru că un copil, indiferent cât de mic este, își dă seama, că părinții lui, sub false pretexte, cum ar fi neștiința și vârsta fragedă îl educă să tacă și să stea jos.

În al doilea rând, copiii își dau bine seama că părinții lor îi consideră neștiutori și incapabili să înțeleagă, când , în realitate, ei simt totul. De ce nu putem înțelege că inclusiv în chestiunile dificile, un copil, poate da o lecție?

În mod sigur ne întrebăm care este rolul educației, care este rolul pozitiv al celor douăsprezece luni de educație și de ce este rolul negativ al celorlalte douăsprezece luni, în care îl educă să stea jos și să tacă.

Având în vedere această întrebare, vreau să spun că educația adultului care a fost copil, a maturului care și-a trăit copilăria, a bătrânului care tânjește după ea, începe încă din primele luni de viață ale omului, dar cele mai importante sunt primele douăzeci și patru de luni.

În ultimul rând educația celor douăsprezece luni de după primele, nu trebuie să învețe un copil teoria contrariilor, întrucât copilul nu are capacitatea de

discernământ bine dezvoltată, nu este stabil emoțional, este pur, iar trebuie educația să fie consecventă și neschimbătoare pentru ca acest copil să creadă în educație.

Așadar să începem cu primele douăsprezece luni de viață, întrucât procesul de educare trebuie să fie asemănător și în celelalte douăsprezece luni, iar nu diferit, creînd contradicții la nivelul subconștientului copilului.

Sebastian STOICA - Licențiat în Științe Politice, masterand al specializării International Development and Management of Global Affairs din cadrul Universității de Vest din Timișoara, având ca domenii de interes comunicarea politică, partidele politice și sistemele electorale.

Una din problemele stringente ale mediului politic din România este ceea ce mulți oameni consideră a fi o adevărată lipsă de reprezentativitate pe plan politic. Această lipsă a însemnat un cadru favorabil pentru instaurarea și consolidarea alienării politice în societatea românească.

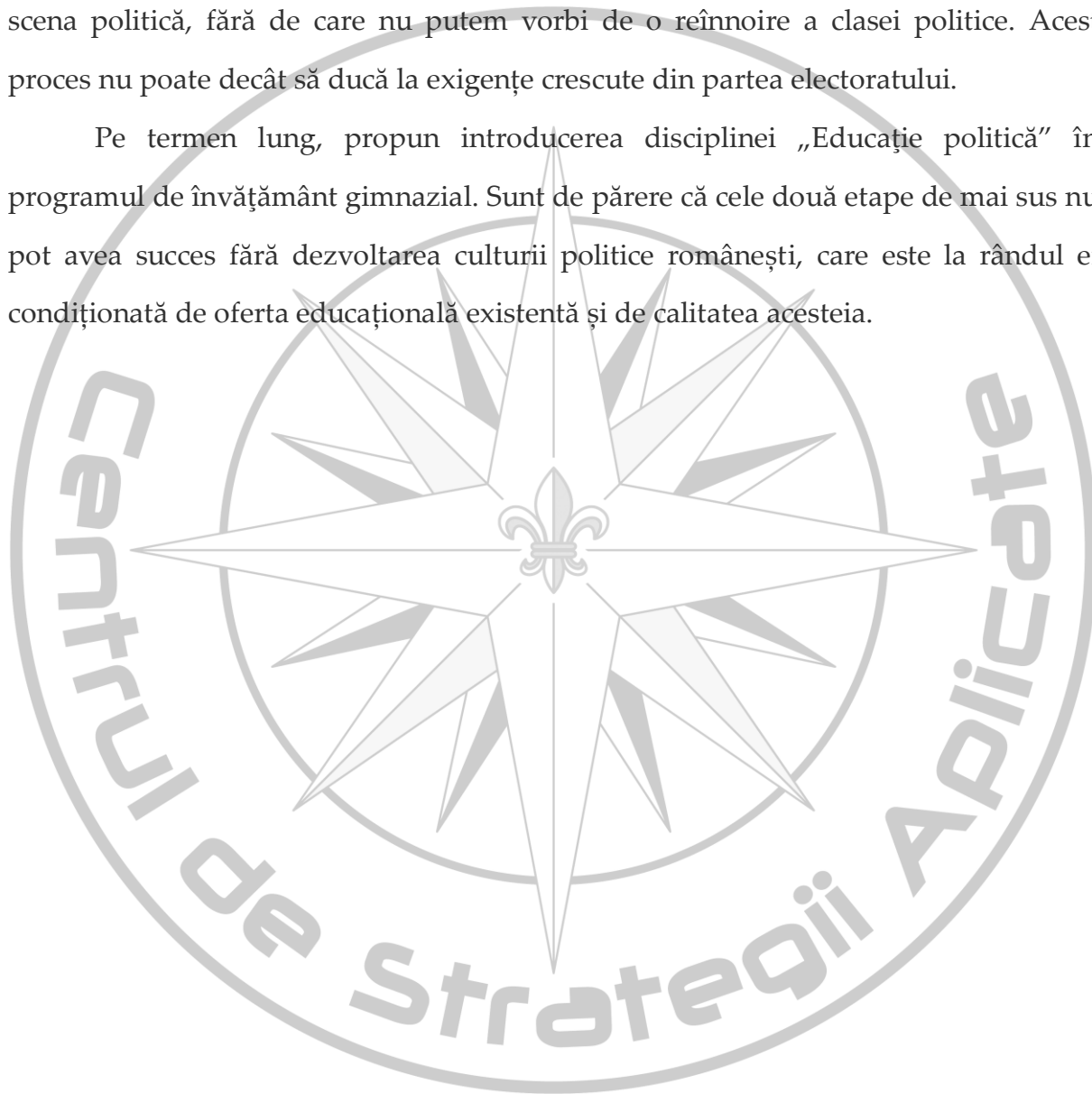
Alienarea politică, înțeleasă în acest context ca un sentiment de distanță față de lideri, instituții și valori politice, reprezintă una din cauzele absenteismului electoral. Acesta din urmă permite menținerea la putere a unei clase politice care nu corespunde exigențelor majorității votanților (a se vedea evoluția prezenței la vot în perioada 1990-2016). Din fericire, alienarea politică nu este ceva ireversibil, ea putând fi schimbată prin procesul de însănătoșire al clasei politice.

Consider că însănătoșirea clasei politice se poate face doar prin reînnoirea periodică a acesteia. În realizarea acestui deziderat, propun o abordare în trei etape: Pe termen scurt, consider ca fiind imperativă sprijinirea inițiativelor de reformă electorală. Actualul sistem electoral este unul depășit, care poate fi înlocuit de alternative precum votul unic transferabil sau votul preferențial pe liste de partid.

De asemenea, pragul electoral trebuie fie redus, fie eliminat, coeficientul electoral reprezentând o cale mai eficientă de a asigura o mai mare diversitate a scenei politice și prevenind în același timp fragmentarea excesivă a acesteia.

Pe termen mediu, în cazul în care votanții consideră că nu au cu cine să voteze, recomand ca și abordare votarea cu precădere a candidaților nou-veniți pe scena politică, fără de care nu putem vorbi de o reînnoire a clasei politice. Acest proces nu poate decât să ducă la exigențe crescute din partea electoratului.

Pe termen lung, propun introducerea disciplinei „Educație politică” în programul de învățământ gimnazial. Sunt de părere că cele două etape de mai sus nu pot avea succes fără dezvoltarea culturii politice românești, care este la rândul ei condiționată de oferta educațională existentă și de calitatea acesteia.

Alin PETRE, Licentiat in Stiinte Economice (Finante si Banci), masterand specializarea Finante si Politici Financiare.

Presupunând că trăim într-o democrație autentică, în care majoritatea decide. Dacă privim clopotul lui Gauss, referitor la IQ, observăm că majoritatea oamenilor au o inteligență medie, iar restul una „nemedie”.

Dorindu-ne să fim democrație, ne vom supune majorității. Este foarte puțin probabil ca oamenii cu inteligență medie să se simtă reprezentați de oameni diferiți lor. Pentru toate aceste neajunsuri există „găleata” – aia electorală - culoarea partidului.

Lăsând clopotele și trecând la piramide, la baza acestora stau nevoile fiziologice. Poate că, doar atunci când cei din mijlocul clopotului vor avea satisfăcute nevoile de la baza piramidei, tinzând spre vârful acesteia, se vor deplasa spre dreapta clopotului.

Din punctul meu de vedere, nu în mod special inteligența celor care ne conduc trebuie pusă la îndoială, mai degrabă moralitatea.

După cum mulți dintre noi știm (noiăștia care am aflat că suntem deștepți știm cu siguranță) oamenii nu se nasc la 35 - 40 de ani. Și dacă tot nu ne naștem bătrâni, înseamnă că cineva a avut ochi și pentru noi (albaștrii sau nu).

Este penibil să-ți arăți neprihănirea ca stat luând în considerare media la purtare din școala generală pentru a elimina candidați pentru posturile cele mai

umile din administrație și să-ți scape hoții până la cele mai înalte funcții de conducere din stat.

Ce instituție a statului, sau ce persoane își asumă în acest moment responsabilitatea de a împiedica pătrunderea în funcții de conducere a șarlatanilor?

Am lăsat oare toată această mare răspundere pe mâna educatoarei de clasa a 4-a?

Și dacă nu am spart tabla, nu am fluierat în clasă, nu am fumat pe hol, nu am chiulit organizat, până în clasa a 12-a, cu media 10 la purtare și ceva în cap, ajungem președinte?

Trist este faptul că aceia care au și jurat să iubească țara, sunt de fapt cei care fac cel mai mult rău. Poate dacă ar fi modificat conținutul jurământului oficial și redus la „să moară mama” ar fi șanse mai mari ca cei ce jură să nu uite că au jurat.

P.S.

În domeniul educației propun introducerea obligatorie în programă a cursurilor de prim ajutor. Am făcut la școală probabil 8 ani de muzică și toți atâția de arte plastice. De real ajutor, am rămas fără note, ca un tablou când un coleg a suferit un accident.

Este totuși ceva... 3 kilometri mai la țară, dacă Doamne ferește leșini pe stradă, te vei trezi cu o lumânare în mâna dreaptă (bună și aia, decât deloc, măcar îți dau nu îți iau, dar ceilalți ce mi-au dat?)

În rest este bine. Avem trusă de prim ajutor (să o arătăm polițistului), după ce expiră o desfacem – păstrăm foarfeca pentru origami.

La serviciu, la mall, la școală, peste tot avem hidrant! „În caz de incendiu sparge geamul!” Și apoi? Apoi te prinde doamna educatoare, îți scade media la purtare, adio funcție la stat.

Ali Baba prosperă!

Cristian Ionuț NACA - Student la Academia de Politie "Alexandru Ioan Cuza"

Întrebări esențiale ce au ca răspuns necesitatea educației civico-juridice în școli și licee

1. Regim politic și lege

Trăim într-o societate liberă guvernată de principii democratice. Forma de guvernământ a României este republica semi-prezidențială. Supremația legii este de neclătinat. Dar care sunt principiile democratice? Și ce înseamnă republică semi-prezidențială? Dar „Rule of Law”? Care sunt cele trei puteri în stat? În ce proporție absolvenții de liceu sau cei ai ciclului gimnazial știu să răspundă la aceste întrebări?

„Nemo censetur legem ignorare” (nimeni nu poate fi considerat că nu cunoaște legea) este un principiu al dreptului roman cu aplicabilitate chiar și în ziua de azi. Cu alte cuvinte, nimeni nu poate invoca necunoașterea legii. De asemenea, în conformitate cu art. 1, alin. (5) din Constituția României, „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.” Astfel observăm că oricărei persoane care se află în limitele granițelor României îi incumbă cunoașterea legilor. Câți dintre absolvenții menționați mai sus au un minim de cunoștințe despre legea penală și cea civilă?

2. Drepturi și libertăți

Își cunosc tinerii din ziua de azi drepturile, libertățile și obligațiile? Dar limitele propriilor acțiuni? Știu până unde se întinde libertatea lor de voință?

3. Etica și bunele moravuri

Cum trebuie să ne comportăm în societate? Ce reprezintă bunele moravuri și până unde se întind ele?

4. Conștiința juridică

Au tinerii o conștiință juridică? Au cel puțin o presupunere a ce înseamnă simț comun (common sense)?

5. Necesitatea educației civico-juridice în școli și licee

Educația civico-juridică ar trebui să fie o disciplină permanentă în programele școlare viitoare, reprezentând o investiție pe termen lung în elevii de astăzi, cu consecința sigură a schimbării societății într-un mod pozitiv.

- a. Un elev care va învăța despre regimul politic și forma de guvernământ a țării sale, divizarea tripartită a puterii statale și ce reprezintă supremația legii, va fi un elev informat despre locul care îl găzduiește, va avea un fundament constituțional pe care se vor clădi viitoarele cunoștințe.
- b. Un elev care va învăța despre lege în general, cuvinte precum dreptate, integritate și sinceritate nu-i vor fi străine. Într-adevăr, nu le va dezvolta la un nivel filozofic, dar le va cunoaște esența, scopul și consecințele. La fel de bine va afla ce înseamnă corupția, minciuna și pedeapsa. Va ști că este destinatarul legilor și ca „legea nu doar pedepsește”, ci reglementează relații sociale. Chiar și simpla achiziționare a unui suc dintr-un magazin reprezintă un acord de voințe reglementat de legea civilă.
- c. Un elev care își va cunoaște drepturile, libertățile și obligațiile, va fi un cetățean mai bun prin simplul fapt că va cunoaște atât poziția sa în societate, cât și poziția oamenilor care îl înconjoară. Va ști că libertatea sa nu este nelimitată și că fiecare subiect de drepturi și libertăți merită respect, fiind protejat juridic. Va ști că orice acțiune sau inacțiune care îi va

prejudicia interesele sau care îi va încălca drepturile, va putea fi rezolvată legal prin intermediul instanțelor judecătorești.

- d. Un elev care va învăța despre cum să se comporte în societate, cum să identifice activitățile greșite, vulnerabilitățile societății și cum să se implice în dezvoltarea societății, va fi o șansă și o speranță pentru schimbarea societății. Fiecare elev trebuie să știe ce înseamnă bunele moravuri așa cum sunt înțelese de voința colectivă la un moment dat în societate. Să știe să-și răspundă, de la caz la caz, la întrebările: „Este bine cum procedez?”, „M-ar deranja dacă cineva s-ar comporta ca mine?” sau „Dacă toți ar face ce am făcut eu?”. Astfel de întrebări îi vor șlefui minima înțelegere a ce înseamnă să ai o conduită morală într-o societate și a ce presupune respectarea bunelor moravuri.

Toate cele menționate, fără pretenția de a avea un caracter exhaustiv, vor conduce inevitabil la cultivarea unei conștiințe juridice și la dezvoltarea unui simț comun. Astfel, elevii vor cunoaște că orice instituție publică funcționează într-un cadru legal, că există un cod penal, un cod civil, un cod rutier, o lege a educației și că regulamentul școlar nu reprezintă doar o semnătură la început de an. Totodată, își vor dezvolta gândirea analitică și vor ști unde să caute și cum să identifice un text de lege aplicabil unei situații anume.

De asemenea, pe parcursul educației civico-juridice, elevii vor afla ce își dorește societatea de la ei și viceversa, vor afla că deși suntem toți diferiți, avem unele puncte comune, imuabile. Permanențele unei societăți. Ce societate viabilă nu are un sistem de justiție? Niciuna. De ce? Pentru că oamenii au nevoie de dreptate și de protecție, acestea fiind unele dintre condițiile „contractului social”.

Așadar o schimbare sigură și pe termen lung a societății se va putea face doar prin intermediul educației. Elevii de astăzi vor fi legiuitorii de mâine.

About ROHIQS

The Romanian High IQ Society (ROHIQS) is the virtual meeting place for people with IQs of at least 124, which represents 5% of the world's population.

Why become a ROHIQS member?

First of all, you will meet people like you, with whom you will certainly not get bored.

On the other hand, ROHIQS offers you an online platform where members can discuss on a wide range of topics, an opportunity to highlight your incredible ideas! We intend to continue the discussions on our Facebook group, the content being restricted to members only.

Well, it's not only that! The Center for Applied Strategies, as coordinator of this project, offers you the possibility to publish your research projects in our Diplomacy & Intelligence magazine.

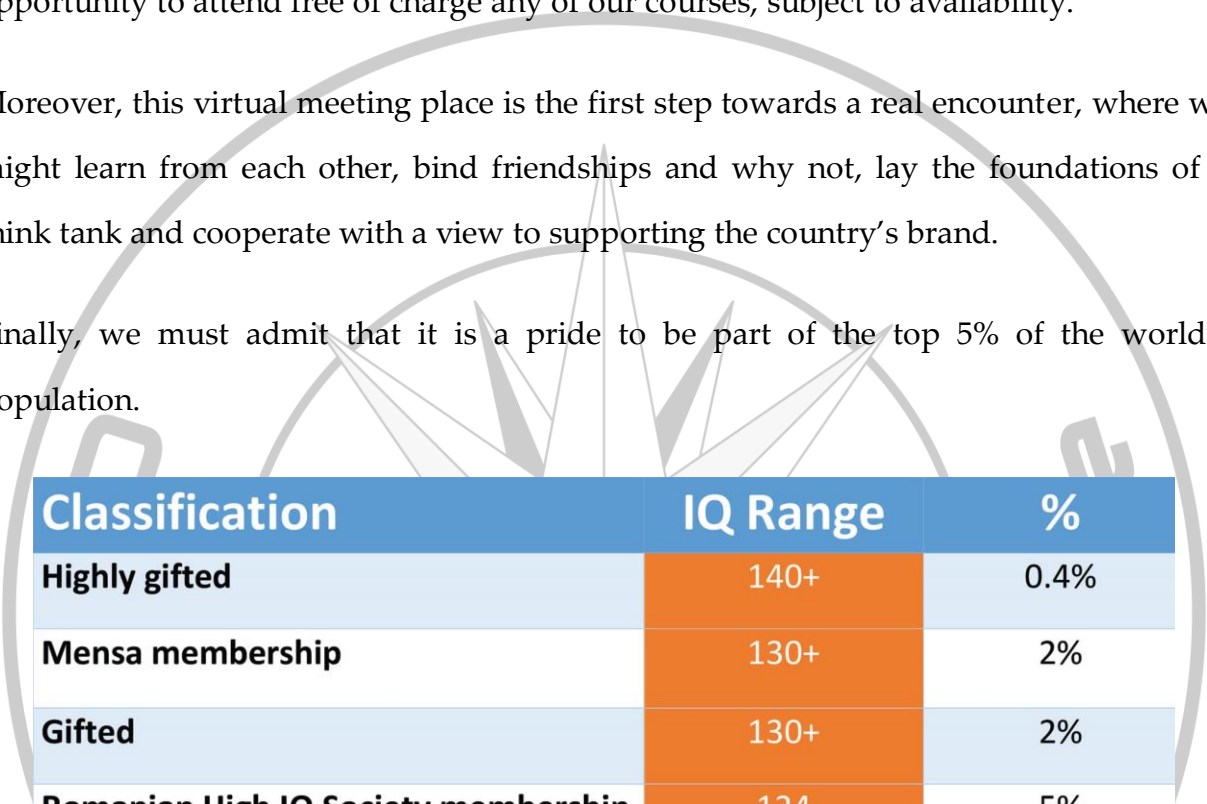
Asking a well-formulated hypothesis or research question is the starting point in conducting such a research project and it must be applied to the following disciplinary fields: social, political, economic, international relations and security and/or it may pursue subjects that are relevant to the contemporary international and Romanian society.

Articles should contain detailed data that support original interpretations and/or theoretical and empirical methods of analysis.

And there's something more! The Center for Applied Strategies gives you the opportunity to attend free of charge any of our courses, subject to availability.

Moreover, this virtual meeting place is the first step towards a real encounter, where we might learn from each other, bind friendships and why not, lay the foundations of a think tank and cooperate with a view to supporting the country's brand.

Finally, we must admit that it is a pride to be part of the top 5% of the world's population.

Classification	IQ Range	%
Highly gifted	140+	0.4%
Mensa membership	130+	2%
Gifted	130+	2%
Romanian High IQ Society membership	124	5%
High	115-129	15%
High average	110-115	25%
Average	90-109	50%
Low average	85-89	23%
Borderline	70-79	8%

What does IQ 124 mean?

The intelligence quotient (IQ) is a total score derived from several standardized tests designed to assess human intelligence.

Among the different forms of human intelligence, the measurable form through IQ tests, refers to mental agility, the ability to make judgments, the speed of thought and understanding of things.

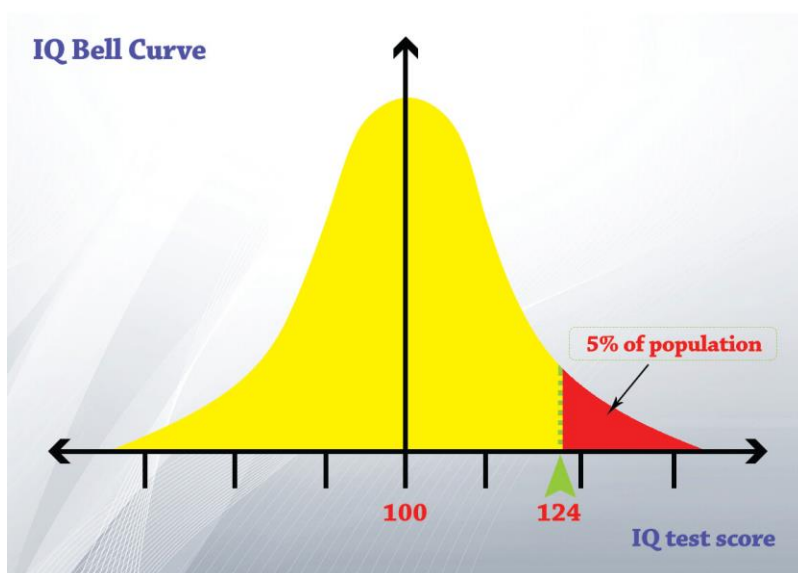
The measure of intelligence is the ability to get maximum effect with a minimum of information.

Intelligence is not the same as the acquired knowledge, confusion often encountered.

Intelligence can also be translated as the ability to correctly set different contexts and to adapt to a particular situation.

The IQ value expresses the relative degree of intelligence of a person as compared to others.

124 IQ represents your classification in the top 5% of the world's population.

How much does it cost to become a ROHIQS member?

There is no registration fee to join ROHIQS, besides from taking the test, which is paid online, directly to its developer. Please note that you can support the project by helping to raise funds and awareness for this topic. Your donations will be used to issue the membership certificate and for Web site maintenance.

- The „Center for Applied Strategies” Association
- Account: RO47BRDE441SV63453194410
- Bank: BRD Parliament Branch
- VAT number: 30733631

ROHIQS is a project developed by the Center for Applied Strategies

<https://rohiqs.strategiiplicate.ro/>

Ionuț RITEȘ

President & Founder

Managementul problematicii de securitate în contrainformații

Coordonator curs: Valeriu Antonovici
Tel. 072 61 86 911

Teatrul Național din Caracal

Cost curs: 250 Lei
(200 Lei pentru studenți)

0	3	1	1
2	0	1	8

Cursul se va desfășura în data de 3 noiembrie 2018
Teatrul Național din Caracal
Str. Cuza Vodă 10,
în intervalul orar 11.00-19.00.

Înscrierile se fac prin transmiterea unui e-mail cu datele de
contact ale cursanților la valeriua@gmail.com